

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR, MÜZİK VE RESİM-İŞ BÖLÜMLERİNDE
OKUYAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ EMPATİ KURMA VE
ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Miraç AYVAZ

TRABZON
Temmuz, 2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR, MÜZİK VE RESİM-İŞ BÖLÜMLERİNDE
OKUYAN ÖĞRETMEN ADAYLARININ EMPATİ KURMA VE
ELEŞTİREL DÜŞÜNME DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Miraç AYVAZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Hamit CİHAN

TRABZON
Temmuz, 2018

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 04 / 07 / 2018

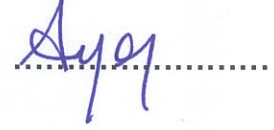
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Hamit CİHAN

Üye : Doç. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ

Üye : Doç. Dr. Vedat AYAN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Miraç AYVAZ
04/07/2018

ÖN SÖZ

Yüksek lisans sürecimde ve tez çalışmamın her aşamasında değerli görüş ve önerileriyle beni yönlendiren, tecrübelerini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Hamit CİHAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Juri üyesi olarak tez savunmama katılan Trabzon Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Eğitimi Bölüm Başkanı Doç. Dr. Vedat AYAN ve Bozok Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Müdürü Doç. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ'a tez savunmamda bana yaptıkları olumlu katkılardan dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Tamamlamış olduğum çalışmanın çeşitli aşamalarında görüş ve düşüncelerinden faydalandığım Arş. Gör. Fatih GÜR'e, Öğr. Gör. Samet ZENGİN'e, Öğr. Gör. Alpaslan ŞAHİNOĞLU'na, Öğr. Gör. Umay Meriç OCAK ŞAHİNOĞLU'na vetez yazım süresi boyunca beni sabırla dinleyen, bilgilerini ve tecrübesini paylaşmaktan çekinmeyen Öğr. Gör. Gürhan BEBEK'e destek ve yardımlarından dolayı sonsuz teşekkür ederim.

Son olarak, beni bu günlere getiren, hayatımın her döneminde desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen ve çalışmalarımın dolaylı çoğu zaman ihmal etmek zorunda kaldığım sevgili Aileme teşekkür ederim.

Miraç AYVAZ

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XII
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	6
2.1.1. Düşünme	6
2.1.2. Düşünme Süreçleri	7
2.1.3. Eleştirel Düşünme	8
2.1.4. Eğitimde Eleştirel Düşünme	10
2.1.5. Eleştirel Düşünme Öğretimi	11
2.1.6. Eleştirel Düşünmede Model Kavramı	11
2.1.7. Beden eğitimi ve spor ve Sporda Eleştirel Düşünme	12
2.1.8. Empati	13
2.1.9. Empati Eğitimi	15
2.1.10. Empati ve Ahlak	17
2.1.11. Empati ve Spor	17
2.2. Literatür Taramasının Sonucu	18
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar.....	18
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar.....	23
3. YÖNTEM	26
3.1. Araştırma Modeli.....	26
3.2. Araştırma Evreni ve Örneklemi	26

3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	27
3.3.2. UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği	27
3.3.3. Empatik Eğilim Ölçeği	28
3.4. Verilerin Analizi	29
3.5. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	29
4. BULGULAR.....	30
4.1. Örneklemin Demografik Bilgileri	30
4.2. Beden Eğitimi Ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel DüşünmeDüzeyleri	33
4.3. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Bazı Değişkenlere Göre Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılaştırılması	40
4.3.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırma	41
4.3.2. Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırma	44
4.3.3. Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırma	48
4.3.4. Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma	53
4.3.5. Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma	62
4.4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilimleri	77
4.5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Bazı Değişkenlere Göre Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması	78
4.5.1. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırma	78
4.5.2. Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırma	79
4.5.3. Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırma	81
4.5.4. Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma	83
4.5.5. Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma	84
4.6. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması	85
5. TARTIŞMA	88
5.1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri ile İlgili Tartışma	88
5.1.1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel DüşünmeDüzeylerinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	89

5.1.2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Yaş Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	89
5.1.3. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Sınıf Seviyesi Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	89
5.1.4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	90
5.1.5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu ile İlişkisi Konusunda Tartışma	90
5.2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeyleri ile İlgili Tartışma	91
5.2.1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	91
5.2.2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Yaş Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	92
5.2.3. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Sınıf Seviyesi Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	92
5.2.4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	93
5.2.5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma	93
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER	94
6.1. Sonuçlar	94
6.2. Öneriler	95
6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	95
6.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	95
7. KAYNAKLAR	96
8. EKLER	105
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	114

ÖZET

Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Bölümlerinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Bu araştırmanın amacı, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerinin karşılaştırmaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunu, 2017-2018 eğitim-öğretim döneminde Türkiye’de yer alan devlet üniversitelerinde Beden eğitimi ve spor, müzik, resim-iş öğretmenliği bölümlerinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği öğrencilerinin demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim gördüğü üniversite, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi) hakkında bilgi toplamak ve araştırmanın inceleme konusu olan bağımsız değişkenleri ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin belirlenmesi benimsediği için tercih edilerek araştırma yürütülmüştür. Empatik Eğilim Ölçeği ise beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği öğrencilerinin empati kurma potansiyellerinin belirlenmesini benimsediği için tercih edilerek araştırmanın yürütülmesi planlanmıştır.

Verilerin analizinde, beden eğitimi ve spor, müzik, resim-iş öğretmenliğinde öğrenim gören öğrencilerden araştırmanın amaçlarına uygun olarak elde edilen verilerde betimleyici frekans ve yüzde dağılımlar kullanılmıştır. Ölçeklere verilen cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği öğrencilerinin empati kurma düzeyleri ve eleştirel düşüncelerine ilişkin dağılımlar belirlenmiştir. Eleştirel düşünme eğilim ölçeği ile empatik eğilim ölçeğinin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi ile test edilmiştir. İkili olarak yapılacak karşılaştırmalar için t-testi, üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Öğretmen adaylarının sahip oldukları demografik özelliklerin eleştirel düşünme düzeyleri ile ilişkisi incelendiğinde; cinsiyet, yaş ve sınıf seviyesi değişkenlerinde anlamlı farklılığın olmadığı, anne eğitim durumu değişkeninde sadece resim – iş öğretmen adaylarında anlamlı farklılığın olduğu ve baba eğitim durumu değişkeninde ise beden eğitimi ve spor, müzik ve resim – iş öğretmen adaylarında anlamlı farklılığın olduğu ortaya

ıkarılmıştır. Öte yandan ğretmen adaylarının sahip oldukları demografik özelliklerin empatik eğilim düzeyleri ile ilişkisi incelendiğinde ise; sınıf, anne ve baba eğitim durumu değişkeninde anlamlı farklılığın olmadığı,yaş değişkeninde sadece müzik ğretmen adaylarında anlamlı farklılığın olmadığı ve cinsiyet değişkeninde beden eğitimi ve spor, müzik ve resim – iş ğretmen adaylarında anlamlı farklılığın olduğu ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Müzik, Resim-iş, Empatik Eğilim, Eleştirel Düşünme

ABSTRACT

Comparing the Establishing Empathy Levels and Critical Thinking Levels of Teacher Candidates Who are Studying in Departments of Physical Education and Sports, Music and Arts

The aim of this research is to compare the levels of establishing empathy and critical thinking of teacher candidates in the physical education and sports, music and arts teaching departments. For this purpose, the research has been carried out using the relational screening model. The sample group of the study is formed with the students who are studying in the physical education and sports, music and arts teaching departments at the state universities in Turkey during the 2017-2018 academic year. Personal Information Form, UF / EMI Critical Thinking Trend Scale and Empathic Trend Scale has been used as data collection tool in the research. The personal information form has been prepared by the researcher to reveal the independent variables of the research subject, and to gather information about the demographic characteristics (age, gender, class level, university, parental education level) of the students of physical education and sports, music and arts teaching.

The research has been performed by preferring to use the UF / EMI Critical Thinking Trend Scale, because this scale adopts specifying the physical education and sports, music and arts teaching students' critical thinking levels. Performing the research by preferring the Empathic Trend Scale has been planned, because this scale adopts specifying the physical education and sports, music and arts teaching students' potentials on establishing empathy. The descriptive frequencies and percentage distributions on data that were obtained from the physical education and sports, music and arts teaching students, in compliance with purposes of the study, have been used for data analysis. Distributions about the physical education and sports, music and arts teaching students' critical thinking and level of establishing empathy have been specified by calculating arithmetic averages and standard deviations of answers given to scales. The Kolmogorov-Smirnov test has been used to test whether the subscales of the critical thinking trend scale and the empathic trend scale show normal distribution. T-test has been used for paired comparison, One-way Analysis of Variance (ANOVA) has been used for three or more cluster comparisons.

When the relation with the critical thinking levels and the demographic characteristics of teacher candidates are examined, it has been specified that there is no significant difference between age and class level variables; there is a significant

difference about parental education level variable on only arts teacher candidates, and there is a significant difference about father education level variable on physical education and sports, music and arts teacher candidates. On the other hand when the relation with the empathic trend levels and the demographic characteristics of teacher candidates are examined, it has been specified that there is no significant difference about class, parental education level variables; there is no significant difference about age variable only on music teacher candidates; and there is a significant difference about gender variable on physical education and sports, music and arts teacher candidates.

Keywords: Physical Education and Spots, Music, Arts, Emphatic Trend, Critical Thinking

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Uygulama Okullarında Yer Alan Öğrencilere ve Sayılarına Ait Bilgiler	27
2.	Örneklemin Cinsiyet Göre Dağılımı	30
3.	Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı	30
4.	Örneklemin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı	31
5.	Örneklemin Üniversitelere Göre Dağılımı	31
6.	Örneklemin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	32
7.	Örneklemin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	32
8.	Örneklemin Program Türüne Göre Dağılımı	33
9.	Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-İş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Alt Boyutlarına Ait Bilgi	34
10.	Katılım Alt Boyutu İçin Varyans Homojenlik Testi	35
11.	Katılım Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları	36
12.	Katılım Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Scheffe Testinin Sonuçları	36
13.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu İçin Varyans Homojenlik Testi	37
14.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları	37
15.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Dunnett T3 Testinin Sonuçları	37
16.	Yenilikçilik Alt Boyu İçin Varyans Homojenlik Testi	38
17.	Yenilikçilik Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları	38
18.	Yenilikçilik Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Dunnett T3 Testinin Sonuçları	39
19.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanlar İçin Varyans Homojenlik Testi	39

20.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanlar İçin ANOVA Sonuçları	40
21.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğindeki Farklılaşma İçin Scheffe Testinin Sonuçları	40
22.	Katılım Alt Boyutu İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları	41
23.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları	42
24.	Yenilikçilik Alt Boyutu İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları	42
25.	Genel Puanlama İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları	43
26.	Katılım Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	44
27.	Katılım Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	44
28.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	45
29.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	45
30.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik testi	46
31.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	47
32.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	47
33.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	48
34.	Katılım Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi	49
35.	Katılım Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları	49
36.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi	50
37.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları	50
38.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi	51

39.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları	51
40.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi	52
41.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları	52
42.	Katılım Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	53
43.	Katılım Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	54
44.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	54
45.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	55
46.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları	56
47.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	57
48.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	57
49.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları	58
50.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	59
51.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	60
52.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları	60
53.	Katılım Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	62
54.	Katılım Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	63
55.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları	63
56.	Müzik Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları	65

57.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	66
58.	Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	66
59.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları	67
60.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	68
61.	Yenilikçilik Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	69
62.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları	70
63.	Müzik Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları	71
64.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi	72
65.	Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları	72
66.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları	73
67.	Müzik Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları	74
68.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları.....	76
69.	Öğretmen Adaylarının Empatik Düşünme Eğilimlerinin Branşlarına Göre Ortalama Dağılım Puanları	77
70.	Empatik Düşünme Eğilim Puanları İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları	78
71.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi.....	80
72.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	80
73.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Scheffe Testi Sonuçları	81
74.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Scheffe Testi Sonuçları	81

75.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	82
76.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	82
77.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	83
78.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	83
79.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi	84
80.	Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları	85
81.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler	85
82.	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeyleri Arasındaki Korelasyon	86
83.	Müzik Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler	86
84.	Müzik Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeyleri Arasındaki Korelasyon	86
85.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler	87
86.	Resim-İş Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeyleri Arasındaki Korelasyon	87

1. GİRİŞ

Medeniyet kavramına yönelik algının değişerek dönüşüm içine girdiği, toplumların dinamik yapılarının dikkate alındığı ve teknoloji-bilim döngüsünün hayatın her alanına etki ettiği küreselleşen dünyada eğitim-öğretim sistemi de kuşkusuz bir şekilde bu temel değişim sürecine ayak uydurmaktadır (Bebek, 2016). Bu uyum teknolojik ve bilimsel ihtiyaçlara cevap verebilecek bir eğitim anlayışının oluşturulması gerekliliğini ön plana çıkarmış ve bireylere bu konular hakkında verilecek olan eğitimi ve toplumun sosyal, siyasal, kültürel, ekonomik ve çevresel yapısına ait düşünce ve davranış özelliklerini de etkilemiştir. Bu etki sadece tek taraflı değil bireyden topluma ve dolayısıyla eğitime doğru da şekil almaktadır (Tartuk, 2015).

Eğitim-öğretim sürecini ve eğitim politikaları ile bu politikaların uygulamalarını doğrudan şekillendiren en üst konumun siyasal yapı olduğu düşünöldüğünde bu yapının çağın ve ülkenin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek yönde insan tipi yetiştirmeleri ve bireylerin istekleri ya da ihtiyaçları doğrultusunda eğitim ortamı tasarımları gerekmektedir. Bu gereklilik eğitim-öğretim sürecinin uygulayıcısı olarak öğretmenleri, etkilenicisi olarak öğrencileri ve uygulama sürecinin düzenleyicisi olarak programları etkilemektedir. Bu bağlamda da bilginin oluşturulması ve yaygınlaştırılması sürecinde bu üç temel ayak üzerinden uygulamaların yürütölmesi toplumlar açısından önemlidir (Gülle, 2015).

Toplumunu oluşturan bireylerin ortaya çıkan değişikliklere uyum sağlamalarında ve bu uyumla beraber toplumun gelişmesine katkı sağlama noktasında eğitim kurumlarına ve sözü edilen kurumlarda rehberlik rolü üstlenen öğretmenler yerine rehberlik edilen ve süreçte aktif rol oynayan öğrencilere önemli görevler düşmektedir (Öztürk, 2006). Bu nedenle öğreticiler çağın şartlarına uygun biçimde eğitim sürecini organize etmeli, derse ait sorumluluklarını başarıyla yerine getirmeli ve öğrencilerini bilgi ve beceri yönünden donanımlı bir şekilde yetiştirmelerine yardımcı olmalıdır (Öztürk, 2006). Bu bilgilerden hareketle günümüz bilgi toplumunda öğrenciler artık bilgiyi direk alan değil, onu işleyen, eleştirel bakabilen, üzerinde düşünen, sorgulama yapan, sorumluluk sahibi ve dolayısıyla eğitim ve öğretim sürecine aktif katılan bireylerdir. Özellikle de toplumların çağdaş uygarlık düzeylerine ulaşmalarında bireylerin bir konu hakkında olumlu ya da olumsuz düşüncelerini ifade edilebilmesi gibi eleştirel bakışın; karşılaşılan problem durumlarında kendisini problemi yaşayan kişinin yerine koyma gibi empatik davranışın oldukça önemli bir yeri vardır (Gülle, 2015).

Eleştirel düşünme, bireyin sahip oldukları düşünceleri yorumlayabilme, yorumladıkları durumları analiz edebilme ve analiz sonuçlarına göre çıkarımda bulunabilme biçimi (Facione, 2000) şeklinde ifade edilirken empati kurma ise karşımızdaki şahısinhislerini ve fikirlerini anlayarak kendimizi onun yerine koyabilme yeteneğidir (Aydemir, 2005). Multidisipliner ilişkiye sahip olan eleştirel düşünme ve empati kurma becerisi bireylerin yaşamsal becerileri arasında ilgioluşturmak yetisinebağlı olarak hayatın organizasyonu ve farklı perpektiflerden bakabilmeye olanak sağlamaktadır (Gossett ve Fischer, 2005). Bu durum şüphesiz bir şekilde bilimsel anlamda yürütülen çalışmaların temelinde kendilerine yer bulmalarına imkan tanımıştır. Bu bağlamda da literatür incelendiğinde öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri incelendiğikonu alanına yönelik çeşitli çalışmalara (Akar, 2007; Akbıyık, 2002; Akdere, 2012; Aybek, 2006; Bal, 2011; Cengiz, 2004; Deniz, 2009; Erdoğan, 2012; Göbel, 2013; Gülveren, 2007; Hazer, 2011; Kızıltaş, 2011; Kortan, 2010; Kürüm, 2002; Özelç, 2012; Saçlı, 2008, 2013; Soğukpınar, 2017; Tufan, 2008; Yeşilpınar 2011; Zayıf, 2009) rastlanmıştır. Bunun yanı sıra öğretmen adaylarının empatik meyilleritetik edildiğinde (Arslanoğlu, 2012 ; Ata, 2010; Akbulut, 2010; Balcı, 2012; Çelik, 2008; Erkmen, 2007; Erçoban, 2003; Güzel, 2011; Kira, 2011; Sargın, 1993; Yavuz, 2006; Yılmaz, 2011; Yiğiter, 2008) ve son olarak eleştirel düşünme ve empatik eğilimin beraberinde tetkik edildiğinde (Ekinci, 2009; Gülle 2015) çalışmaların yürütüldüğü görülmüştür. Ancak yürütülen çalışmalar arasında bilimsel olguların çeşitli alanlara farklı yönde etkiler edebileceğini belirten multidisipliner araştırmalara pek rastlanmamıştır. Bu bağlamda da araştırma kapsamında özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümler olan beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümünde eğitim gören öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerini karşılaştırmak literatürde yer alan eksikliği gidermek ve multidisipliner çalışma alanına bir soluk getirmek adına gereklidir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; özel yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümler olan beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş-iş bölümünde eğitim gören öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerini karşılaştırmak amaçlanmaktadır.

Bu amaç kapsamındaki araştırmamızda aşağıda ki sorulara yanıt aranacaktır.

1. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri ne seviyededir?

2. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri, cinsiyet, yaş, sınıf, anne ve baba eğitim vaziyeti değişkenlerine nazaran manalı bir ayırım göstermekte midir?
3. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik eğilimleri ne düzeydedir?
4. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, sınıf, anne ve baba eğitim durumu değişkenlerine nazaran manalı bir ayırım göstermekte midir?
5. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme becerileri arasında manalı bir bağlantı var mıdır?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Son yıllarda empati ve eleştirel düşünme kavramları ilköğretim programındaki beceriler arasında yerini bulmuş ve bir hayli araştırmanın konusuna mensup olmuştur. Toplumda sağlıklı iletişimin gerçekleşmesi ve vakaları olduğu gibi kabul etmeyip, sorgulayan ve araştıran şahısların yetiştirilmesinin nedeyle bu kavramların eğitim programında da olması bir mecburiyet haline gelmiştir. Bu zorunluluk ise danışmanlık adı verilen hizmetler çerçevesinde çeşitli formlar halinde öğrencilere sunulmaktadır. Danışma ortamlarının yanı sıra günlük hayatın hemen her bölgede empatik anlayış, insanları birbirine yaklaştırma, iletişimi kolaylaştırma hususiyetine sahiptir. İnsanlar, kendileriyle empati kurulduğunu hissetklerinde, anlaşıldıklarını ve kendilerine değer verildiğini hissederler. Öteki insanlar tarafından anlaşılma ve önem verilmek ise, rahatlatır; iyi hissettirir. Günümüzün bilgi topluluğunda her gün sınırsızca bilgi kaynağıyla bombardımana tutulan insan, hangi bilginin gerçek olduğunu anlamakta ve fark etmekte zorlanmaktadır. Sorgulama, araştırma, karar verme becerilerine sahip olmak toplumda hayatın gerekliliği haline gelmiştir. Bu sebeple, gelişen topluma uyum sağlamak eleştirel muhakeme eden şahısların yetiştirilmesiyle muhtemeldir. Ancak literatür incelendiğinde, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin incelendiği (Akar, 2007; Akbıyık, 2002; Akdere, 2012; Aslan, 2015 ; Aşkar, 2015 ; Aybek, 2006; Bal, 2011; Cengiz, 2004; Çelik, 2017; Deniz, 2009; Dönmez, 2015; Erdoğan, 2012; Göbel, 2013; Gülveren, 2007; Hazer, 2011; Karademir, 2013; Kızıldaş, 2011; Kürüm, 2002; Soğukpınar, 2017; Özelç, 2012; Tekin, 2015; Tufan, 2008; Yeşilpınar 2011; Zayıf, 2008) ve beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin incelendiği (Karanfil, 2014; Saçlı, 2008, 2013) aynı zamanda empati kurma eğilimleri üzerine yapılan çalışmaların incelendiğinde (Ata, 2010; Atlı, 2008; Akbulut, 2010; Arslanoğlu, 2012; Arslantaş, 2016; Balcı, 2012; Beşkat, 2016; Çelik, 2008; Erçoban, 2003; Güzel, 2011; Kira, 2011; Kortan,

2010; Sargın, 1993; Sezen–Balçıkanlı, 2009; Sülün, 2013; Yavuz, 2006; Yılmaz, 2011; Yiğiter, 2008) ve son olarak empati kurma ve eleştirme düşünme eğilimi birlikte incelendiğinde (Ekinci, 2009; Gülle, 2015; Korur, 2014) eğitim-öğretim sürecinde pasif rol alan öğretmenler üzerine uygulandıkları görülmektedir. Oysaki eğitim-öğretim sürecinde aktif halde bulunan ve süreçten etkilenen bireyler olan öğrencilerin bu alandaki yeterlilik ve düzeylerinin belirlenmesi gereklidir. Bu bağlamda araştırma ile birlikte öğrencilerin konu hakkındaki durumlarını belirlenecek, böylelikle literatürde yer alan eksikliğin giderilmesi sağlanarak konu ile ilgili araştırmalarının yapılmasına temel oluşturulacaktır.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Araştırma, 2017 – 2018 eğitim öğretim yılında yürütülmüştür.
- Trabzon, Erzurum ve Samsun il merkezinde yer alan devlet üniversitelerinin, bir, iki, üç ve dördüncü sınıfında tahsil almakta olan toplam 1443 öğrenci ve bu öğrencilerin sunduğu veriler ile sınırlandırılmıştır.
- Araştırma sürecinde öğrencilerden veri elde etme sürecinde Dökmen (1988) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği ve Ertaş Kılıç ve Şen (2012) tarafından geliştirilen Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği adlı ölçek kullanılmış ve bu ölçekten elde edilen veriler ile karşılaştırma işlemi yapılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Öğrencilerle yürütülen veri toplama çalışmalarında öğrencilerin gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttıkları varsayılmıştır.
- Veri toplama sürecinde sınıftaki doğal öğrenme ortamının bozulmadığı varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının uygulanan anketlerde samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Araştırma sürecinde meydana getirilen ölçme araçlarının kapsam geçerliliği için uzmanlardan alınan görüşlerde, uzmanların objektif olarak sürece dâhil oldukları varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Araştırmanın konusu ile ilgili olup anlamının bilinmesi, çalışmayı okuyanlara bir bakış açısı kazandıracak nitelikte görülen bazı terimler aşağıda verilmiştir.

Empati: Bir insanın kendisini karşısındaki insanın yerine koyarak olaylara onun bakış açısıyla bakması, o insanın hislerini ve düşüncelerini esas olarak anlaması, sezmesi ve bu durumu karşı tarafa iletmesi sürecidir (Dökmen, 2005).

Empatik Eğilim: Doğuştan getirildiği ve hayat yoluyla bir miktar geliştirilebildiği kabul edilen, şahısların bir parçası olup; şahısların günlük hareketleri içerisinde empatik davranışları içerisinde empatik davranışta bulunma potansiyelidir (Ceyhan, 1994).

Eleştirel Düşünme: Eleştirel düşünmeyi "gerçekleri analiz etme, düşünceleri üretip tertipleme, düşünceleri savunma, düşünceleri mukayese yapma, çıkarımlar yapma, tezleri değerlendirme ve sorunları çözme becerilerinin bir bütünü" olarak betimlemiştir (Doğanay ve Ünal, 2006).

Beden eğitimi ve spor: Bireyin fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı maksadına yönelik organize edilmiş bedensel aktivitelerin tümüdür (Erkal, Güven ve Ayan, 1998).

Resim-iş: Duygu ve düşünlerinin hareket, çizgi, renk ve tonlarla kağıt, mukavva, bez, ağaç vb. yüzeyler üzerine kalem ve boyayla ifade edilme sanatıdır (URL-1, 2018).

Müzik Eğitimi: Bireyin yaparak-yaşayarak öğrenme stratejisini kullanarak müzik davranışlar kazanması ve kazanılan bu davranışların istendik bir şekilde değiştirilmesi ve geliştirilmesini kapsayan sürece verilen isimdir (Uçan, 2005).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde beden eğitimi ve spor, müzik, resim-iş bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerinin karşılaştırılması yönelik araştırmanın kuramsal çerçevesi ve literatür taramasının sonuçlarına yer verilmiştir.

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölüm 2 başlık altında toplanmıştır. Birinci bölümde empati kurma ile ilgili konulardan ikinci bölümde ise eleştirel düşünme ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

2. 1. 1. Düşünme

Düşünmenin tanımı, Platon, Aristoteles, Gazali, Sokrates ve Farabi gibi ünlü düşünürlerle başlayan bir akım çerçevesinde günümüze kadar gelmektedir. Elder ve Paul'a (2001) göre eski zamanlarda bireyin derin gerçekleri görebilmeleri için; sistematik düşünme, geniş açıdan gözetmesi ve iyi bir düşünce yapısına malik olmasını muhafaza etmektir. Bu düşünce Yunanlıların düşünmeye neden bu kadar konsantre olmaları gerektiğini karşımıza çıkarmaktadır. Von Aster (1994), 'Düşünme nedir?' sorusuna şöyle yanıt vermektedir: "Birleştirmek, bölmek ve karşılaştırmak olarak kabul ederim. Birleştirmede nesnelere bir bütün parça halinde toplarım; bölmekte bir nesnelere parçalarına ayırmış olurum; karşılaştırmada ise birden fazla olan nesnelere birbirleriyle kıymetlendirmek söyleyişini kullanmıştır" .

Düşünme, yargılama ve irade anlamı üstlenen ve birbirleri ile bir bütün olan, çoğu vakit birbirlerini tamamlayan kavramdır. Belli bir istikamet ve mevzuda düşünme veya davranabilme gücüdür. Serbest düşünce anlayışın kendisi hürriyetin tümüdür (Aron 1969). Aristoteles'e bakılırsa düşünce: insanları hayvanlardan ayrı kılan en mühim ve bariz bir özneliktir, bireye göre özgür ve bireyin mahsus aksiyonudur. Şahsın mukayese yapma, birleştirme eforu, fark etmesi, bağlantı kurması ve gerçek düşünmenin kurallarını belirleyen ilim öğeleridir (Akbulut, Berber ve Maden, 2002).

Sokrates münakaşaya güvenir ve eğer hata ile mücadele olursa düşünme sonucunda doğruluğu bulabileceğini savunur. Eleştiriye olan ilişki onun zaman döneminde oluşmuştur. Bu yüzden hatayı ortaya bırakmak ve faydalı olanı oluşturmak çok daha mühim olduğuna inanmıştır (De Bono, 2007).

Düşünme; insan zihninin hür ve kendine mahsus durumudur. Ayriyeten kıyaslama yapma, ayırma ve birleştirme özelliği, ilişki kurma ve şekil verme özelliği olarak da dışa

vurum diyebiliriz (Semerci, 2000). Scriven ve Fisher (2007) ise gözlemlerin ve ilişkilerin, bilginin ve konsept değerlendirilmesini ve etkin bir şekilde yorumlanmasını gerektiren bir beceri olarak söyleyişi dile getirmektedir. Ennis'ye (1987) göre eleştirel düşünme neye gücendiğine veya ne yapacağına hüküm verme noktası ve mantıklı düşünme münasebetidir.

İnsanlar toplumsal çevre hayatlarını sürdürdükten dolayı, toplumun normlarından etkilendiği ve toplumda hayatını sürdüren bireylerin devamlı etkileşim içinde bulunduğundan dolayı düşünmenin toplumsal bir yönünün de olduğunu söylebiliriz. İnsanın sahip bazı inançlar, değerler, davranış ve hisler insanların düşünlerini tesir altında düşüncenin duysal tarafını meydana getirmektedir.

2. 1. 2. Düşünme Süreçleri

Pragmatizm'in meşhur savunucularından olan ve Türk eğitim sisteminde de fikirlerinin yaygın etkisi olan (Ata, 2001) Amerikalı felsefeci ve eğitimci John Dewey düşünmeyi süreç olarak kabul eder. Dewey'e nazaran insan akli sünger gibi her daim doldurulamaz. Bu sebeple öğrencilere, okulda kağıt kalemle üretilen emeklerin ötesinde, hayatlarında yaşantılar ve düşüncelerine vesile olmak gerekir. Hedefi elde etmek için izlenilen bu yol ise fikir yürütme, sorun çözme ve hadiseyi inceleme ve eleştirmedir (Cüceloğlu, 1993). Marzona ve diğerleri (1998) ise düşünme sürecini başlıca sekiz düşünme türü olarak ele almışlardır. Bunlar:

- Problem çözme,
- Kavram oluşturma,
- Araştırma,
- Hüküm verme,
- Müzakere,
- Birleştirme,
- Kavrama,
- Kural oluşturmuştur.

Parks ve Swartz'a (1990) göre düşünme ilerleyen en fazla kullanılması istenilen temel düşünme sahaları; yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve fikirleri meydana getirme ve anlama olarak belirtilmektedir.

2. 1. 3. Eleştirel Düşünme

2400 yıl önce Sokrates, sorgulanmayan bir ömür yaşamaya laik olmaz demiştir (Paul 1985). Eleştirel düşünme, sorgulama metodununu keşfeden Sokrates'e kadar uzanır.

Modern eleştirel düşünme akımına Dewey'in 1910'da gerçekleştirdiği çalışmalar ile başlanıldığı söylenebilir. Dewey "How We Think?" adlı kitabında bilimsel metoda dayalı yansıtıcı düşünme kavramını öne sürmüştür. Bu süreçte (Dewey, 1933'den akt., Gülle, 2015, s. 14) düşünmeyi etkili, tutarlı ve özenle düşünme biçimi olarak tarif etmiştir. Fakat eleştirel düşünmenin güncel yaşamda işlevsel olarak kullanılması ilk defa 1970'li yıllarda Çağdaş eleştirel düşünme akımına Dewey'in 1910'da yaptığı çalışmalar ile başlanıldığı söylenebilir. Fakat eleştirel düşünmenin güncel yaşamda işlevsel olarak kullanılması ilk defa 1970'li yıllarda Perry tarafında işlevselleşmiştir, 1985 yılında ise Paul tarafından modern halini almıştır (Akınoğlu, Dilek ve Öztürk, 2005).

Eleştirel düşünmenin ne olduğu, hangi özellikleri içerdiği, diğer düşünme türleri ile tarihsel ve kavramsal bağlamda nasıl bir ilişki içinde olduğu gelişim modelleri ışığında farklı bakış açıları ile ele alınmıştır. Eleştirel düşünmeyi açıklayan teoriler kapsamında eleştirel düşünen bireylerin özellikleri bakımından felsefi, psikolojik ve eğitimsel yanları araştırılmaya çalışılmıştır (Sternberg, 1986).

Eleştirel düşüncenin temeline tarihsel olarak bakılacak olursa antik, orta çağ ve modern felsefeye kadar uzanabilir. Karl Duncker, John Dewey, Joseph Jastrow, Graham Wallas, Jean Piaget, Ernest Dimnet, Edward Thorndike, Victor Noll ve Henry Hazlitt gibi mühim ilim insanları eleştirel düşünme sahasına büyük bilgi ve katkı sağlamışlardır (Ruggiero, 1988).

Çoğu psikolog ve eğitimci eleştirel düşünmeyle ilgili değişik tarifler yapsalar da bu tariflerin birbirleri ile benzeşim içinde olduğu görülmektedir. Bu mevzuda Fischer ve Spiker'in (2000) düşünme tarifleri incelendiğinde; yargılama, mantık, hüküm bulma, istintak etmek ve psikolojik süreçlerini içeren yargılar ortaya çıkarmıştır. Jones ve diğerleri de (1995) 500 işçi, eğitimci ve politikacı ile yaptığı mülakat sonucunda eleştirel düşünme üzerinde şu neticeye varmıştır. Eleştirel düşünme insanın yargılama gücünün sınırlıklarınının tayin etmesi olarak tarif etmiştir.

Vander Stoep ve Pintrich'in (2003) tarifi gereğince üst seviye düşünme, bilimin esnek ve manidar bir şekilde sorun ve mevzunun anlaşılmasıyla, kanıtları değerlendirmesi neticesinde bilime farklı açılardan inceleyerek bir duruş sergileme sürecidir.

Eleştirel düşünmenin gerçekte ara verme gibi kavram olduğunu üstünde duran Dewey, bu kavramın kendinde ise rastgele bir soruna ulaşmadan önce onun kalitesini belirlemek için araştırmayı hareket etmesine dikkat çekmektedir. Dewey'in üstünde çalıştığı

yansıtıcı düşünme ile eleştirel düşünme kavramları, arasında mana olarak azda olsa ayırım bulunmaktadır. Dewey'e bakılırsa, yansıtıcı düşünme tecil etmek kavramına geliyor ise eleştirel düşünmenin kendide ertelenmiş kavram olarak tarif edilebilir. O vakit eleştirel düşünmenin kendisi yansıtıcı düşünme biçimi olarak erişebilir (Streib, 1992).

Demirel (1999) eleştirel düşünmeyi: bilimi tesirli bir biçimde kullanma, kıymetlendirme ve kabiliyet bağlamında kullanma namına dile getirmiştir. Düşünme eğilimlerini 5 başlık olarak açıklamıştır.

- a. Tutarlı olma: Düşünme oluşacak sorunları ortadan kaldırmalıdır.
- b. Birleştiricilik: Düşünmede, düşüncenin eksiksiz temel kapsamı ele almalıdır.
- c. Uygulamaya koyabilme: ferdin idrak etme ile tatbik etmek arasındaki yeterliliktir.
- d. Yeterli olma: Eleştirel düşünme zaman çerçevesinde gerekli bilgiye ehil olmak
- e. İletişim kurabilme: Ferdin idrak ettikleri ile fikirleri arasında ilişki kurabilme hususiyetidir.

Jonh Dewey, eğitimin ilk hedefi olarak fertlere düşünmeyi tarih etmek istemiştir (Dewey, 1933'den akt., Güllü, 2015, s. 17). Halpern (2003) ise Dewey'in düşünme zamanı üstünde durduğubebeklik dönemini geçtiği görülmüştür. Halpern tariflerinde eleştirel düşünme hususunda, üst bilişsel oluşmalarında üstünde durmuştur. Bunun yanında Halpern (2003) eleştirel düşünme kabiliyetinin karşı tarafa aktarılmasında dört paradigma önermiştir:

- a. Belli bir şekilde eleştirel düşünme ustalığını sergilemesi,
- b. Talep gerektiren düşünme ve belleme zamanı geliştirme,
- c. Dönüştürüleebilecek ve devamlı arz edecek aktivite sürecinde olma,
- d. Hareket gösterme ve dönüştürme şeklini üst biliş sisteminin denetçisine dayalı olarak denetlemesi.

Ennis (1987) ise eleştirel düşünme becerilerini on iki madde halinde sunmuştur.

- a. Soruya konsantre olma,
- b. Tez, kanıt, iddia vb çözümlenme,
- c. Soruları yöntem ve çözümlenme
- d. Kaynakların geçerlilik ve güvenilirliğini değerlendirme,
- e. Gözlem ifadelerinin değerlendirilmesi,
- f. Netice ortaya koyulması ve değerlendirme yapılması
- g. Tümevarımları ortaya çıkarmak ve değerlendirilmeye alınması,
- h. Terimleri tarif etmek,
- i. Ortaya koyulan varsayımın değerlendirilmesi,
- j. Ortaya çıkan harekette karar verme sürecinin bağlantı basamaklarına uyma,
- k. Farklı fertlerle iletişim halinde olmak.

2. 1. 4. Eğitimde Eleştirel Düşünme

Eğitim süreci zarfında öğrencilerin zihinsel, bilişsel ve eleştirel düşünme yeteneğinin gelişmesinde ki en önemli basamaklardan bir tanesi, eğitim-öğretim programlarında görülen noksanlardır. Öğretim programları şüphesiz eğitimin en önemli girdilerindedir. Gençlikten olgunlaşmaya geçiş sürecinde, fert ve vatandaş olmada belirgin bir özelliktir. Nel Noddings (2006), "Eğitim ve Mutluluk" adlı eserinde Jerome Bruner'in ilköğretim programı hakkında ki şu ifadesine dikkat çekmiştir. "İlkokul düzeyinde bilgi aktarımı yaptığınız bir bireye şu sualleri sorun: Aktarılan bilimin şahsına yararlı olacağını düşünüyor musun? ve bu bilgiye ulaştığına değdi mi şayet çocuk olumsuz verirse o vakit öğrettiğiniz tüm bilgiler boştur. Bu kapsamda ferdin kendini biçimlendirmesi için lüzumlu olan öngörüü anlamak eleştirel düşünme ile gelişir".

Eleştirel düşünme konseptine ilişkin bir düşünce bağıllığı meydana getirmek amacıyla, eğitim bilimleri, beşeri bilimler, fen bilimleri ve sosyal bilimler alanında bilirkişi olan Amerika Birleşik Devletleri ve Kanadalı 46 araştırma uzmanı, Amerikan Felsefe Derneği vasıtası ile 1990 senesinde Delphi Araştırma Projesi çalışmasında bir araya intikal etmişlerdir. İki sene devam eden bu projede eleştirel düşünme ile alakalı duyuşsal eğilimler ve bilişsel beceriler mevzusunda derinlemesine münakaşa etmişlerdir. Projenin bitmesinde eleştirel düşünmenin yükseköğretim seviyesine nasıl tarif edilebilir kapsamında fikir ortaklığı sahip olarak, bu düzeyde öğretim yapan eğitimcilerin ne düzeyde beceri ve eğilimleri geliştirmeleri kasına varılmıştır (Facione, 2013).

Ferdi üretkenliğin bir süreç içerisinde geliştirilebilir bir durum olması ve her fertte üretkenliğin gizli bir güç görünmesi eğitimin pratik açısından önemli bir noktadır. Lakin gizli güçler fertler arasında aynı seviyede dağılmamaktadır ve kimi bireylerde ise diğer bireylere nazaran daha yaratıcı hususiyete sahip olmaktadır (Ataman, 1993). Eğitimin yetiştirici düşünce kapsamında oluşması, öğretmen ve öğrencilere yönelik bakış açısını değiştirmesi gerekmektedir. Üretkenliği yükseltmeye yönelik öğrenme etkinlikleri, bilgiyi alanların durgun bilgi müşteri rolünden ziyade sorun çözmek ve iletişimi yüklenmesini diler (Starko, 2005). Öğretmenler derslikleri durgun öğrenme pozisyonlarından ziyade derslikleri faal hale getiren izlenimleri kullanması gerekmektedir (Mason, 2008).

Yaratıcılığı (üretkenliği) kolaylaştıran öğretmenin hususiyetleri:

- Daima öğrenen olabilmek,
- Öğrencileri zeka tasarılarından dolayı mükafatlandırma,
- Coşku ve arzusunu kaybetmeme,
- Öğrencilerde hiçbir ayırım yapmaksızın eşit ve adil davranma
- Öğrenciye ile ilgili durumlarda ilgi alaka gösterme

- Öğrencileri ferdi ayrımlılık göz önünde bulundurarak kabul etmek,
- Öğrencilere örnek olma (Sungur, 1997).

2. 1. 5. Eleştirel Düşünme Öğretimi

Gelecek kuşaklar açısından itimat edilecek bilgilerin aktarılması için sahip olduğumuz fertlere eleştirel düşüncenin önemli bir eğitim süreci olduğunu öğretmemiz gerekir. Bu mevzu üzerinde doğacak problemlerin giderilmesinde düşünce odaklı bir eğitim sistemi oluşturmak oldukça önemlidir. Yani Lipman'ın (2003) üstünde durduğu fikir yapısı; Fertlerde olgunlaştırılacak eleştirel düşünce odaklı eğitim fertlere üst düzey düşünce yapısının tekamül etmesine ve üst düzey düşünebilen fertlerin tamamlamak açısından yararlı olabileceğini ifade etmelidir. Eleştirel düşüncenin eğitime adapte olması eğitimin içinde eleştirel düşünmenin daha çok gelişmesine ve ideal olan yapısına ulaşmasına katkı temin edecektir (Haaften ve Snik, 1997; Siegel, 1992). Bu gayeyle eleştirel düşünceyi teorini esas sebebi öğrencilerin kaliteli düşünmesini ve olanaklarının hareket etmesine katkıda bulunmaktır (Norris, 1992).

Eleştirel düşünmeye yönelik eğitim sahasında yapılan çalışmalardan birisi olan SaintJean-sur-Richelieu Koleji öğrencilerine yönelik iki yıl müddetle yapılan çalışmada; öğrencilerin sistemli düşünme, çözümlenmeli düşünme, entelektüel yetkinlik ve sorun çözebilme becerilerin geliştirdiği tutarlı bir şekilde isabet etmiştir (Boisvert, 2000).

Yapılan farklı bir çalışmada ise; Québec eyaletinin toplam 23 ilköğretim ile 16 ortaokulda eğitim alan öğrencilere yönelik uygulanan çalışma nihayetinde Jacques Piette, çalışmasının eleştirel düşünmede kavrama becerisinin olgunlaşmasını, önceden sahip olunan becerilerin iletilebilirliğine ve şahsi düşünce ve hüküm vermede becerilerin geliştirilmesine imkân sağladığı anlatım olarak ifade edilmiştir (Piette, 2003).

2. 1. 6. Eleştirel Düşünmede Model Kavramı

Eğitim sahasında araştırma yaparak hareket eden bilirkişilerin eleştirel düşünme hakkında ürettikleri dört mühim model kavram bulunmaktadır (Costa 1991: Keating 1988). Kavramlar, bahsi geçen alan bilgisi ile düzen bilgilerini değerlendirmek, metot bilgisi ve fikir becerisi, düşünme becerilerini görmek ve bunları denetleme becerisine mensup olmak ve bilgiyi istimal isteği olarak karşımıza çıkmaktadır. Huitt'e (1998) göre yapılan çalışmalar sonunda elde edilen bu benzer eleştirel düşünme açısından duyuşsal, davranışsal ve zihinsel düşünme biçimlerinin bilişsel zaman içerisinde mühim olduğunu anlatmaktadır. Araştırmalar gereğince eleştirel düşünme, karmaşık birer etkinlik bütünüdür. Öğretim yöntemlerine göre elde edilen tanelerin her birinin ilerlemek için ehliyetli olması

beklenmemelidir. Bu alanda öğrencilerimizin olgunluklarının ortaya çıkmasına destek olacak benzer modellerin geliştirilmesi gerekmektedir. Lakin ilerlemesi düşünülen becerinin öğrenciler tarafından oranlı bir şekilde öğretilmesi fazlaca önemlidir(Hummel, Huitt, Michael, ve Walters, 1994).

Öğrencilerden geleneksel ders düzenine özgün bu becerileri değerlendirilmesine imkân verilmelidir. Rastgele bir seviyede olan öğretmenlerin veya öğretmenlerin her derslikte eleştirel düşünmeye ilişkin becerilerin değerlendirilmesine ve aynı zamanda bu becerileri kullanması için öğrencilerin kendilerine gereksinim olduğunu kesinlikle bilmeleri gerekir. Hummel ve diğerleri (1995) öğrencilerin, ümitlerini karşılayacak mühim kıymetlendirme yapmada öğrencilerin kendi kendilerini değerlendirmeye olanak sağlayarak kafalarında oluşan kompleks becerilerin geliştirilmesini temin eder. Eğiticiler eleştirel düşünme becerisini özendirmek için gerekli olan platforma yol açmak ve tecrübelerin bilişsel muamele yoluyla takdim etmeye yönelik plan ve isteklendirme olmalıdır. Ruhsal açıdan itimadı olan bir platforma hazırlanmasından sonra öğrencilerin birbirleri hakkında hürmet içinde fikirlerine arka çıkarak destek olması önemlidir (Klenz 1987; Marzano ve Costa, 1988). Bu vaziyet ders ortamına uygun bir dayanak hazırlar (Lovelace, 2005). Öğrencilerin belleme veya öğrenme biçimlerine müsait bir şekilde akademik muvaffakiyet ve öğrenci davranışlarını göz önüne alarak öğrenme verileri bu bağlamda arttırabilir.

2. 1. 7. Beden Eğitimi ve Spor ve Sporda Eleştirel Düşünme

İnsanların toplumsal, fiziki, zihinsel, psikolojik, bilişsel ve duygusal becerilerine bağlı hareketlerin, eylemler vasıtasıyla ortaya çıkarması beden eğitimi ve sporun, eleştirel düşünme becerisi ile beraberinde devamını belirtmektedir. Zira sportif etkinliklerin birden fazlasında zihinsel, psikolojik, duygusal, fiziksel ve bilişsel etkinliklerin değerlendirmesi insanların fiziksel etkinlik meydana getirirken düşünmelerine sebep olmaktadır. Etkinlikler esnasında insanların meydana getirecekleri hareketlere karşılık aldıkları kararları düşünme sisteminin bir eseri olarak ortaya çıkmaktadır. Motorsal, zihinsel ve duyuşsal ilerleme sahalarına ilişkin öğrenme faaliyetlerinin birçoğunda düşünme aksiyon gerçekleştirildiğinden dolayı eleştirel düşünme etkinliğinin bu sahalarda veya alanlar içinde değerlendirmesi istenmektedir. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin, her sahasında eleştirel düşünmeye bağlı becerisinin ortaya çıkarmaya çalıştığı sportif etkinliklerin nihayetinde ortaya çıkmaktadır. Örnek; adil bir oyun davranışı göstermek isteyen sporcunun eleştirel düşünme konsepti kullanarak empatik eğilimini teşhir etmesi düşünmenin ürünüdür.

McBride (1992) beden eğitimi ve spor hakkında eleştirel düşünme şekline ilişkin şunu demiştir: Yapılacak aksiyon üzerine mantıklı olarak düşünebilmek için kullanılan düşünme beceri olarak da tanımlanmaktadır. Bu sebeple, yapılan aksiyonlara bilişsel mecburiyet yüklenmesi eleştirel düşünme açısından beden eğitimi ve sporun önemini arttırmaktadır (McBride ve Cleland, 1998). Eleştirel düşünme becerileri oldukça fazla bir zamanda beden eğitimi ve spor ve dans derslerinin eğitim-öğretim sistemi içerisinde oldukça görülmektedir (Chen ve Cone, 2003).

Beden eğitimi ve spor sahasında uygulanan bir aksiyonun yeniden ya da öğretmenin uyarısına karşı reaksiyon verilmesi aksiyonun ve bilişsel gelişim alanında sınırlı olabilir. Lakin gelecek düzeyde cimnastik, dans ve pek çok spor alanında fert kendi aksiyonlarını iyi birleştiği zaman onları düzgün bir dizi haline dönüştürebilir. Bu hareket sürecinde eleştirel düşünme mühim rol üstlenmektedir. Bu sebeple spor eğitimi sahasındaki tüm öğretmenler veya eğiticiler bilişsel düşünme platformunu oluşturarak öğrencilerin eleştirel düşünmeye sevk edilmesinde arzulu olmalıdırlar (Gillespie ve Culpan, 2000). Fırlatma, yakalama, atma ve vurma gibi esas becerilerin eğitimciler tarafından öğretildiği gibi, esas manada eleştirel düşünme becerileri de öğretilmelidir (Gabbard ve McBride, 1990).

Eleştirel düşünme, ferdin eğitimin ilerleyen zaman içerisinde yaşantılarından, kazanımlarından ve isabetlerinden zihinsen bir beceridir (Carrillo ve Benítez, 2004). Bu sebeple öğrencinin eğitim devam ettiği sürede mevzu ile ilgili ilk bilgiler, eleştirel düşünme ve münakaşa kabiliyetini etkileyebilir (Doğanay ve Ünal, 2006). Sporun insanlar üstündeki fiziksel yararları hiçbir vakit tartışılmayacak kadar oldukça fazla olduğunu değerlendirmeliyiz. Spor fertlerin fiziki manada gelişmesine bilgi sağladığı gibi zihinsel süreçte de fayda sağlamaktadır. Sağladığı başlıca yararlar göz önüne alacak olursak; fertlerin heves durumu, sosyalleşmeye açık olması, açık düşünceler göstermesi ve kendini anlatma sürecinde etkisi olduğu görülmektedir. Eleştirel düşünme sebebiyle bu hareketin zihinsel sürece dönüşerek daha olgunlaşmış bir yol izlediği söylenebilir.

2. 1. 8. Empati

Empati ile alakadar mühim tetkik ve araştırmaları bulunan birden fazla bilim insanları vardır. Bugün empati söylendiğinde akıllara gelen ilk kişi insancıl psikolog ve ilk terapi merkezi kurucusu Carl Rogers'dir. Empatiyi kendi tecrübeleri esnasında yönettiği terapi oturumları örnek alarak başarılı olmuştur. Rogers, deterministik yapıyı kabul etmeyip psikanaliz ve davranışçılık kavramları üstünde ilerlemeyi daha anlaşılır görmüştür. Zira algıladıklarımızın bizi hareketlerimizin içine bizi getirdiğini söylemiştir (Rogers, 1986'dan akt., Gülle, 2015, s. 36). Empatiye aşağı yukarı şu şekilde yaklaşmaktadır: Şahısları şartsız koşulsuz dinleyip duygu ve düşünceleri ile soru cevap şeklinde geri bildirimini

verme durumu söylemiştir (Rogers, 1975). Rogers, empatiyi duyarlı bir gerçeğin biçimi olarak söyleyiş etmektedir. Empati kendinden güvenli bir şahısın bir başka kişinin dünyasına girişmesi ve orada kaybolmayacak bir biçimde karşı taraftakini anlamlı bir şekilde anlayarak tekrardan şahısın kendi dünyasına gelme şeklidir (Rogers, 1975'den akt., Gülle, 2015, s. 36). Birtakım yazarlar için empati ise, duyuşsal bir reaksiyon ürünü olarak şahsın karşısında insanların hislerini ve hissettiklerini hissedebilme durumu olarak söyleyiş etmişlerdir (Bernadett-Shapiro, Ehrensaft ve Shapiro, 1996).

Empati değişik şahıslar ile beraber olma ve onları anlama biçimidir. Farklı şahısların ortamına girmek ve onarı idrak etme şekli demektir. Kişinin farkına vardığı hisler farklılık göstermedikçe yaşadığı his, saadet, üzüntü ve sevgi vaziyetlerde her an mübadele etmesi demektir. Geçici olarak şahısların yaşamlarını yaşamak, onları yargılamadan saygılı ve onu anlamak demektir (Rogers, 1975'den akt., Gülle, 2015, s. 36).

Empati insanların hislerini anlamak ve bağlantı oluşturmak manasında kullanılmaktadır. Empatinin muvaffakiyetli olduğu platformlarda saygı, sevgi ve hoşgörölü ortamlar oluşur (Değirmenci, 2004).

Empati insanlara yönelik bağlantı ve odaklaşma şeklidir. İlişkisel zaman içerisinde empati kurmada en önemli temel unsular, empatiyi yapacak şahısın kendi daha önce yaşadıklarını karşı tarafa yansıtmadan karşı taraftaki insanın hayatına katılmak ve durumları yaşıyormuş gibi kımıldama durumudur. Bellous (2004)'a göre empati, insanların hayatlarını incelemek ve yaşadıkları doğruca olarak idrak etme biçimidir. İlişkisel empatinin bir başka hususiyeti de karşımızdaki kişiyi anlamın yanı sıra sıcakkanlılık duyma becerisine de ehil olmalıdır (Hançer ve Tanrısevdi, 2003).

Dökmen (2009) ise empati kavramını şahsın kendini karşısında kişinin yerine koyarak insanların his ve düşüncelerini anlaması olarak ifade etmiştir ve empatinin 3 temel özelliğinden bahsetmiştir.

-Empati yapacak şahısın, kendini karşısındaki insanların yerinde düşünmesi, yaşanılan vakaların kendi bakış açıları ile farkına varması gerekmektedir. Kişilerin dünyaya bakış konsepti ayırım bildirmesi gerekmektedir. Şayet insanları algılamak istiyorsak onlar gibi dünyaya bakmamız ve onları idrak etmemiz gerekir. Bunun için de şahısların üstlendiği role bürünerek vakaları kişilerin görüşü ile görmeye çalışmak önemlidir. Bu bağlamda şahısın rolüne saplanmak o şahısın rolünde yetindikten sonra tekrardan kendi rolümüz dönmeliyiz lakin rollerin düzensiz olması empatinin karışmasına sebep olabilir (Dökmen, 2009).

-Empati oluşturmak için, karşı taraftaki şahısın his ve fikirlerini dosdoğru algılayıp ondan sonra iletişim içerisine girmek gerekir. Empati hakkında iki esas bileşene özen göstermek gerekir. Rolünü yüklediğimiz şahısın ne tasarladığını anlamamız için

yapılması gerekli olan zihinsel, bilişsel ve duyuşsal bileşenlerin karşımızdakinden yararlanmak ve filtreden geçirmemize katkıda bulunur (Dökmen, 2009).

-Empati kuran şahısın zihninde meydana gelen empatik vaziyetinin, karşısındaki şahısa ulaştırmak mühim bir durumdur (Dökmen, 2009).

Bilim dünyasına katkıda bulunan araştırmacıların empatiye bağlı yapmış oldukları tariflerin bir çatı altında toplamak istersek şu söyleyişleri kullanmak dosdoğru olur:

- Karşımızdaki şahısın bakış açısını anlamak ve hislerini aktarma bilme kabiliyetidir.
- Şahısların tecrübe ve hayatlarını anlayarak karşı taraftaki kişinin fikirleri gereğince
- Başka bir kişi tarafında farkına varan hislerin bizde belli olmasıdır.
- Karşımızda şahısın hislerine yanıt oluşturma biçimidir.
- Karşıdaki kişinin hissettiği hislerini iletme durumudur.
- Duygu kurabilme ve karşımızdaki insanın gösterişe bürünebilme becerisidir.

Geçmiş devirdeki bilimsel duyurulara özenle dikkat edildiğinde empatiye yönelik değişik tarifler rastlanmaktadır. Empatiye ilişkin tariflere bakıldığında 1950'li 1960'lı ve 1970'li yıllarda ayırım fark edilmektedir (Batson, Fultz ve Schoenrade, 1987).

- 1950'lerin bitimine kadar empatiye bilişsel kalite tarifi kavramı ilave edilmiştir. Empati ismi altında insanların şahsi hususiyetlerini ve farklılıkları idrak etmeye yönelik ölçümler ve deneyler yapılmıştır (Batson vd., 1987).
- 1960'larda şayet empatinin bilişsel ve duyuşsal kapsamına yönelik başlamıştır. Dönemin en açık özelliği kişi karşısındakinin duygularını hissedebiliyorsa empati kavramda o vakit meydana gelen diye kabul edilir (Batson vd., 1987).
- 1970'li seneler 1960'lı yıllara nispet daha elverişsiz fikirlerin kullanılmasına imkan sağlamıştır. Bir bireyin hislerini anlamaya çaba harcamak algılanan hissin karşısındaki şahısa ulaştırmaya çalışmak olarak tarif edilir (Batson vd., 1987).

2. 1. 9. Empati Eğitimi

Araştırmalar, empatik becerin eğitim tarzıyla olgunlaşabileceğini ve empati kurma eğilimin eğitim tarzıyla anlatılmaktadır (Dökmen, 2009). Empati, yardım edici bağlantılarda mühim olan öğretilen bir beceri bütünüdür (Reynolds ve Scott, 1999). Empati ve eğitim birbirlerini takip eden bir temas içinde yürütülen bir süreçtir.

Empati eğitimin ilerleyen sürecine mühim bilgiler sunan Rogers (1959) empati eğitim programını geliştirmiş ve yaptığı araştırma değerlendirmesinde olanak sağlayarak empati eğitim sahasına mühim bir katkı yapmıştır. Rogers empatik becerilerin şahısın tecrübeleri sonucunda geliştirilerek kendi olumsuz yaşamında değil yaşamı boyunca kullandığını söylemiştir. Kişinin tecrübelerine eğitim süreci boyunca katkı sağlandığında ise hayatların artı yönde tutum almasına yararda bulunduğu gibi fertlerin hareketlerinde de mühim derece yardım sağlamaktadır (Rogers, 1959'dan akt., Gülle, 2015, s. 39).

Schonert-Reichl ve diğerleri (2003) ve Feshbach ve diğerleri (1987) şahısların duyuşsal ve sosyal durumlarının artmasına okullarda verilen empati eğitimin katkı sağladığı anlatılmıştır. Empatinin toplumsal boydaş veya akran seviyesindeki bağlantıların düzenlenmesinde, zorbalık ve saldırganlık gibi bekletmelerde tesirli bir müdafaa mekanizması olduğunun üzerini resmetmişlerdir.

Bireylere empati eğitimi iletmenin birden çok yolu bulunmaktadır. Bunlardan biri de insanların suratının dışa vururlarını tanıma eğitimi olarak yer almaktadır. Araştırmalardan kimileri insandaki hislerin surat ifadelerini ortaya koymak gibi becerisinin empatik becerilerinden bir parça namına kabul etmektedir. Şahısların jets ve mimik davranışlarını icra edecek eğitim; kişilerin sahip olduğu hisleri surat ifadelerinde hangisini izah etmek istediklerine çaba harcamak, empatik eğitimin olgunlaşmasına yardımcı olabilecektir (Dökmen, 2009).

Vücut dili, surat ifadeleri ve tepkilerinin insanlar üzerinde meydana getirdiği birden fazla tesir vardır. Bu mevzu üzerinde türlü türlü icraat yapan Alan Chapman (2009) konu üzerine yapmış olduğu emekte şahısların birbirini dinlerken ve bırakmış olduğu tepki üzerine şunları söylemektedir (Chapman, 2009).

- Pasif/dinleme: Arka düşüncede gürültü görmezden kabul etmek.
- Dinleme taklit: Hassas dinlemede bulunarak dinlemek arzuluyorum lakin şuan hazır değilim.
- Önyargı/projektif dinleme: Fark ederek dinleme ve isteyerek diğer şahısların fikirlerini samimi anlamak ve göz ardı bulmak.
- Yanlış dinleme: Çoğu dönem şuursuzca dinleme şahısın kendi değerlendirmelerini ifade etmeyen yararlanma biçimidir.
- Özenli dinleme: Bir başka kişilerin yönlendirmeleri ile birlikte çok az aralıklarla hakikatı toplama ve bizzat çözümleme odağıdır.
- Aktif dinleme: Büyük değerli hisler doğrultusunda yararlanmaya çaba harcamak.
- Empatik dinleme: Anlama, doğrulukları ve hisleri kontrol etmek .
- Kolaylaştırıcı dinleme: Dinleme sırasında eksiksiz bir şekilde kişinin ihtiyaçlarına etkide bulunmak (Chapman, 2009).

2. 1. 10. Empati ve Ahlak

Hislerin ortaya koyulmasında empati bir araç namına karşımıza gelmektedir. Hisleri gerçekçi ve şeffaf bir tarz ile idrak edip aktarması ise empatik ahlak açısından mühim bir durumdur (Gibbs, 1991; Hoffman, 1994;). Yaygın kapsamda baktığımızda ise ahlak teorisi empatinin olması için yapılması gereken en mühim unsurlardan birisi olarak karşımızda bulunmaktadır. Ahlak manalı empatik yaklaşım, duyguların doğru ve hislerin dürüst ve açık bir biçim ile ortaya konmasında mühim bir ilkedir (Hoffman, 1994).

Kohlberg, tek bir kişinin bir başkasının yerini elde etme yeteneğini altı yaşından itibaren ilerlemeye başladığını ve bu kapasitenin gelişmesini ahlaki karşılaştırmanın dönüm noktası olduğunu belirtmektedir. Ahlaki yargı fertlerin bir başka haklarını kendi hakları gibi değerlendirmesi ve bu ilerleyen süreci rol kabul etme kabiliyeti olarak görülür. Burada karşı taraftaki kişinin hislerini dosdoğru anlamak ve hislerini kendi hisleriymiş gibi yaşayarak aktarmasıdır (Akkoyun, 1987).

Hayatta bulunan canlıların en mühim hususiyetleri ise hayatlarını sürdürme dürtüleridir. Hayatta kalma gereksinimi insanların toplumsal açıdan birbirleri ile devam etmesine olanak sağlayan yöneltme hissidir. İnsanlar, doğdukları andan itibaren tabiata karşı dezavantajlı ve her daim bir başkasına muhtaçtır. Bu sebeple toplumsallaşmak insan için var olma nedenidir. Toplumsal mekanizmanın ahlaki açıdan kusursuzca yol alması insanların yaşamlarını sürdürmesi için mühim düzendir. Bu davranıştan dolayı hareket edecek olursak insanların birbirlerinden yararlanması, şahısların kendisini anlatması ve başka bir kişinin kendisini anlamasına imkan sağlayacaktır. Sosyal süreçte insanlar birbirleri ile ahlaki açıdan uygun olması, toplulukların sürekliliği için mühim bulmaktır (Changeux, 2002).

2. 1. 11. Empati ve Spor

Sporun içinde yarışma kavramının bulunması kimi zaman antipatik hislerin kimi zaman ise empatik hislerin öne çıkmasına sebep olabilmektedir. Sporcuların kazanma arzuları onları çoğu dönem empatik hislerinden mahrum bırakabilirken, lüzumlu bilgi beceri ve eğitime ehil insanlar için bu his çok yalın bir pratiğe dönüşebilir.

Empati düşünme düzeyleri etkili olan şahısların bir takım içerisindeki birlik ve beraberlik seviyeleri de yüksek olduğu görülmektedir. Sporcuların empatik eğilim seviyeleri ile grupların empatik seviyeleri arasında benzerlik görünen bir yol söz konusudur. Takımların empatik eğilim seviyeleri güçlü olması, takımların başarılı olma seviyelerine de katkıda bulunur (Dorak ve Vurgun, 2004).

Sporcuların yarışma anında antrenörlerine, seyircilere, takım arkadaşlarına ve rakip sporculara yönelik empatik davranış içinde olmaları takımın beceri seviyesinin pozitif yönde yol almasına ve sporcuların başarılı performans göstermesine imkânda bulunur (Erkuş ve Yakupoğlu, 2001). Empatik hassasiyet üzerine yapılan bir başka çalışmada şayet, bireysel sporculara antrenörlük yapan bireylerin takım sporuna antrenörlük yapan bireylerden daha fazla empati kurdukları sonucuna ulaşılmıştır (Lorimer ve Jowett, 2009).

Yarışma içermeyen spor ortamı, beden eğitimi ve spor derslerinde de empati eğitime yapılmasına ehemmiyet verilmesi gerekmektedir (Shields ve Bredemeier, 1994). Kendimizi bir başkasının yerine koyarak karşımızdaki şahısın his ve düşüncelerinin farkına varmak beden eğitimi ve spor açısından mühim bir pratik olduğu hatırlamak ve spor derslerinde pratik yapılmasına imkân verilmelidir. Asıl amaç kişilerin karşısındaki kişileri daha sağlıklı yararlanmasına imkân sağlar ve pozitif bir düşünce anlayışı ilerlemesine imkân tanımaktır. Anlayış, şahısların peşin kararlarının giderilmesine imkan sahip olan insanlar saldırgan hareketlerden uzak olmasına imkan sağlayan içsel ve imgesel bir davranıştır. Beden eğitimi ve spor derslerinde empati egzersizlerine kaynak çıkaracak farklı vaziyetler daima gündeme gelmektedir (Luther ve Hotz, 2004).

2. 2. Literatür Taramasının Sonucu

2. 2. 1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Dökmen (1988) senesinde psikodrama ile empatiyi yeni bir modele dayandırmayı hedefiyle ve buna orantılı deneysel bir çalışma yapmıştır. Araştırmaya üniversite 1. sınıf öğrencilerinin katıldığı 14 psikodrama gösterimi düzenlenmiştir. 32 haftauygulama yapılmıştır. Dökmen araştırmada “Empatik Beceri Ölçeği-B Formu” ve “Empatik Eğilim Ölçeği”ni kullanılmıştır. Netice namına öğrencilerin empati kurma becerisi gelişmiştir lakin psikodramanın empati kurma eğilimi üzerine tesirli olmadığı görülmüştür.

Köksal (1997) tarafından “Müzik Eğitimi Alan ve Almayan Ergenlerin Empatik Becerilerinin ve Uyum Düzeylerinin İncelenmesi” isimli çalışmasında, cinsiyet, sınıf seviyesi, kardeşe sahip olmak ve olmamak, doğum sırası, baba öğrenim seviyesi ve anne öğrenim seviyesi gibi bir takım değişkenlerin ergenlerin empatik ve becerileri ile uyum seviyelerini incelemiştir. Çalışma, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı ve Dokuz Eylül Üniversitesi İzmir Devlet Konservatuarında eğitim gören 103 ergen ile lise seviyesinde eğitim gören 103 ergen olmak üzere çalışma 206 ergen ile çalışılmıştır. Araştırmada, ebeveynler ve ergenler hakkında bilgi toplamak için “Kişisel Bilgi Formu” ergenlerin empatik seviyelerini belirlemek amacıyla “Empatik Beceri Ölçeği-B Formu” uyum seviyelerini belirlemek için “Hacettepe Kişilik Envanteri” kullanılmıştır. Çalışma

neticesinde, müzik eğitimi alıp almamanın cinsiyet, sınıf seviyesi, kardeşe sahip olmak ve olmamak, doğum sırası, baba öğrenim seviyesi ve anne öğrenim seviyesinin ergenlerin empatik beceri puanları üzerine istatistiksel açıdan mühim bir farklılığa sebep olmadığına ulaşılmıştır. Müzik eğitimi alıp almamanın ve müzik eğitimi ile kardeşe sahip olup olmamanın etkileşiminin ergenlerin kişisel ahenk ve genel ahenk puanları üzerinde; cinsiyetin ergenlerin şahsi puanları üzerine manalı farklılık yarattığı; buna karşılık cinsiyetin ergenlik sosyal uyum puanları üzerinde, kardeşe sahip olmamanın, sınıf seviyelerinin, anne öğrenim seviyesi, baba öğrenim seviyesi, doğum sırasının ergenlerin kişisel ahenk, sosyal ahenk ve genel ahenk puanları üzerinde önemli bir farklılığa sebep olduğu görülmüştür. Bir başka olarak ergenlerin empatik becerileri ile kişisel, genel ve sosyal ahenkleri arasındaki bağın sayısal değerlerden mühim olmadığı bulunmuştur.

Öz (1998) çalışmasında, Hacettepe Üniversitesi Yüksekokulu son sınıf öğrencilerine akademik başarı, empatik eğilim ve empatik beceri arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakılırsa, empatik beceri ve empatik eğilim arasında pozitif ve mühim bir bağ, akademik başarı ve empatik beceri bağlantısında ise pozitif lakin ehemmiyetsiz bir bağ, empatik eğilim ve akademik başarı arasında artı yönde ehemmiyetsiz bir bağ görülmüştür.

Kürüm (2002), öğretmen adaylarının eleştirel düşünme zorluk seviyeleri ile bu zorluğu meydana gelmesini oluşturan düşünme becerileri ve eleştirel gücünü tesir eden faktörleri belirlemek maksadıyla yaptığı araştırmasında Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretmenlik Eğitimi programlarının 2001-2002 eğitim öğretim yılında 1., 2., ve 3. sınıflarda öğrenim gören 1200 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırma bilgileri öğretmen adaylarının kimi şahsi özelliklerinin belirlenmesi sağlanmış ve bir kişisel bilgi formu ve Watson-Glasser aracılığıyla hazırlanmış olan “Watson-Glasser Eleştirel Akıl Yürütme Gücü Ölçeği” vasıtasıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilemede: öğretmen adaylarının eleştirel düşünme zorluk seviyeleri ile bu zorlukları oluşturan tam düşünme becerilerindeki seviyelerin orta seviyede bulunduğu; bitirilen orta öğretim kuruluşunun, üniversiteye kazanma puan ve çeşidinin, öğrenim görülen programın, aile eğitim gelir düzeylerinin, öğrencilerin kendi zatlarını geliştirme amacıyla yapmış meydana getirdikleri faaliyetlerin, onların eleştirel düşünme zorluk seviyeleri ile kimi becerilerindeki seviyelerini tesir ettiğini ortaya koyulmuştur.

Erçoban'ın (2003) “İlköğretim II. Kademesindeki Branş Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasına 200 şahıs iştirak etmiştir. Araştırmasında veri toplama aracı olarak “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Netice olarak öğretmenlerin empatik eğitim seviyelerinin cinsiyet, aylık gelirin yeterli olup olmadığı, mesleğini isteyerek seçip seçmediğine bakılırsa manalı bir değişme

gösterdiği, çocuk sayısı, görev yılları, yaş, branş, medeni durum, öğretmen üreten bir okuldan mezun olup olmadığı, psikolojik müracaat ve rehberlik görevi ile alakalı hizmet içi eğitim görüp görmemeye nazaran manalı bir değişme gösterdiği görülmüştür.

Yıldırım (2003) Empati ile Beş Faktör Kişilik Modeli Arasındaki bağlam incelenmesi maksadıyla kişilik özelliklerinin empatik eğilimleri belirleme özelliğine mensup olduğu ve beş etmen kişilik özellikleri ile empati arasında bağlantının var olduğu bu çalışma ile ortaya çıkmıştır. Kızların empati kurma erkeklere göre daha fazla olduğu bulunmuştur.

Öztürk ve diğerleri (2004); antrenör ve hakemlerin empati durumlarının araştırılması adlı çalışmasında takım ve bireysel sporlar açısından empati puan ortalamalarında mühim bir ayrımlılık bulamamıştır. Cinsiyet açısından mühim bir farklılık bulmuştur. Bayanların erkeklere nispeten daha empatik yaklaşıma sahip oldukları görülmüştür. Meslek ve eğitim durumuna empatik yaklaşımın etkilemediğine varılmıştır. Hangi seviyede spor yapıldığı ile empati arasında farklılığa raslanmıştır

Ercoskun (2005) empatik becerilerin sınıf öğretmenliği eğitimi gören öğrencileri üzerindeki etkisi incelemiştir. Öğrencilere sınıf düzeyi, öğretim şekli, cinsiyet, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin bir yıl boyunca geliri, anne-babalarının tutumu, kardeş sayısı gibi değişkenler kullanılmıştır. Öğrencileri Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim görmekte olan 271 öğrenci kullanılmıştır. Verileri toplamak için "Empatik Beceri Ölçeği-B Formu" kullanılmış bununla birlikte kişisel bilgi formu da kullanılmıştır. Netice olarak çeşitli değişkenler ile empatik beceri puanları ilişkisinde istatistiksel olarak manalı ve mühim bir fark görülmemiştir.

Özdemir (2005), üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünme becerilerinin hangi seviyede olduğu ve doğum yerine, anne ve baba öğrenim durumuna, cinsiyete ve gelir durumuna göre farklılık farklılaşmadığını ortaya çıkarmaya yönelik namına yaptığı çalışmasında survey modeli kullanılmış ve verileri toplamak için bir davranış ölçeği geliştirilmiştir. Çalışmanın maksadı doğrultusunda geliştirilen ve tatbik edilen ölçekte elde edilen neticeler sonucunda, öğrencilerin eleştirel düşünme becerisi bakımından ılımlı seviyede oldukları ve eleştirel düşünme becerisine malik olma vaziyetlerinin cinsiyet, doğum yeri, gelir durumu ve anne babanın öğretim vaziyetleri değişkenlerine göre manalı seviyede farklılık göstermiştir

Bilen (2008), Dokuz Eylül Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı dördüncü sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada, yaratıcı dansın müzik öğretmeni adaylarının empatik eğilimleri seviyelerine etkisi incelenmiştir. 2008-2009 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında öğretimine devam etmekte olan 29 öğrenci ile yürütmüştür. Çalışmada Üstün Dökmen'in geliştirdiği "Empatik Eğilim Ölçeği" deney öncesinde ve deney sonrasında gruplar

tarafından ölçümler yapılmıştır. Araştırma bulgusu, yaratıcı dansın müzik öğretmeni adaylarının emptaik eğilim seviyelerine manalı fark oluşturduğuna görülmüştür.

Yiğiter (2008) tarafından “Kocaeli İlinde Görevli İlk ve Orta Öğrenim Kurumlarında Çalışan Beden eğitimi ve spor ve Spor Öğretmenlerinin Empati Becerilerinin İncelenmesi” adlı çalışmaya 103 kişi katılmıştır. Çalışmada “Empati Eğilimi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma neticesinde meslek yılı, yaş, cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olup olmama arasında manalı bir bağ görülmüştür. Cinsiyet değişkenlerinde ise manalı bir bağ bulunmamıştır.

Balçıkanlı'nın (2009) “Beden eğitimi ve spor ve Spor Anabilim Dalı Profesyonel Futbolcuların Fair Play’e Yönelik Davranışları ile Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişki” adlı araştırmasına 130 kişi katılmıştır. Bilgileritoplama aracı olarak “Kişilerarası Tepkisellik İndeksi ile birlikte Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” ve “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma neticesinde empatik düşünme ve perspektif alma seviyeleri arasında artı yönde manalı bağ vardır. Futbolcularda empatik düşünme seviyesi yükseldikçe sporda mesuliyete sadakat, toplumsal normlara uyum, kurallara ve yönetime hürmet seviyeleri manalı olarak artmaktadır. Perspektif alma becerileri çoğaldıkça da toplumsal normlara ahenk seviyeleri artmaktadır.

Ekinci (2009) tarafından öğretmen adaylarının empatik ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelendiği çalışmada, “Empatik Eğilim Ölçeği” (EEÖ) ile “California Eleştirel Düşünme Eğilimi” (CCTDI) ile toplam 671 kişiden veritoplanmıştır. Araştırma nihayetinde öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimi ile empatik eğilimi arasında olumlu yönde az seviyede manalı bir bağlantı bulunmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenim geçirdikleri program, sınıf seviyesi, cinsiyet, anne eğitim seviyeleri, baba eğitim seviyeleri, algıladıkları sosyo-ekonomik seviyelerine nazaran eleştirel düşünme eğilimlerinin ayrımlı olmadığı ulaşılmıştır. Empatik eğilim ile çalışmadaki bütün bağımsız değişkenler arasındaki nüans ise manalıdır.

Tabak (2011) “Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı 4. sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Eğilimlerini Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında müzik öğretmenliği okuyan 4. sınıf öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin birtakım parametre açısından ayrımlılık gösterip göstermediğini araştırmıştır. Değişkenler üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yerler, anne-baba tutumları, anne-baba eğitim düzeyleri, günlük televizyon izleme süresi, gazete okuma sıklığı, cinsiyet ve yaş olarak belirlemiştir. Araştırmada Kökdemir (2003) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. 2009–2010 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında on ayrı üniversitede Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dalı dördüncü sınıfında öğrenim gören 240 kişiye uygulamıştır. Araştırma

neticesinde öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimlerinin; üniversiteye başlamadan önce yaşadıkları yerler, anne-baba tutumları, anne-baba eğitim düzeyleri, günlük televizyon izleme süresi, gazete okuma sıklığı, cinsiyet ve yaşa nazaran anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmüştür. Gazete okuma sıklığına nazaran şayet anlamlı bir farklılaşma gösterdiğini görülmüştür. Buna bakılırsa; haftanın her günü günde birkaç kez gazete okuyan, hiç gazete okumayan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri seviyesi bir ayda birkaç kez gazete okuyan öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri seviyesinde güçlü olduğu neticesine ulaşmıştır.

Erdoğan'ın (2012), "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilim Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme" adlı çalışmasını 813 kişiden oluşturmuştur. Çalışmasında verileri toplamak için "California Eleştirel Düşünme Eğilimi Envanteri" uygulamıştır. Çalışma bulgularına göre, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilim seviyelerinin genel namına az olduğu bulunmuştur.

Uluçınar (2012) tarafından öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin eğitim yaşamına etkisinin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı çalışmaya toplam 481 kişi katılmıştır. "Öğretmen Adayları Demokratik Değerler Ölçeği" ve "Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına bakılırsa, öğretmen adaylarının demokratik değer seviyeleri güçlü olduğu, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri seviyeleri ise orta seviyede olduğu sonucu bulunmuştur.

Büküm (2013) tarafından "Din Görevlileri ile Öğretmenlerin Empatik Eğilim ve Beceri Düzeylerinin Karşılaştırılması" adı ile yürütülen çalışmaya 539 kişi katılmıştır. Araştırmada veriler, "Empatik Eğilim ve Empatik Beceri" ölçeklerini kullanarak sağlanmıştır. Bulgular neticesinde öğretmenlerin empatik eğilim ve becerilerine tesir eden en mühim etmendirdir. Öğretmenlerin medeni vaziyetleri empatik eğilim ve beceri seviyelerini etkilememiştir. Öğretmenlerin eğitim durumları empatik beceri seviyelerini etkileyen mühim bir faktör neticesine ulaşılmıştır.

Göbel (2013) tarafından "Sınıf Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Becerisi Öğretimi Yeterlilikleri ve Uygulamalarının" tespit edildiği çalışmaya toplam 272 kişi katılmıştır. Araştırmada verileri toplama aracı olarak araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen "Eleştirel Düşünme Öğretimi Uygulama Düzeylerini Belirleme Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucuna bakacak olursak sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerisi öğretimine ilişkin pratikleri "her zaman" tatbik ve eleştirel düşünme becerisi öğretimi uygulama seviyeleri ile yeterli olma durumu arasında olumlu bir bağlantı olduğu görülmüştür.

Saçlı (2013) tarafından yürütülen "Yaratıcı Drama Eğitiminin Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmen Adaylarının Eleştirel Becerilerine ve Eğilimlerine Etkisi"nin incelendiği

çalışmaya 64 kişi katılmıştır. Araştırmada bilgi toplama aracı olarak “ California Eleştirel Düşünme Becerileri Testi” ve “California Eleştirel Düşünme Eğilimleri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma neticesine bakılırsa, aday beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerileri ve eğilimlerinin olgunlaşmasında otuz saatlik yaratıcı drama eğitiminin tesirli bulunduğunu söylemiştir.

Selçuk (2013) “Türkçe Öğretmenlerinin Eleştirel Düşünme Eğilimleri İle Özel Alan Yeterlilik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli tez araştırmasında Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimlerini ayrımlı değişkenler açısından incelemiştir. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında görev yapan, Muğla ilindeki 132 Türkçe öğretmenlerine, 51 sorudan oluşan California Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği ve 165 sorudan oluşan Türkçe Öğretmenliği Özel Alan Yeterlilik Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma neticesinde: hususi alan yeterliliklerinin uygun seviyesi ve öğretmenlerin eleştirel düşünme eğilimlerinin az seviyede ve olduğu neticesine ulaşılmıştır. Eleştirel düşünme eğiliminde ise bayanlar yararına biraz da olsa ayrımlılık vardır.

Sülün'ün (2013) “Futbol Hakemlerinin Öfke ve Kızgınlık Düzeyleri ile Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması” adlı araştırmasında 82 kişi katılmıştır. Dökmen (1988) geliştirmiş olduğu “Empatik Eğilim” ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Netice olarak denek grubunun değişik değişkenler açısından kızgınlık ve empati seviyelerinin istatistiksel olarak manada bir seviyede ayrımlaşmadığı ortaya konmuştur.

Çetin (2014) tarafından yürütülen araştırmada ise Beden eğitimi ve spor ve Spor Öğretmenliği, Rekreasyon, Spor Yöneticiliği ve Antrenörlük bölümlerinde tahsil yapan toplam (n=630) öğrencinin eleştirel düşünme düzeyleri incelenmiştir. California Eleştirel Düşünme Eğilimi” (CCTDI)ölçeğini kullanarak yapmış olduğu çalışma sonunda: Öğrencilerin orta seviyede bir eleştirel düşünme eğilimine sahip buldukları saptanmıştır. Öğrencilerin cinsiyet ve bölüm değişkenleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasında manalı farklılaşma çıkmıştır.

2. 2. 2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Kalliopuska (1992) empati seviyelerinin az ve fazla olduğu Finlandiyalı beyzbol sporcularının kendilik değerleri ile naristik meyillerini araştırmak hedefiyle çalışma yapmıştır. Çalışma neticesinde empati seviyesi fazla olan sporcuların kendilik değerlerinin de fazla olduğu bulunmuştur. Takım sporlarıyla ilgilenen oyuncuların kendilik değerlerinin fazla bulunması sebebi ile kendileriyle daha sevecen ve hoşgörülü oldukları saptanmıştır. Aynı zamanda Takım sporlarıyla ilgilenen oyuncuların kendilik değerlerinin fazla bulunması sebebiyle empatik oldukları da saptanmıştır.

Kalliopuska (1992) iki değişik empati eğitim programlarının, çocukların empatik becerileri ve prososyal tutumlarına yönelik tesirlerinin maksadıyla yaptığı araştırma neticelerine baktığımızda ise çalışmanın neticesinde, empati eğitimin tüm haftalarda tesirli görüldüğü yalnız ikinci eğitim grubuna uygulanan eğitim programlarının birinci gruba gereğince daha fazla görüldüğü belirlenmiştir.

Reed (1998), Richard Paul'un eleştirel düşünme paradigmasını kullanarak Amerika'daki devlet okullarında okuyan öğrencilerin tarih dersi kapsamında günlük hadiselerin ve Amerikan tarihi üzerine eleştirel düşünme belleklerini, tarih bilgilerini ve eğilimlerini tetkik etmek maksadıyla bir araştırma yapmıştır. Bir başka olarak cinsiyetin ve yaşın da eleştirel düşünme eğilimi üzerinde tesirli olup olmadığı araştırılmıştır. Tarih okuyan öğrencilerin eleştirel düşünme belleklerinin gelişiminde cinsiyetin yaş ve mühim roller üstlenmediği görülmüştür.

Elam (2002) eleştirel düşünme eğilimi ve becerileri ile cinsiyet ve akademik seviye arasındaki bağlantıyı incelemek için, 1. ve 3. sınıf Optimetri öğrencilerini mukayese etmiştir. Araştırmanın neticesinde eleştirel düşünme eğilimlerinde ve becerileri cinsiyetinmanalı birtesiresahipolmadığıyalnızsınıf seviyesinde anlamlıfarklılaşma olduğu neticesi görülmüştür.

Leaver-Dunm ve diğerleri (2002)'nin "Sporcu Sağlığı-Spor Hekimliği Öğrencilerinde Eleştirel Düşünme Eğilimleri" adlı çalışmasında "athletic training" öğrenciler katılmıştır. Araştırma neticesinde yaş, akademik başarı puanı, sınıf seviyesi, ırk, sınıf seviyesi arasındaki bağ olmadığı ortaya konulmuştur.

South Africa Dept. of Education'e (2002) bakılırsa öğrencilerin eleştirel düşünme kabiliyetlerine sadık olarak demokratik kıymetleri inşa etmede geleceğin problemleri ile başa koyulmak mühim bir problem olduğu ifade etmektedir. Bu araştırmada, daha fazla bu problem üstünde münakaşa edilmiştir. Eğitim aldığımız okullarımızda demokrasiye uygun kıymetlerin oluşmasının belli başlı namına eleştirel düşünme becerilerinin ilerlemesinde; demokrasiye uygun okul kültürü, demokrasiye uygun eğitimin mensup olması ve yararlı eleştirel katılımcıların meydana gelmesine olumlu tesir yapacaktır. Bir hayli eğitimci ise, problemler üzerine eleştirel olarak düşünme için vesilelerin oldukça az görüldüğü ve öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin ise kifayetsiz olduğunu ifade etmiştir.

Zhang (2003) düşünme tarzlarının eleştirel düşünme eğilimi üzerine tesirlerini araştırmıştır. Bu maksatta Çin'de iki üniversite ile çalışmıştır. alışmasında Stenberg'in zihinsel yeterlik kuramından yola çıkarak California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Düşünme Biçimi Ölçeği kullanmıştır. Araştırmanın sonucunda düşünme tarzlarının eleştirel düşünme eğilimlerine yarar sağladığı anlatım edilmiştir.

Loken'in (2005) "Antrenörlük Birinci Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel Düşünme Yeteneği" adlı araştırmasında sporcu sağlığı-spor hekimliği "athletic training" sahasındaki öğrenciler iştirak etmiştir. Çalışma neticesinde cinsiyetin eleştirel düşünme zorluklarında ayırım yaratmadığı neticesine varılmıştır. Genellikle birinci sınıfta eğitim gören binlerce öğrenci ile yapılan çalışmalardan elde edilen neticede sonunda üniversite öğrencileri ile yarım standart sapmaya benzeyen eleştirel düşünmeye sahip olmak gerektiğini ortaya koymuştur.

Swiger'in (2005) "Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Düzeyi" adlı çalışmasında 1700 sosyal bilimler ve 470 fen bilimleri öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma neticesinde öğrencilere dönem başında ve dönem sonunda eleştirel düşünme düzeyleri ölçeği uygulanmış (ön test son test yöntemi) sonuçlar benzer çıktığı görülmüştür. Kaynaklara bakacak olursak erişilenbilgilere dayanarak eleştirel düşünme avantajlarının en fazla 1. sınıf sürecinde olduğu sonucuna varılmıştır.

Swiger'in (2005) "Antrenörlük Bölümü Öğrencisi Olan ve Olmayan Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerisi" adlı çalışmasında netice olarak dört sınıf seviyesinden, sınıf seviyelerine göre eleştirel düşünme seviyelerinin arasında ayırım olmamakla birlikte en fazla eleştirel düşünme puanlarının ikinci sınıfa ait olduğu görülmüştür. Athletic Training (AT) öğrencilerinin, Athletic Training olmayanlardan daha fazla eleştirel düşünce zorluklarına ehil oldukları söylenmiştir. İkinci sınıf seviyesindeki öğrencilerin etkili eleştirel düşünme zorlukları, formal pratikler sürecinin o süreçte ortaya çıkmasına dayanmıştır. Athletic Training olmayanlar yaklaşık puanları tek başına ele alındığı zaman birinci, ikinci ve üçüncü sınıf süresince değişiklik görülmediği görülmüştür. Dördüncü sınıfta şayet besbelli bir fazlalaşma görülmüştür. Bu sonuçlar,eleştirel düşünmenin belirli dönemlerde fazla değişiklik görülmediği lakin ilave eğitim pratikleri ve yetkinlik beraberinde değişebileceği kaynaklar doğrultusunda benzerlik görülmüştür.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada, beden eğitimi ve spor, mzık ve resim-iş bölümlerinde okuyan ğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerini karşılaştırmak amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın yöntem başlığı altında araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmektedir.

3. 1. Araştırma Modeli

Bilimsel olarak yürütülen çalışmalarda model kavramı, araştırmanın amacı gz önüne alınarak araştırma sorularına cevap aramak ve süreç içerisinde yapılacak olanları ifade etmek için kullanılmaktadır (McMillan ve Schumacher, 2006). Dolayısıyla da bilimsel olarak yürütülen çalışmalarda öncelikli olarak modelin ortaya konulması oldukça önemlidir. Bu önem durumu göz önüne alınarak araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2012) bakılırsa ilişkisel tarama modeli ile yürütülen araştırmalar 2 veya daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve bu değişkenler arasındaki değişimin derecesini belirlemek için kullanılmaktadır. Mevcut araştırmada ise beden eğitimi ve spor, mzık ve resim-iş bölümünde öğrenim gören öğrencilerin empati kurma ve eleştirel düşünme becerilerinin karşılaştırılmasının amalanmasından dolayı bu yöntem tercih edilmiştir.

Araştırma ile ilgili uygulamaların yürütülebilmesi amacıyla Karadeniz Teknik niversitesi'nden etik kurulu onayı alınarak uygulamaların yürütülecek olduğu üniversitelere yazılar gönderilmiştir. Araştırma sürecinde Karadeniz Teknik niversitesi'nden alınan etik kurul onayı ve uygulama izin yazıları araştırmanın "Ekler" başlığı altında verilmiştir .

3. 2. Araştırmanın Evreni ve rneklemi

Araştırma, 2017 – 2018 ğretim döneminde Türkiye'de yer alan beden eğitimi ve spor, mzık ve resim-iş okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın rneklem seçiminde ise araştırmanın uygulanabilirliği, yrtlebilirliği ve evreni temsil etme durumu göz önüne alınarak, 2017 – 2018eğitim-ğretim döneminde Türkiye'de yer alan devlet üniversitelerinden 3 tanesi seçilerek beden eğitimi ve spor, mzık ve resim-iş bölümünde okuyan ğretmen adayları seçilerek çalışmalar yürütülmüştür. Araştırmaya dahil olan uygulama okullarındaki öğrencilerin bölüm ve sınıf bazlı sayıları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Uygulama okullarında yer alan öğrencilere ve sayılarına ait bilgiler

ÜNİVERSİTE	ÖĞRENCİ SAYISI											
	BEDEN EĞİTİMİ				MÜZİK				RESİM			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Karadeniz Teknik Üniversitesi	46	42	28	21	36	39	27	39	46	38	43	32
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	52	46	44	47	46	40	42	31	48	39	40	29
Atatürk Üniversitesi	49	48	49	46	43	41	29	33	44	46	43	41
TOPLAM	147	136	121	114	125	120	98	103	138	123	126	102

3. 3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri Kişisel Bilgi Formu ile, öğrencilerin eleştirel düşünme eğilimleri University of Florida Engagemnt, Maturity and Innovativeness (UF/EMI) Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği ile ve empatik eğilimleri de Empatik Eğilim Ölçeği ile belirlenmiştir. UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği Ek-7 ve Empatik Eğilim Ölçeğini Ek-8 araştırmada kullanmak için araştırmacılardan alınan izinler ekte sunulmuştur.

3. 3. 1. Kişisel Bilgi Formu

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümü öğrencilerinin demografik özellikleri (cinsiyet, yaş, sınıf, öğrenim gördüğü üniversite, anne eğitim düzeyi, baba eğitim) hakkında bilgi toplamak ve araştırmanın inceleme konusu olan bağımsız değişkenleri ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından 6 sorudan oluşan kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Form ekte sunulmuştur (Ek-6).

3. 3. 2. UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği

UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği, eleştirel düşünme eğilimi konusunda geliştirilen diğer ölçeklerden daha az sayıda alt faktöre sahip olan ve Florida Üniversitesi tarafından geliştirilmiş olan bir ölçektir. Eleştirel düşünme eğilimi konusunda geliştirilen ve araştırmacılar tarafından tercih edilen ölçeklerden birisi olan Kaliforniya Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nde analitiklik, özgüven, meraklılık, olgunluk, açık fikirlilik, sistematiklik ve doğruyu arama gibi 7 alt faktör bulunurken; UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nde ise katılım, bilişsel olgunluk ve yenilikçilik olmak üzere 3 alt boyut bulunmaktadır.

- Katılım Boyutu: Bu boyutun ölçekte yer almasının nedeni bireylerin sahip oldukları becerileri kullanarak akıl yürütmeleri, problemleri çözüme ulaştırmaları ve bir durum ya da olay hakkında yargıya varmalarında katılım eğilimlerinin

etkisinin olmasından kaynaklıdır. Dolayısıyla da birey katılım eğilimine sahip ise sahip olduğu beceri ve yeterlikleri işe koşmak isteyecektir. Eleştirel düşünme sürecinde de beceriler ve yeterlikler ışığında bir yargıya varma durumunun oluşturulmaya çalışılması bağlı olarak ölçeğin toplam 11 maddesi katılım boyutunu ölçmek için oluşturulmuştur (Ertaş-Kılıç ve Şen, 2014).

- **Bilişsel Olgunluk Boyutu:** Bu boyutun ölçekte yer almasının nedeni bireylerin karar alma sürecinde sahip oldukları eğilimlerin, ön yargılarının ve deneyimlerinin farkında olmalarından kaynaklıdır. Dolayısıyla da birey bilişsel olgunluk eğilimine sahip ise problemlerin karmaşık olduğunu ve bu problemlerin çözümünde objektiflik faktörünü göz ardı etmemesi gerektiğini bilecektir. Eleştirel düşünme sürecinde de ön yargıların ve deneyimlerin objektiflik faktörünü etki ettiği düşünülürken ölçeğin toplam 8 maddesi bilişsel olgunluk boyutunu ölçmek için oluşturulmuştur (Ertaş-Kılıç ve Şen, 2014).
- **Yenilikçilik Boyutu:** Bu boyutun ölçekte yer almasının nedeni bireylerin entelektüel bir bakış açısına sahip olarak merak ve dürtü içinde yeni bilgilere aç olmasından kaynaklıdır. Dolayısıyla da birey mevcut inanç ve düşünceleri çelişse bile hakikati öğrenme arzusu duymaktadır. Eleştirel düşünme sürecinde de bireylerin yeniliğe açık olması ve dürtülerini bu süreçte işe koymasına bağlı olarak ölçeğin toplam 7 maddesi bilişsel olgunluk boyutunu ölçmek için oluşturulmuştur (Ertaş-Kılıç ve Şen, 2014). Form ekte sunulmuştur (Ek-7).

3. 3. 3. Empatik Eğilim Ölçeği

Empatik Eğilim Ölçeği, likert tipte bir ölçek olup Dökmen (1988) tarafından geliştirilmiştir ve fertlerin günlük yaşamdaki empati kurma potansiyellerini ölçme amacı taşımaktadır. Toplam 20 sorudan oluşan bu ölçekte her soruya 1'den 5'e kadar puan verilmektedir. Toplam 100 puan üzerinden yürütülecek değerlendirme sürecinde her bir sorudan en az 1 puan alınacağı için minimum 20 puan en fazla 5 puan alınabileceği için de maksimum 100 puan alınmaktadır. Değerlendirme sürecinde 1, 2, 4, 5, 9, 10, 14, 16, 17, 18, 19 ve 20. sorular doğrusal şekilde; 3, 6, 7, 8, 11, 12, 13 ve 15. sorular tersinden toplanmaktadır.

Araştırma kapsamında da beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümünde okuyan öğrencilerinin empati kurma potansiyellerinin belirlenmesi benimsediği için bu ölçek tercih edilerek araştırma yürütülmüştür. Form ekte sunulmuştur (Ek-8).

3. 4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, araştırma grubunu oluşturan beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümünde okuyan öğretmen adaylarının araştırmanın amaçlarına uygun olarak elde edilen verilerde betimleyici frekans ve yüzde dağılımları kullanılmıştır.

Ölçeklere verilen cevapların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanarak, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş bölümünde okuyan öğrencilerin empati kurma düzeyleri ve eleştirel düşüncelerine ilişkin dağılımlar belirlenmiştir. Akabinde, kişisel bilgi formundan elde edilen demografik bilgiler ile araştırma grubunun ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda da, eleştirel düşünme eğilim ölçeği ile empatik eğilim ölçeğinin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermedikleri Kolmogorov-Smirnov testi ile test edilmiştir. İkili olarak yapılacak mukayese için t testi, üç veya daha fazla küme mukayese için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Beden eğitimi ve spor, Müzik ve Resim-iş bölümünde okuyan öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için de Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı tekniğinden yararlanılmıştır.

3. 5. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları başlığı altında araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeği için yürütülen çalışmalardan bahsedilmektedir.

- UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeğine Yönelik Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları için araştırma kapsamında tercih edilen 3 üniversitede öğrenim görmekte olan toplam 120 öğrenci seçilerek pilot uygulama yürütülmüş ve dört hafta arayla iki kez ölçek uygulanmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen verilere göre ölçek 72 oranında güvenirlığe sahiptir. Geçerliği ise .64 olarak bulunmuştur.
- Empatik Eğilim Ölçeğine Yönelik Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları için araştırma kapsamında tercih edilen 3 üniversitede öğrenim görmekte olan toplam 120 öğrenci seçilerek pilot uygulama yürütülmüş ve dört hafta arayla iki kez ölçek uygulanmıştır. Bu uygulamalardan elde edilen verilere göre ölçek 76 oranında güvenirlığe sahiptir. Geçerliği ise .71 olarak bulunmuştur.

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle araştırmanın örneklemini oluşturan grubun demografik özellikleri sunulacaktır. Demografik özelliklerin ardından öğretmen adaylarının okudukları bölümlere göre empati kurma ve eleştirel düşünme düzeyleri ile ilgili bulgulara yer verilecektir. Bulguların son bölümünde ise bölümlerin empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular sunulacaktır.

4. 1. Örneklemin Demografik Bilgileri

Araştırmanın bu bölümünde örneklemin demografik bilgilerine yer verilecektir. Demografik bilgiler; cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi, kayıtlı olduğu üniversite, annenin eğitim durumu, babanın eğitim durumu ve üniversitede okumakta oldukları bölüm ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan 1443 katılımcının cinsiyetlerine nazaran dağılımları aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Örneklemin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	663	45,9
Kadın	780	54,1
Toplam	1443	100,0

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmanın örneklemini oluşturan 1443 kişiden 663 (%45,9) kişinin erkek, 780 (%54,1) kişinin ise kadın olduğu görülmektedir.

Araştırmanın örneklemini 18 yaşından büyük öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklemdaki kişilerin yaşları 18 – 21, 22 – 25 ve 26'dan büyük olacak şekilde 3 farklı kategori altında toplanmıştır. Bu kapsamında örneklemini oluşturan kitlenin yaşlarına göre dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Örneklemin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş Aralığı	f	%
18 – 21	864	59,9
22 – 25	503	34,9
26 +	76	5,2
Toplam	1443	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcılardan 18 – 21 yaş aralığında olan 864 (%59,9) kişi olduğu görülmektedir. Bu duruma ek olarak yaş aralığı 22 – 25 arasında olan 503 (%34,9) kişinin olduğu belirlenmiştir. Yaşı 26'dan büyük olan ise 76 (%5,2) kişinin olduğu yine Tablo 3'ten görülmektedir.

Araştırmanın örneklemini 1., 2., 3. ve 4. sınıftaki öğretmen adayları oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Örneklemin Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	f	%
1. Sınıf	419	29,0
2. Sınıf	389	27,0
3. Sınıf	308	21,3
4. Sınıf	327	22,7
Toplam	1443	100,00

Tablo 4 incelendiğinde, 1443 kişilik katılımcıdan 419 (%29,0) kişinin 1. sınıf olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, 389 (%27,0) kişinin ise 2. sınıfta okumakta olan öğretmen adayı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca 3. sınıfta okumakta olan öğrencilerin sayısının ise 308 (%21,3) olduğu görülmüştür. Geriye kalan 327 (%22,7) kişinin ise 4. sınıf öğretmen adayı olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırmanın örneklemini Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi'nde eğitimlerine devam etmekte olan öğretmen adayları tarafından oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının üniversitelerine nazaran dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Örneklemin Üniversitelere Göre Dağılımı

Sınıf Seviyesi	f	%
Karadeniz Teknik Üniversitesi	402	27,8
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	516	35,8
Atatürk Üniversitesi	525	36,4
Toplam	1443	100,00

Tablo 5 incelendiğinde, 402 (%27,8) katılımcının Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde okumakta olduğu görülmektedir. Bu duruma ek olarak 516 (%35,8) öğretmen adayının ise Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin öğrencileri olduğu anlaşılmaktadır. Geriye kalan 525 (%36,4) öğretmen adayı ise Atatürk Üniversitesi'nin kayıtlı öğrencileridir.

Araştırmacıların annelerinin eğitim durumları okuryazar, okuryazar değil, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu olarak ve lisansüstü eğitimini tamamlamış olarak kategorilendirilmiştir. Katılımcıların annelerinin eğitim durumlarına nazaran dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Örneklemin Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	f	%
Okuryazar	83	5,8
Okuryazar değil	87	6,0
İlkokul mezunu	479	33,2
Ortaokul Mezunu	324	22,5
Lise Mezunu	339	23,5
Üniversite Mezunu	123	8,5
Lisansüstü Eğitim	8	0,5
Toplam	1443	100,00

Tablo 6 incelendiğinde, örneklemi oluşturan öğretmen adaylarından 83 (%5,8) tanesinin annesinin okuryazar olduğu görülürken, 87 (%6,0) tanesinin annesinin okuryazar olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından 479 (%33,2) tanesinin annesi ise ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Bu duruma ek olarak, 324 (%22,5) tane öğretmen adayının annesi ortaokul mezunu olduğu belirtilmiştir. Öğretmen adaylarından 339 (%23,5) tanesinin annesi lise mezunu olduğu ifade edilirken, 123 (%8,5) tanesinin annesi de üniversiteden mezun olduğu ifade edilmiştir. Geriye kalan 8 (%0,5) öğretmen adayı ise annesinin lisansüstü eğitimi tamamladığını belirtmiştir.

Araştırmacıların babalarının eğitim durumları okuryazar, okuryazar değil, ilkokul mezunu, ortaokul mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu olarak ve lisansüstü eğitimini tamamlamış olarak kategorilendirilmiştir. Katılımcıların babalarının eğitim durumlarına nazaran dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Örneklemin Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	f	%
Okuryazar	18	1,2
Okuryazar değil	13	0,9
İlkokul mezunu	360	24,9
Ortaokul Mezunu	347	24,0
Lise Mezunu	438	30,4
Üniversite Mezunu	236	16,4
Lisansüstü Eğitim	31	2,2
Toplam	1443	100,00

Tablo 7 incelendiğinde, örnekleme oluşturan öğretmen adaylarından 18 (%1,2) tanesinin babasının okuryazar olduğu görülürken, 13 (%0,9) tanesinin babasının okuryazar olmadığı görülmektedir. Öğretmen adaylarından 360 (%24,9) tanesinin babası ise ilkokul mezunu olduğu belirlenmiştir. Bu duruma ek olarak, 347 (%24,0) tane öğretmen adayının babası ortaokul mezunu olduğu belirtilmiştir. Öğretmen adaylarından 438 (%30,4) tanesinin babası lise mezunu olduğu ifade edilirken, 236 (%16,4) tanesinin babası da üniversiteden mezun olduğu ifade edilmiştir. Geriye kalan 31 (%2,2) öğretmen adayı ise babasının lisansüstü eğitimi tamamladığını belirtmiştir.

Araştırmanın örnekleme Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmenliği programında okumakta olan öğretmen adayları tarafından oluşturulmuştur. Öğretmen adaylarının okudukları programa göre dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Örneklemin Programın Türüne Göre Dağılımı

Program	f	%
Beden eğitimi ve spor	531	36,8
Müzik	454	31,5
Resim- İş	458	31,7
Toplam	1443	100,00

Tablo 8 incelendiğinde, araştırmanın örnekleminin bir kısmını oluşturan 531 (%36,8) öğretmen adayının beden eğitimi ve spor programında okumakta olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarından 454 (%31,5) tanesinin ise müzik öğretmenliği programında okuduğu belirtilmiştir. Bu duruma ek olarak 458 (%31,7) tane öğretmen adayı ise resim-iş öğretmenliği programında okumaktadır.

4. 2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri

Araştırmanın bu bölümünde beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerine ve alt boyutlarına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Aşağıdaki tabloda öğretmen adaylarının branşlarına göre eleştirel düşünme düzeyleri ve alt boyutları ile ilgili bulgular sunulmuştur.

Tablo 9. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-İş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Alt Boyutlarına Ait Bilgi

Bölüm		Katılım	Bilişsel Olgunluk	Yenilikçilik	Toplam
Beden eğitimi ve spor	Ort.	43,43	27,71	27,48	94,37
	n	531	531	531	531
	ss.	5,76	3,66	3,64	11,40
Müzik	Ort.	42,07	26,96	26,58	91,54
	n	454	454	454	454
	ss.	6,17	3,98	4,22	12,64
Resim-iş	Ort.	43,26	27,97	27,59	94,52
	n	458	458	458	458
	ss.	6,56	4,33	4,94	13,68

Tablo 9 incelendiğinde, 531 tane beden eğitimi ve spor öğretmen adayının Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyutlarından biri olan katılımdan almış olduğu ortalama puanın 43,43 (5,76) olduğu görülmektedir. Bu ortalama puandan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının katılım boyutundan yüksek düzeyde eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Bu duruma ek olarak bilişsel olgunluk alt boyutunda ise beden eğitimi ve spor öğretmen adayları 27,71 (3,66) ortalama puan almıştır. Bu puandan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bilişsel olgunluk alt boyutunda yüksek düzeyde eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmen adayları yenilikçilik alt boyutundan 27,48 (3,64) puan almışlardır. Bu puan da beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yüksek düzeyde eğilim gösterdiğini belirtmektedir. Alt boyutlarına göre düzeyleri belirlenen beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin genelinden ortalama 94,37 (11,40) puan almıştır. Alınan bu puandan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yüksek düzeyde eleştirel düşünme eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. Yine incelendiğinde 454 tane müzik öğretmen adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyutlarından biri olan katılımdan ortalama 42,07 (6,17) puan aldıkları görülmektedir. Bu ortalama puandan hareketle müzik öğretmen adaylarının katılım boyutundan yüksek düzeyde eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin diğer alt boyutlarından biri olan bilişsel olgunluktan ise ortalama 26,96 (3,98) puan olarak bilişsel olgunluk düzeylerinin yüksek olduğunu belirlenmiştir. Ölçeğin diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutunda ise müzik öğretmen adayları ortalama 26,58 (4,22) puan alarak düzeylerinin yüksek olduğunu tespit edilmiştir. Her bir alt boyuta göre düzeyleri belirlenen müzik öğretmen adayları ölçeğin genelinden ortalama 91,54 (12,64) puan alarak yüksek düzeyde eleştirel düşünmeye sahip oldukları belirlenmiştir. Tablo 9'dan çıkarılan bir başka bulgu ise 458 tane Resim-iş öğretmen adayının Eleştirel

Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyutlarından biri olan katılımdan almış olduğu ortalama puanın 43,26 (6,54) olduğudur. Bu ortalama puandan hareketle Resim-iş öğretmen adaylarının katılım boyutundan yüksek düzeyde eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Bu duruma ek olarak bilişsel olgunluk alt boyutunda ise Resim-iş öğretmen adayları 27,97 (4,33) ortalama puan almıştır. Bu puandan hareketle Resim-iş öğretmenlerinin bilişsel olgunluk alt boyutunda yüksek düzeyde eğilim gösterdiği belirlenmiştir. Resim-iş öğretmen adayları yenilikçilik alt boyutundan 27,59 (4,94) puan almışlardır. Bu puan da Resim-iş öğretmen adaylarının yüksek düzeyde eğilim gösterdiğini belirtmektedir. Alt boyutlarına göre düzeyleri belirlenen Resim-iş öğretmen adaylarının Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin genelinden ortalama 94,52 (13,68) puan almıştır. Alınan bu puandan hareketle Resim-iş öğretmen adaylarının yüksek düzeyde eleştirel düşünme eğilimi gösterdiği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının ölçeğin alt boyutlarından ve ölçekten aldığı ortalama puanlar karşılaştırıldığında düzeylerinin aynı olduğu görülmektedir. Ortalama puanlar aynı kategori içerisinde yer alsa da istatistiksel olarak birbirinden farklılaşıp farklılaşmadığı ilişkisiz örneklem için tek faktörlü varyans analizi ile kontrol edilmiştir. İlgili analizler aşağıdaki bölümde sunulmuştur.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir alt boyutu olan katılım boyutunda, beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar yüksek düzey olarak kategorilendirilmiştir. Aynı kategoride çıkan katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Katılım Alt Boyutu İçin Varyans Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2,280	2	1440	,103

Tablo 10 incelendiğinde, p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 11. Katılım Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	515,595	2	257,798	6,816	,001
Gruplar İçi	54463,911	1440	37,822		
Toplam	54979,507	1442			

Tablo 11 incelendiğinde, katılım alt boyutunun düzeyleri arasında öğretmen adaylarının branşlarına nazaran istatistiksel olarak manalı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,1440} = 6,816$; $p=0,001 < 0,05$). Branşlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe testinin neticlerine bakılmış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 12. Katılım Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Scheffe Testinin Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Beden eğitimi ve spor	Müzik	1,35826*	,39311	,003
	Resim-iş	,17322	,39216	,907
Müzik	Beden eğitimi ve spor	-1,35826*	,39311	,003
	Resim-iş	-1,18494*	,40730	,015
Resim-iş	Beden eğitimi ve spor	-,17332	,39219	,907
	Müzik	1,18494*	,40730	,015

Tablo 12 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,003 < 0,05$) ve resim-iş öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,015 < 0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar çıkarken, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile resim-iş öğretmen adayları arasında ($p=0,907 > 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bir başka ifade ile beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayları katılım alt boyutundan almış oldukları ortalama puanlar müzik öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar ile aynı kategoride çıkmış olsa da istatistiksel olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan bilişsel olgunluk boyutunda, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar yüksek düzey olarak kategorilendirilmiştir. Aynı kategoride çıkan bilişsel olgunluk düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 13. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu İçin Varyans Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
3,025	2	1440	,049

Tablo 13 incelendiğinde, p değerinin 0,05'ten küçük olmasından dolayı varyansların heterojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 14. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	250,556	2	125,278	7,904	,000
Gruplar İçi	22825,362	1440	15,851		
Toplam	23075,918	1442			

Tablo 14 incelendiğinde, bilişsel olgunluk alt boyutunun düzeyleri arasında öğretmen adaylarının branşlarına nazaran istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,1440} = 7,904$; $p = 0,000 < 0,05$). Branşlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinin neticilerine bakılmış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 15. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Dunnett T3 Testinin Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Beden eğitimi ve spor	Müzik	0,751*	0,245	0,007
	Resim-iş	-0,254	0,257	0,692
Müzik	Beden eğitimi ve spor	-0,751*	0,245	0,007
	Resim-iş	-1,005*	0,275	0,001
Resim-iş	Beden eğitimi ve spor	0,254	0,257	0,692
	Müzik	1,005*	0,275	0,001

Tablo 15 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p = 0,007 < 0,05$) ve resim-iş öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p = 0,001 < 0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar çıkarken, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile resim-iş öğretmen adayları arasında ($p = 0,692 > 0,05$)

istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bir başka ifade ile beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayları bilişsel olgunluk alt boyutundan almış oldukları ortalama puanlar müzik öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar ile aynı kategoride çıkmış olsa da istatistiksel olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutunda, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar yüksek düzey olarak kategorilendirilmiştir. Aynı kategoride çıkan yenilikçilik düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 16. Yenilikçilik Alt Boyutu İçin Varyans Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
5,551	2	1440	,004

Tablo 16 incelendiğinde, p değerinin 0,05'ten küçük olmasından dolayı varyansların heterojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 17. Yenilikçilik Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	283,825	2	141,912	7,774	0,000
Gruplar İçi	26285,403	1440	18,254		
Toplam	26569,228	1442			

Tablo 17 incelendiğinde, yenilikçilik alt boyutunun düzeyleri arasında öğretmen adaylarının branşlarına nazaran istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,1440} = 7,774$; $p = 0,000 < 0,05$). Branşlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinin neticelerine bakılmış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 18. Yenilikçilik Alt Boyutundaki Farklılaşma İçin Dunnett T3 Testinin Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Beden eğitimi ve spor	Müzik	0,895*	0,254	0,001
	Resim-iş	-0,117	0,280	0,966
Müzik	Beden eğitimi ve spor	-0,895*	0,254	0,001
	Resim-iş	-1,012*	0,304	0,003
Resim-iş	Beden eğitimi ve spor	0,117	0,280	0,966
	Müzik	1,012*	0,304	0,003

Tablo 18 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,001<0,05$) ve resim-iş öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,003<0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar çıkarken, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile resim-iş öğretmen adayları arasında ($p=0,966>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bir başka ifade ile beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayları yenilikçilik alt boyutundan almış oldukları ortalama puanlar müzik öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar ile aynı kategoride çıkmış olsa da istatistiksel olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nden beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar yüksek düzey olarak kategorilendirilmiştir. Aynı kategoride çıkan düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 19. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanlar İçin Varyans Homojenlik Testi

Levene Statistic	df1	df2	Sig.
2,760	2	1440	,064

Tablo 19 incelendiğinde, p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 20. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanlar İçin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Gruplar Arası	2630,603	2	1315,301	8,353	0,000
Gruplar İçi	226751,173	1440	157,466		
Toplam	229381,775	1442			

Tablo 20 incelendiğinde, eleştirel düşünme düzeyleri arasında öğretmen adaylarının branşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($F_{2,1440} = 8,853$; $p=0,000 < 0,05$). Branşlar arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe testinin sonuçlarına bakılmış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 21. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğindeki Farklılaşma İçin Scheffe Testinin Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Beden eğitimi ve spor	Müzik	2,836*	0,802	0,002
	Resim-iş	-0,149	0,800	0,983
Müzik	Beden eğitimi ve spor	-2,836*	0,802	0,002
	Resim-iş	-2,984*	0,831	0,002
Resim-iş	Beden eğitimi ve spor	0,149	0,800	0,983
	Müzik	2,984*	0,831	0,002

Tablo 21 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,002 < 0,05$) ve resim-iş öğretmen adayları ile müzik öğretmen adayları ($p=0,002 < 0,05$) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar çıkarken, beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile resim-iş öğretmen adayları arasında ($p=0,983 < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamıştır. Bir başka ifade ile beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayları eleştirel düşünme düzeylerinden almış oldukları ortalama puanlar müzik öğretmen adaylarının almış oldukları ortalama puanlar ile aynı kategoride çıkmış olsa da istatistiksel olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır.

4. 3. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Bazı Değişkenlere Göre Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın bu bölümünde beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ölçeğinin alt boyutlarından ve genelinden aldığı puanların

cinsiyet, yaş, sınıf, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Bahsi geçen değişkenler alt başlıklar altında tek tek ele alınarak istatistikî analizlerine yer verilmiştir.

4. 3. 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi cinsiyettir. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyut ve genelinden alınan ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyutlarından biri olan katılımcılığa ilişkin t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 22. Katılım Alt Boyutu İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları

Branş	Cinsiyet	N	Ort.	ss.	sd.	t	p
Beden eğitimi ve spor	Erkek	314	43,446	5,706	529	,061	,951
	Kadın	217	43,415	5,855			
Müzik	Erkek	172	41,808	6,654	452	,719	,472
	Kadın	282	42,238	5,856			
Resim-iş	Erkek	177	43,260	7,345	456	,000	1,000
	Kadın	281	43,260	6,021			

Tablo 22 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının katılım alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(526)=0,061$; $p=0,951>0,05$). Bu bulgudan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının katılımcı alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Benzer şekilde, Tablo 22 incelendiğinde müzik öğretmen adaylarının katılım alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(452)=0,719$; $p=0,472>0,05$). Bu bulgudan hareketle müzik öğretmen adaylarının katılımcılık alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının katılım alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(456)=0,000$; $p=1,000>0,05$). Bu bulgudan hareketle resim-iş öğretmen adaylarının katılımcılık alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer boyutu olan bilişsel olgunluğa ilişkin t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 23. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutu ile Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları

Branş	Cinsiyet	N	Ort.	ss.	sd.	t	p
Beden eğitimi ve spor	Erkek	314	27,720	3,455	529	0,45	0,964
	Kadın	217	27,705	3,934			
Müzik	Erkek	172	26,483	4,768	452	1,859	0,064
	Kadın	282	27,255	3,383			
Resim-iş	Erkek	177	27,695	4,905	456	1,016	0,310
	Kadın	281	28,139	3,930			

Tablo 23 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(529)=0,045$; $p=0,964>0,05$). Bu bulgudan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Benzer şekilde, Tablo 23 incelendiğinde müzik öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(452)=1,859$; $p=0,064>0,05$). Bu bulgudan hareketle müzik öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(456)=1,016$; $p=0,310>0,05$). Bu bulgudan hareketle resim-iş öğretmen adaylarının bilişsel olgunluk alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer boyutu olan yenilikçiliğe ilişkin t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 24. Yenilikçilik Alt Boyutu ile Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları

Branş	Cinsiyet	N	Ort.	ss.	sd.	t	p
Beden eğitimi ve spor	Erkek	314	27,494	3,605	529	,131	,896
	Kadın	217	27,452	3,703			
Müzik	Erkek	172	26,465	4,868	452	,431	,647
	Kadın	282	26,652	3,785			
Resim-iş	Erkek	177	27,463	4,694	456	,448	,654
	Kadın	281	27,676	5,102			

Tablo 24 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel

olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(529)=0,131$; $p=0,896>0,05$). Bu bulgudan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Benzer şekilde, Tablo 24 incelendiğinde müzik öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(452)=0,431$; $p=0,647>0,05$). Bu bulgudan hareketle müzik öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(456)=0,448$; $p=0,654>0,05$). Bu bulgudan hareketle resim-iş öğretmen adaylarının yenilikçilik alt boyutundaki düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin genel puanlamasına ilişkin t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 25. Genel Puanlama ile Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları

Branş	Cinsiyet	N	Ort.	ss.	sd.	t	p
Beden eğitimi ve spor	Erkek	314	94,389	11,138	529	,043	,966
	Kadın	217	94,346	11,796			
Müzik	Erkek	172	90,802	14,392	452	,913	,392
	Kadın	282	91,982	11,445			
Resim-iş	Erkek	177	94,181	15,122	456	,404	,686
	Kadın	281	94,733	12,707			

Tablo 25 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının genel puanlamadan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(529)=0,043$; $p=0,966>0,05$). Bu bulgudan hareketle beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Benzer şekilde, Tablo 25 incelendiğinde, müzik öğretmen adaylarının genel puanlamadan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermediği görülmektedir ($t(452)=0,913$; $p=0,392>0,05$). Bu bulgudan hareketle müzik öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir. Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının genel puanlamadan almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık

göstermediği görülmektedir ($t(456)=0,404$; $p=0,686>0,05$). Bu bulgudan hareketle resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyinin cinsiyete göre değişmediği ifade edilir.

4. 3. 2. Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de yaştır. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyut ve genelinden alınan ortalama puanların yaş değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir alt boyutu olan katılım boyutu öğretmen adaylarının yaşlarına göre kategorilendirilmiştir. Yaş kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 26. Katılım Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,799	2	528	0,450
Müzik	1,026	2	451	0,359
Resim-iş	0,543	2	455	0,581

Tablo 26 incelendiğinde, tüm bölümler için p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 27. Katılım Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	84,715	2	42,357	1,277	0,280
	Gruplar İçi	17509,662	528	33,162		
	Toplam	17594,377	530			
Müzik	Gruplar Arası	17,313	2	8,657	0,227	0,797
	Gruplar İçi	17208,140	451	38,156		
	Toplam	17225,454	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	70,390	2	35,195	0,818	0,442
	Gruplar İçi	19573,691	455	43,019		
	Toplam	19644,081	457			

Tablo 27 incelendiğinde, katılım alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,528}=1,277$; $p=0,280>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=0,227$; $p=0,797>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,455}=0,818$; $p=0,442>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan bilişsel olgunluk boyutu öğretmen adaylarının yaşlarına göre kategorilendirilmiştir. Yaş kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 28. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,144	2	528	0,319
Müzik	1,042	2	451	0,353
Resim-iş	1,281	2	455	0,279

Tablo 28 incelendiğinde, tüm bölümler için p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 29. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	14,074	2	7,037	0,526	0,591
	Gruplar İçi	7066,415	528	13,383		
	Toplam	7080,490	530			
Müzik	Gruplar Arası	15,695	2	7,847	0,495	0,610
	Gruplar İçi	7150,669	451	15,855		
	Toplam	7166,363	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	20,406	2	10,203	0,542	0,582
	Gruplar İçi	8558,103	455	18,809		
	Toplam	8578,509	457			

Tablo 29 incelendiğinde, bilişsel olgunluk alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,528}=0,526$; $p=0,591>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=0,495$; $p=0,610>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,455}=0,542$; $p=0,582>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutu öğretmen adaylarının yaşlarına göre kategorilendirilmiştir. Yaş kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 30. Yenilikçilik Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,690	2	528	0,186
Müzik	0,415	2	451	0,661
Resim-iş	3,547	2	455	0,030

Tablo 30 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlenirken, resim-iş öğretmen adayları için p değeri 0,05'ten küçük olarak belirlenmiştir. Bu durumdan hareketle beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adaylarında yenilikçilik alt boyutunun puanlarının varyansı homojen dağılırken, resim-iş öğretmen adaylarının puanlarının varyansı heterojen dağılmıştır. Bu durumun bir sonucu olarak beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adaylarının puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılırken, resim-iş öğretmenliği için Dunnett T3 tekniği tercih edilmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 31. Yenilikçilik Alt Boyutunun Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	22,315	2	11,157	0,841	0,432
	Gruplar İçi	7008,141	528	13,273		
	Toplam	7030,456	530			
Müzik	Gruplar Arası	14,655	2	7,327	0,410	0,664
	Gruplar İçi	8067,830	451	17,889		
	Toplam	8082,485	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	160,893	2	80,446	3,324	0,057
	Gruplar İçi	11011,570	455	24,201		
	Toplam	11172,463	457			

Tablo 31 incelendiğinde, yenilikçilik alt boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,528}=0,841$; $p=0,432>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=0,4710$; $p=0,664>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,455}=3,324$; $p=0,057>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının yaşlarına göre kategorilendirilmiştir. Yaş kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 32. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,294	2	528	0,275
Müzik	0,685	2	451	0,505
Resim-iş	0,293	2	455	0,746

Tablo 32 incelendiğinde, tüm branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle tüm branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 33. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	235,819	2	117,909	0,907	0,404
	Gruplar İçi	68650,094	528	130,019		
	Toplam	68885,913	530			
Müzik	Gruplar Arası	98,841	2	49,420	0,308	0,735
	Gruplar İçi	72276,095	451	160,257		
	Toplam	72374,936	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	479,848	2	239,924	1,284	0,278
	Gruplar İçi	85010,475	455	186,836		
	Toplam	85490,323	457			

Tablo 33 incelendiğinde, eleştirel düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,528}=0,907$; $p=0,404>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=0,308$; $p=0,735>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,455}=1,284$; $p=0,278>0,05$).

4. 3. 3. Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de sınıf seviyesidir. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyut ve genelinden alınan ortalama puanların sınıf seviyesi değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki verilmiştir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir alt boyutu olan katılım boyutu öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kategorilendirilmiştir. Sınıf seviyesi kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 34. Katılım Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	,600	3	527	,615
Müzik	2,411	3	450	,066
Resim-iş	,378	3	454	,769

Tablo 34 incelendiğinde, tüm bölümler için p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 35. Katılım Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	106,624	3	35,541	1,071	0,361
	Gruplar İçi	17487,752	527	33,184		
	Toplam	17594,377	530			
Müzik	Gruplar Arası	37,482	3	12,494	0,327	0,806
	Gruplar İçi	17187,972	450	38,195		
	Toplam	17225,454	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	71,005	3	23,668	0,549	0,649
	Gruplar İçi	19573,076	454	43,113		
	Toplam	19644,081	457			

Tablo 35 incelendiğinde, katılım alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,528}=1,071$; $p=0,361>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=0,327$; $p=0,806>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,455}=0,549$; $p=0,649>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan bilişsel olgunluk boyutu öğretmen adaylarının sınıf düzeylerine göre kategorilendirilmiştir. Sınıf seviyesi kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle

varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 36. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,458	3	527	0,225
Müzik	0,670	3	450	0,571
Resim-iş	0,047	3	454	0,987

Tablo 36 incelendiğinde, tüm bölümler için p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 37. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	39,739	3	13,246	0,991	0,396
	Gruplar İçi	7040,750	527	13,360		
	Toplam	7080,490	530			
Müzik	Gruplar Arası	92,124	3	30,708	1,953	0,120
	Gruplar İçi	7074,240	450	15,721		
	Toplam	7166,363	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	40,677	3	13,559	0,721	0,540
	Gruplar İçi	8537,831	454	18,806		
	Toplam	8578,509	457			

Tablo 37 incelendiğinde, bilişsel olgunluk alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,527}=0,991$; $p=0,396>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,450}=1,953$; $p=0,120>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,454}=0,721$; $p=0,540>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutu öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kategorilendirilmiştir. Sınıf kategorisinde

katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığı ile başlamış ve bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 38. Yenilikçilik Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,645	3	527	0,586
Müzik	2,317	3	450	0,075
Resim-iş	1,311	3	454	0,270

Tablo 38 incelendiğinde, tüm branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlenmiştir. Bu durumdan hareketle öğretmen adaylarında yenilikçilik alt boyutunun puanlarının varyansı homojen dağıldığı ifade edilebilir. Bu durumun bir sonucu olarak öğretmen adaylarının puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılmasına karar verilmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 39. Yenilikçilik Alt Boyutunun Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	24,571	3	8,190	0,616	0,605
	Gruplar İçi	7005,885	527	13,294		
	Toplam	7030,456	530			
Müzik	Gruplar Arası	16,268	3	5,423	0,303	0,824
	Gruplar İçi	8066,217	450	17,925		
	Toplam	8082,485	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	21,459	3	7,153	0,291	0,832
	Gruplar İçi	11151,004	454	24,562		
	Toplam	11172,463	457			

Tablo 39 incelendiğinde, yenilikçilik alt boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,527}=0,616$; $p=0,605>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,450}=0,303$; $p=0,824>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,454}=0,291$; $p=0,832>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kategorilendirilmiştir. Sınıf seviyesi kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 40. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,252	3	527	0,860
Müzik	2,120	3	450	0,097
Resim-iş	0,451	3	454	0,716

Tablo 40 incelendiğinde, tüm branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle tüm branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir. Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 41. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Sınıf Seviyesine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	334,612	3	111,537	0,857	0,463
	Gruplar İçi	68551,301	527	130,078		
	Toplam	68885,913	530			
Müzik	Gruplar Arası	300,715	3	100,238	0,626	0,599
	Gruplar İçi	72074,221	450	160,165		
	Toplam	72374,936	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	204,724	3	68,241	0,363	0,780
	Gruplar İçi	85285,599	454	187,854		
	Toplam	85490,323	457			

Tablo 41 incelendiğinde, eleştirel düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,527}=0,857$; $p=0,463>0,05$). Benzer şekilde

müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,450}=0,626$; $p=0,599>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,454}=0,363$; $p=0,780>0,05$).

4. 3. 4. Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de anne eğitim durumudur. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyut ve genelinden alınan ortalama puanların annenin eğitim durumu değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki verilmiştir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir alt boyutu olan katılım boyutu öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Anne eğitim duruma göre yapılan kategorilendirmede katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 42. Katılım Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,556	6	524	0,765
Müzik	2,205	6	447	0,042
Resim-iş	0,803	6	451	0,568

Tablo 42 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adayların almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 43. Katılım Alt Boyutu İçin ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	692,792	6	115,465	2,098	0,052
	Gruplar İçi	16901,585	524	32,255		
	Toplam	17594,377	530			
Müzik	Gruplar Arası	255,097	6	42,516	1,120	0,350
	Gruplar İçi	16970,357	447	37,965		
	Toplam	17225,454	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	1644,502	6	274,084	2,107	0,051
	Gruplar İçi	17999,579	451	39,910		
	Toplam	19644,081	457			

Tablo 43 incelendiğinde, katılım alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının anne eğitim duruma göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=2,098$; $p=0,052>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,447}=1,120$; $p=0,350>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,455}=2,107$; $p=2,107>0,05$).

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan bilişsel olgunluk boyutu öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Anne eğitim kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 44. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,315	6	524	0,929
Müzik	5,894	6	447	0,000
Resim-iş	1,086	6	451	0,370

Tablo 44 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Bu durumun aksine, müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değeri 0,05'ten küçük çıkmıştır. Bunun bir sonucu olarak çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruptan yana olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinden faydalanılacaktır.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 45. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	105,361	6	17,560	1,319	0,247
	Gruplar İçi	6975,129	524	13,311		
	Toplam	7080,490	530			
Müzik	Gruplar Arası	166,442	6	27,740	1,771	0,103
	Gruplar İçi	6999,922	447	15,660		
	Toplam	7166,363	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	991,168	6	165,195	9,819	0,000
	Gruplar İçi	7587,340	451	16,823		
	Toplam	8578,509	457			

Tablo 45 incelendiğinde, bilişsel olgunluk alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=1,319$; $p=0,247>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,447}=1,771$; $p=0,103>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,451}=9,819$; $p=0,000>0,05$). Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 46. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar degil	0,723	1,074	1,000
	ilkokul mezunu	1,040	0,880	0,992
	Ortaokul mezunu	1,229	0,924	0,975
	Lise mezunu	1,969	0,975	0,613
	Üniversite mezunu	0,546	1,078	1,000
	Lisansüstü eğitim	22,238*	0,834	0,000
Okur-yazar degil	Okur yazar	-0,723	1,074	1,000
	ilkokul mezunu	0,318	0,733	1,000
	Ortaokul mezunu	0,507	0,786	1,000
	Lise mezunu	1,246	0,845	0,950
	Üniversite mezunu	-0,177	0,962	1,000
	Lisansüstü eğitim	21,515*	0,677	0,000
ilkokul mezunu	Okur yazar	-1,040	0,880	0,992
	Okur-yazar degil	-0,318	0,733	1,000
	Ortaokul mezunu	0,189	0,488	1,000
	Lise mezunu	0,929	0,579	0,906
	Üniversite mezunu	-0,495	0,739	1,000
	Lisansüstü eğitim	21,198*	0,282	0,000
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-1,229	0,924	0,975
	Okur-yazar degil	-0,507	0,786	1,000
	ilkokul mezunu	-0,189	0,488	1,000
	Lise mezunu	0,740	0,644	0,997
	Üniversite mezunu	-0,684	0,791	1,000
	Lisansüstü eğitim	21,009*	0,398	0,000
Lise mezunu	Okur yazar	-1,969	0,975	0,613
	Okur-yazar degil	-1,246	0,845	0,950
	ilkokul mezunu	-0,929	0,579	0,906
	Ortaokul mezunu	-0,740	0,644	0,997
	Üniversite mezunu	-1,423	0,850	0,861
	Lisansüstü eğitim	20,269*	0,506	0,000
Üniversite mezunu	Okur yazar	-0,546	1,078	1,000
	Okur-yazar degil	0,177	0,962	1,000
	ilkokul mezunu	0,495	0,739	1,000
	Ortaokul mezunu	0,684	0,791	1,000
	Lise mezunu	1,423	0,850	0,861
	Lisansüstü eğitim	21,692*	0,683	0,000
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-22,238*	0,834	0,000
	Okur-yazar degil	-21,515*	0,677	0,000
	ilkokul mezunu	-21,198*	0,282	0,000
	Ortaokul mezunu	-21,009*	0,398	0,000
	Lise mezunu	-20,269*	0,506	0,000
	Üniversite mezunu	-21,692*	0,683	0,000

Tablo 46 incelendiğinde anne eğitim durumu lisansüstü olan Resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerde yer alan Resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile anne eğitim durumu lisansüstü olan Resim-iş öğretmen adayları bilişsel olgunluk boyutunda diğer Resim-iş öğretmen adaylarından daha yakın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutu öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Anne eğitim durumu kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 47. Yenilikçilik Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,850	6	524	0,532
Müzik	2,316	6	447	0,033
Resim-iş	2,045	6	451	0,059

Tablo 47 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir. Bu durumun aksine, müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değeri 0,05'ten küçük çıkmıştır. Bunun bir sonucu olarak çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruptan yana olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinden faydalanılacaktır.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 48. Yenilikçilik Alt Boyutunun Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	175,566	6	29,261	3,637	0,051
	Gruplar İçi	6854,890	524	13,082		
	Toplam	7030,456	530			
Müzik	Gruplar Arası	209,104	6	34,851	1,979	0,067
	Gruplar İçi	7873,381	447	17,614		
	Toplam	8082,485	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	811,913	6	135,319	5,890	0,000
	Gruplar İçi	10360,550	451	22,972		
	Toplam	11172,463	457			

Tablo 48 incelendiğinde, yenilikçilik alt boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=3,637$; $p=0,051>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir

farklılık görülmemiştir ($F_{6,447}=1,979$; $p=0,067>0,05$). Bu durumun tersine resim-iş öğretmen adayların anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,451}=5,890$; $p=0,000<0,05$). Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Scheffe testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 49. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	-2,091	1,338	0,874
	ilkokul mezunu	0,575	1,110	1,000
	Ortaokul mezunu	0,397	1,137	1,000
	Lise mezunu	0,968	1,158	0,994
	Üniversite mezunu	-0,423	1,406	1,000
	Lisansüstü eğitim*	17,000	3,547	0,001
Okur-yazar değil	Okur yazar	2,091	1,338	0,874
	ilkokul mezunu	2,666	0,913	0,205
	Ortaokul mezunu	2,487	0,946	0,330
	Lise mezunu	3,059	0,971	0,131
	Üniversite mezunu	1,668	1,257	0,940
	Lisansüstü eğitim*	19,091	3,490	0,000
ilkokul mezunu	Okur yazar	-0,575	1,110	1,000
	Okur-yazar değil	-2,666	0,913	0,205
	Ortaokul mezunu	-0,178	0,579	1,000
	Lise mezunu	0,393	0,620	0,999
	Üniversite mezunu	-0,998	1,011	0,986
	Lisansüstü eğitim*	16,425	3,409	0,001
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-0,397	1,137	1,000
	Okur-yazar değil	-2,487	0,946	0,330
	ilkokul mezunu	0,178	0,579	1,000
	Lise mezunu	0,571	0,667	0,994
	Üniversite mezunu	-0,820	1,040	0,996
	Lisansüstü eğitim*	16,603	3,418	0,001
Lise mezunu	Okur yazar	-0,968	1,158	0,994
	Okur-yazar değil	-3,059	0,971	0,131
	ilkokul mezunu	-0,393	0,620	0,999
	Ortaokul mezunu	-0,571	0,667	0,994
	Üniversite mezunu	-1,391	1,063	0,944
	Lisansüstü eğitim*	16,032	3,425	0,002
Üniversite mezunu	Okur yazar	0,423	1,406	1,000
	Okur-yazar değil	-1,668	1,257	0,940
	ilkokul mezunu	0,998	1,011	0,986
	Ortaokul mezunu	0,820	1,040	0,996
	Lise mezunu	1,391	1,063	0,944
	Lisansüstü eğitim*	17,423	3,517	0,001
Lisansüstü eğitim	Okur yazar*	-17,000	3,547	0,001
	Okur-yazar değil*	-19,091	3,490	0,000
	ilkokul mezunu*	-16,425	3,409	0,001
	Ortaokul mezunu*	-16,603	3,418	0,001
	Lise mezunu*	-16,032	3,425	0,002
	Üniversite mezunu*	-17,423	3,517	0,001

Tablo 49 incelendiğinde, anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerde yer alan resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adayları yenilikçilik boyutunda diğer Resim-iş öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Sınıf seviyesi kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 50. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,365	6	524	0,901
Müzik	2,934	6	447	0,008
Resim-iş	0,953	6	451	0,457

Tablo 50 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumu için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumu genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir. Bunun tersine müzik öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumu puanlarının p değeri 0,05'ten küçük çıkmıştır. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumu ile branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 51. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Annenin Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	p
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	1847,422	6	307,904	2,095	0,051
	Gruplar İçi	67038,491	524	127,936		
	Toplam	68885,913	530			
Müzik	Gruplar Arası	1439,194	6	239,866	1,512	0,173
	Gruplar İçi	70935,742	447	158,693		
	Toplam	72374,936	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	8453,878	6	1408,980	8,249	0,000
	Gruplar İçi	77036,445	451	170,813		
	Toplam	85490,323	457			

Tablo 51 incelendiğinde, eleştirel düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=2,095$; $p=0,051>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,447}=1,512$; $p=0,173>0,05$). Bu duruma ek olarak Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,451}=8,249$; $p=0,000<0,05$). Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Scheffe testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 52. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Scheffe Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	-1,532	3,648	1,000
	ilkokul mezunu	1,413	3,026	1,000
	Ortaokul mezunu	1,159	3,099	1,000
	Lise mezunu	2,565	3,158	0,995
	Üniversite mezunu	-1,163	3,835	1,000
	Lisansüstü eğitim*	63,952	9,672	0,000
Okur-yazar değil	Okur yazar	1,532	3,648	1,000
	ilkokul mezunu	2,946	2,490	0,966
	Ortaokul mezunu	2,692	2,578	0,982
	Lise mezunu	4,098	2,648	0,880
	Üniversite mezunu	0,369	3,427	1,000
	Lisansüstü eğitim*	65,485	9,517	0,000

Tablo 52'nin devamı

ilkokul mezunu	Okur yazar	-1,413	3,026	1,000
	Okur-yazar değil	-2,946	2,490	0,966
	Ortaokul mezunu	-0,254	1,580	1,000
	Lise mezunu	1,152	1,691	0,998
	Üniversite mezunu	-2,576	2,755	0,990
	Lisansüstü eğitim*	62,539	9,297	0,000
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-1,159	3,099	1,000
	Okur-yazar değil	-2,692	2,578	0,982
	ilkokul mezunu	0,254	1,580	1,000
	Lise mezunu	1,406	1,819	0,996
	Üniversite mezunu	-2,322	2,836	0,995
	Lisansüstü eğitim*	62,793	9,321	0,000
Lise mezunu	Okur yazar	-2,565	3,158	0,995
	Okur-yazar değil	-4,098	2,648	0,880
	ilkokul mezunu	-1,152	1,691	0,998
	Ortaokul mezunu	-1,406	1,819	0,996
	Üniversite mezunu	-3,728	2,899	0,948
	Lisansüstü eğitim*	61,387	9,340	0,000
Üniversite mezunu	Okur yazar	1,163	3,835	1,000
	Okur-yazar değil	-0,369	3,427	1,000
	ilkokul mezunu	2,576	2,755	0,990
	Ortaokul mezunu	2,322	2,836	0,995
	Lise mezunu	3,728	2,899	0,948
	Lisansüstü eğitim*	65,115	9,590	0,000
Lisansüstü eğitim	Okur yazar*	-63,952	9,672	0,000
	Okur-yazar değil*	-65,485	9,517	0,000
	ilkokul mezunu*	-62,539	9,297	0,000
	Ortaokul mezunu*	-62,793	9,321	0,000
	Lise mezunu*	-61,387	9,340	0,000
	Üniversite mezunu*	-65,115	9,590	0,000

Tablo 52 incelendiğinde, anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerde yer alan resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adayları eleştirel düşünme eğilimine diğer resim-iş öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4. 3. 5. Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de baba eğitim durumudur. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin alt boyut ve genelinden alınan ortalama puanların sınıf seviyesi değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki verilmiştir.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir alt boyutu olan katılım boyutu öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Baba eğitim duruma göre yapılan kategorilendirmede katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 53. Katılım Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	2,222	6	524	0,040
Müzik	2,014	5,000	448,000	0,075
Resim-iş	4,858	6	451	0,000

Tablo 53 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarını almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten küçük olmasından dolayı varyansların heterojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir. Bu durumun aksine, müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değeri 0,05'ten büyük çıkmıştır. Bunun bir sonucu olarak çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruptan yana olduğunu belirlemek için Scheffe testinden faydalanılacaktır.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 54. Katılım Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	710,091	6	118,349	3,673	0,001
	Gruplar İçi	16884,286	524	32,222		
	Toplam	17594,377	530			
Müzik	Gruplar Arası	478,511	5	95,702	2,560	0,027
	Gruplar İçi	16746,942	448	37,382		
	Toplam	17225,454	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	509,838	6	84,973	2,003	0,064
	Gruplar İçi	19134,242	451	42,426		
	Toplam	19644,081	457			

Tablo 54 incelendiğinde katılım alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim duruma göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,524}=3,673$; $p=0,001<0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{5,448}=2,560$; $p=0,027<0,05$). Bu durumun tersine Resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,451}=2,003$; $p=0,064>0,05$).

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 55. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	8,056	2,992	0,300
	ilkokul mezunu	-2,265	1,945	0,968
	Ortaokul mezunu	-2,632	1,957	0,936
	Lise mezunu	-2,415	1,950	0,957
	Üniversite mezunu	-2,120	2,001	0,980
	Lisansüstü eğitim	-1,444	2,992	1,000
Okur-yazar değil	Okur yazar	-8,056	2,992	0,300
	ilkokul mezunu	-10,321*	2,361	0,004
	Ortaokul mezunu	-10,687*	2,370	0,003
	Lise mezunu	-10,470*	2,365	0,004
	Üniversite mezunu	-10,175*	2,407	0,007
	Lisansüstü eğitim	-9,500	3,277	0,212

Tablo 55'in devamı

ilkokul mezunu	Okur yazar	2,265	1,945	0,968
	Okur-yazar degil	10,321*	2,361	0,004
	Ortaokul mezunu	-0,367	0,672	1,000
	Lise mezunu	-0,150	0,652	1,000
	Üniversite mezunu	0,145	0,792	1,000
	Lisansüstü eğitim	0,821	2,361	1,000
Ortaokul mezunu	Okur yazar	2,632	1,957	0,936
	Okur-yazar degil	10,687*	2,370	0,003
	ilkokul mezunu	0,367	0,672	1,000
	Lise mezunu	0,217	0,685	1,000
	Üniversite mezunu	0,512	0,820	0,999
	Lisansüstü eğitim	1,187	2,370	1,000
Lise mezunu	Okur yazar	2,415	1,950	0,957
	Okur-yazar degil	10,470*	2,365	0,004
	ilkokul mezunu	0,150	0,652	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,217	0,685	1,000
	Üniversite mezunu	0,295	0,803	1,000
	Lisansüstü eğitim	0,970	2,365	1,000
Üniversite mezunu	Okur yazar	2,120	2,001	0,980
	Okur-yazar degil	10,175*	2,407	0,007
	ilkokul mezunu	-0,145	0,792	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,512	0,820	0,999
	Lise mezunu	-0,295	0,803	1,000
	Lisansüstü eğitim	0,675	2,407	1,000
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	1,444	2,992	1,000
	Okur-yazar degil	9,500	3,277	0,212
	ilkokul mezunu	-0,821	2,361	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,187	2,370	1,000
	Lise mezunu	-0,970	2,365	1,000
	Üniversite mezunu	-0,675	2,407	1,000

Tablo 55 incelendiğinde baba eğitim durumu okur-yazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezun kategorilerinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu okur-yazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adayları katılımcılık boyutunda ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezun kategorisinde olan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından daha az yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi

grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Schefffe testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 56. Müzik Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Schefffe Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	ilkokul mezunu	2,653	3,600	0,990
	Ortaokul mezunu	2,033	3,588	0,997
	Lise mezunu	2,953	3,561	0,984
	Üniversite mezunu	3,327	3,580	0,973
	Lisansüstü eğitim	8,636	3,982	0,454
ilkokul mezunu	Okur yazar	-2,653	3,600	0,990
	Ortaokul mezunu	-0,620	0,956	0,995
	Lise mezunu	0,300	0,847	1,000
	Üniversite mezunu	0,674	0,926	0,991
	Lisansüstü eğitim	5,983	1,974	0,104
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-2,033	3,588	0,997
	ilkokul mezunu	0,620	0,956	0,995
	Lise mezunu	0,920	0,796	0,931
	Üniversite mezunu	1,294	0,880	0,826
	Lisansüstü eğitim	6,603*	1,953	0,045
Lise mezunu	Okur yazar	-2,953	3,561	0,984
	ilkokul mezunu	-0,300	0,847	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,920	0,796	0,931
	Üniversite mezunu	0,374	0,760	0,999
	Lisansüstü eğitim	5,683	1,902	0,114
Üniversite mezunu	Okur yazar	-3,327	3,580	0,973
	ilkokul mezunu	-0,674	0,926	0,991
	Ortaokul mezunu	-1,294	0,880	0,826
	Lise mezunu	-0,374	0,760	0,999
	Lisansüstü eğitim	5,309	1,938	0,188
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-8,636	3,982	0,454
	ilkokul mezunu	-5,983	1,974	0,104
	Ortaokul mezunu	-6,603*	1,953	0,045
	Lise mezunu	-5,683	1,902	0,114

Tablo 56 incelendiğinde, baba eğitim durumu ortaokul mezunu olan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, lisansüstü kategorilerinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu ortaokul mezunu olan beden eğitimi

ve spor öğretmen adayları katılımcılık boyutunda lisansüstü kategorisinde olan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan bilişsel olgunluk boyutu öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Baba eğitim kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 57. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,871	6	524	0,084
Müzik	2,236	5	448	0,050
Resim-iş	3,488	6	451	0,002

Tablo 57 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adayların almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı görülmektedir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir. Bu durumun aksine resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değeri 0,05'ten küçük çıkmıştır. Bunun bir sonucu olarak çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruptan yana olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinden faydalanılacaktır.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 58. Bilişsel Olgunluk Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	293,674	6	48,946	2,086	0,053
	Gruplar İçi	6786,816	524	12,952		
	Toplam	7080,490	530			
Müzik	Gruplar Arası	104,237	5	20,847	1,323	0,253
	Gruplar İçi	7062,126	448	15,764		
	Toplam	7166,363	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	617,250	6	102,875	5,828	0,000
	Gruplar İçi	7961,259	451	17,652		
	Toplam	8578,509	457			

Tablo 58 incelendiğinde, bilişsel olgunluk alt boyutunun düzeyleri arasında beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=2,086$; $p=0,053>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{5,448}=1,323$; $p=0,253>0,05$). Bu durumu tersine resim-iş öğretmen adayların baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,451}=5,828$; $p=0,000<0,05$). Resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 59. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar degil	2,952	2,337	0,953
	ilkokul mezunu	3,753	1,755	0,600
	Ortaokul mezunu	2,745	1,755	0,874
	Lise mezunu	3,782	1,757	0,592
	Üniversite mezunu	4,810	1,805	0,314
	Lisansüstü eğitim	8,667*	2,050	0,007
Okur-yazar degil	Okur yazar	-2,952	2,337	0,953
	ilkokul mezunu	0,801	1,631	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,207	1,631	1,000
	Lise mezunu	0,830	1,633	1,000
	Üniversite mezunu	1,857	1,684	0,976
	Lisansüstü eğitim	5,714	1,945	0,198
ilkokul mezunu	Okur yazar	-3,753	1,755	0,600
	Okur-yazar degil	-0,801	1,631	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,008	0,527	0,723
	Lise mezunu	0,029	0,534	1,000
	Üniversite mezunu	1,056	0,674	0,873
	Lisansüstü eğitim	4,913*	1,183	0,009
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-2,745	1,755	0,874
	Okur-yazar degil	0,207	1,631	1,000
	ilkokul mezunu	1,008	0,527	0,723
	Lise mezunu	1,037	0,534	0,707
	Üniversite mezunu	2,064	0,674	0,156
	Lisansüstü eğitim	5,921*	1,183	0,000

Tablo 59'un devamı

Lise mezunu	Okur yazar	-3,782	1,757	0,592
	Okur-yazar degil	-0,830	1,633	1,000
	ilkokul mezunu	-0,029	0,534	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,037	0,534	0,707
	Üniversite mezunu	1,027	0,679	0,891
	Lisansüstü eğitim	4,884*	1,186	0,010
Üniversite mezunu	Okur yazar	-4,810	1,805	0,314
	Okur-yazar degil	-1,857	1,684	0,976
	ilkokul mezunu	-1,056	0,674	0,873
	Ortaokul mezunu	-2,064	0,674	0,156
	Lise mezunu	-1,027	0,679	0,891
	Lisansüstü eğitim	3,857	1,255	0,153
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-8,667*	2,050	0,007
	Okur-yazar degil	-5,714	1,945	0,198
	ilkokul mezunu	-4,913*	1,183	0,009
	Ortaokul mezunu	-5,921*	1,183	0,000
	Lise mezunu	-4,884*	1,186	0,010
	Üniversite mezunu	-3,857	1,255	0,153

Tablo 59 incelendiğinde, baba eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, okuryazar, ilkokul, ortaokul ve lise mezunu kategorilerde yer alan resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adayları bilişsel olgunluk boyutunda okuryazar, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu olan resim-iş öğretmen adaylarından daha az yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nin bir diğer alt boyutu olan yenilikçilik boyutu öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Baba eğitim durumu kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 60. Yenilikçilik Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	3,145	6	524	0,005
Müzik	3,102	5	448	0,009
Resim-iş	1,618	6	451	0,140

Tablo 60 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değerinin 0,05'ten küçük çıktığı görülmüştür. Bunun bir sonucu olarak çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruptan yana olduğunu belirlemek için Dunnett T3 testinden faydalanılacaktır. Bu durumun aksine, resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanların p değeri 0,05'ten büyük olmasından dolayı varyansların homojen dağıldığı belirlenmiştir. Böylelikle ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Scheffe tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 61. Yenilikçilik Alt Boyutunun Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	366,440	6	61,073	4,802	0,000
	Gruplar İçi	6664,016	524	12,718		
	Toplam	7030,456	530			
Müzik	Gruplar Arası	304,488	5	60,898	3,508	0,004
	Gruplar İçi	7777,997	448	17,362		
	Toplam	8082,485	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	258,828	6	43,138	1,783	0,101
	Gruplar İçi	10913,635	451	24,199		
	Toplam	11172,463	457			

Tablo 61 incelendiğinde, yenilikçilik alt boyutunda beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,524}=4,802$; $p=0,000<0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{5,448}=3,508$; $p=0,004<0,05$). Bu durumun tersine Resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,451}=1,783$; $p=0,101>0,05$). Beden eğitimi ve spor ve müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Scheffe testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 62. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Scheffe Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	4,889	1,880	0,345
	ilkokul mezunu	-1,767	1,222	0,911
	Ortaokul mezunu	-2,175	1,229	0,792
	Lise mezunu	-1,876	1,225	0,885
	Üniversite mezunu	-2,668	1,257	0,609
	Lisansüstü eğitim	-1,778	1,880	0,989
Okur-yazar değil	Okur yazar	-4,889	1,880	0,345
	ilkokul mezunu	-6,656*	1,483	0,003
	Ortaokul mezunu	-7,064*	1,489	0,001
	Lise mezunu	-6,765*	1,485	0,002
	Üniversite mezunu	-7,557*	1,512	0,000
	Lisansüstü eğitim	-6,667	2,059	0,108
ilkokul mezunu	Okur yazar	1,767	1,222	0,911
	Okur-yazar değil	6,656*	1,483	0,003
	Ortaokul mezunu	-0,408	0,422	0,988
	Lise mezunu	-0,109	0,409	1,000
	Üniversite mezunu	-0,901	0,498	0,773
	Lisansüstü eğitim	-0,011	1,483	1,000
Ortaokul mezunu	Okur yazar	2,175	1,229	0,792
	Okur-yazar değil	7,064*	1,489	0,001
	ilkokul mezunu	0,408	0,422	0,988
	Lise mezunu	0,299	0,430	0,998
	Üniversite mezunu	-0,493	0,515	0,988
	Lisansüstü eğitim	0,397	1,489	1,000
Lise mezunu	Okur yazar	1,876	1,225	0,885
	Okur-yazar değil	6,765*	1,485	0,002
	ilkokul mezunu	0,109	0,409	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,299	0,430	0,998
	Üniversite mezunu	-0,792	0,504	0,872
	Lisansüstü eğitim	0,098	1,485	1,000
Üniversite mezunu	Okur yazar	2,668	1,257	0,609
	Okur-yazar değil	7,557*	1,512	0,000
	ilkokul mezunu	0,901	0,498	0,773
	Ortaokul mezunu	0,493	0,515	0,988
	Lise mezunu	0,792	0,504	0,872
	Lisansüstü eğitim	0,890	1,512	0,999
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	1,778	1,880	0,989
	Okur-yazar değil	6,667	2,059	0,108
	ilkokul mezunu	0,011	1,483	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,397	1,489	1,000
	Lise mezunu	-0,098	1,485	1,000
	Üniversite mezunu	-0,890	1,512	0,999

Tablo 62 incelendiğinde, baba eğitim durumu okuryazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezunu kategorilerinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının puanlarından

istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu okuryazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adayları yenilikçilik boyutunda ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezun kategorisinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından daha az yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Scheffe testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 63. Müzik Öğretmen Adaylarının Scheffe Testinin Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	ilkokul mezunu	5,120*	0,685	0,000
	Ortaokul mezunu	4,600*	0,525	0,000
	Lise mezunu	4,772*	0,446	0,000
	Üniversite mezunu	5,763*	0,503	0,000
	Lisansüstü eğitim	8,667*	1,945	0,014
ilkokul mezunu	Okur yazar	-5,120*	0,685	0,000
	Ortaokul mezunu	-0,520	0,723	1,000
	Lise mezunu	-0,348	0,668	1,000
	Üniversite mezunu	0,643	0,707	0,999
	Lisansüstü eğitim	3,547	2,008	0,695
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-4,600*	0,525	0,000
	ilkokul mezunu	0,520	0,723	1,000
	Lise mezunu	0,172	0,502	1,000
	Üniversite mezunu	1,163	0,553	0,424
	Lisansüstü eğitim	4,067	1,959	0,502
Lise mezunu	Okur yazar	-4,772*	0,446	0,000
	ilkokul mezunu	0,348	0,668	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,172	0,502	1,000
	Üniversite mezunu	0,991	0,479	0,450
	Lisansüstü eğitim	3,895	1,939	0,545
Üniversite mezunu	Okur yazar	-5,763*	0,503	0,000
	ilkokul mezunu	-0,643	0,707	0,999
	Ortaokul mezunu	-1,163	0,553	0,424
	Lise mezunu	-0,991	0,479	0,450
	Lisansüstü eğitim	2,904	1,953	0,853
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-8,667*	1,945	0,014
	ilkokul mezunu	-3,547	2,008	0,695
	Ortaokul mezunu	-4,067	1,959	0,502
	Lise mezunu	-3,895	1,939	0,545
	Üniversite mezunu	-2,904	1,953	0,853

Tablo 63 incelendiğinde, baba eğitim durumu okuryazar olan müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerinde yer alan müzik öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile

baba eğitim durumu okuryazar olan müzik öğretmen adayları yenilikçilik boyutunda diğer kategorilerde yer alan müzik öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Baba eğitim durumu kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 64. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	2,468	6	524	0,023
Müzik	2,802	5	448	0,017
Resim-iş	4,252	6	451	0,000

Tablo 64 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten küçük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, çıkabilecek olan istatistiksel farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için Dunnett T3 tekniğinin tercih edileceği belirlenmiştir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 65. Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeğinden Alınan Puanların Babanın Eğitim Durumuna Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	3227,621	6	537,937	4,293	0,000
	Gruplar İçi	65658,292	524	125,302		
	Toplam	68885,913	530			
Müzik	Gruplar Arası	2014,435	5	402,887	2,565	0,026
	Gruplar İçi	70360,501	448	157,055		
	Toplam	72374,936	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	3352,627	6	558,771	3,068	0,006
	Gruplar İçi	82137,696	451	182,123		
	Toplam	85490,323	457			

Tablo 65 incelendiğinde, eleştirel düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,524}=4,293$; $p=0,000<0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{5,448}=2,565$; $p=0,026<0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{6,451}=3,068$; $p=0,006<0,05$). Öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 66. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	13,056	5,900	0,558
	ilkokul mezunu	-7,579	3,836	0,690
	Ortaokul mezunu	-8,257	3,858	0,599
	Lise mezunu	-7,460	3,845	0,708
	Üniversite mezunu	-8,624	3,946	0,573
Okur-yazar değil	Lisansüstü eğitim	-5,944	5,900	0,985
	Okur yazar	-13,056	5,900	0,558
	ilkokul mezunu	-20,635*	4,656	0,004
	Ortaokul mezunu	-21,313*	4,674	0,002
	Lise mezunu	-20,516*	4,663	0,004
ilkokul mezunu	Üniversite mezunu	-21,680*	4,747	0,002
	Lisansüstü eğitim	-19,000	6,463	0,197
	Okur yazar	7,579	3,836	0,690
	Okur-yazar değil	20,635*	4,656	0,004
	Ortaokul mezunu	-0,678	1,325	1,000
Ortaokul mezunu	Lise mezunu	0,119	1,285	1,000
	Üniversite mezunu	-1,045	1,563	0,998
	Lisansüstü eğitim	1,635	4,656	1,000
	Okur yazar	8,257	3,858	0,599
	Okur-yazar değil	21,313*	4,674	0,002
Ortaokul mezunu	ilkokul mezunu	0,678	1,325	1,000
	Lise mezunu	0,797	1,350	0,999
	Üniversite mezunu	-0,367	1,616	1,000
	Lisansüstü eğitim	2,313	4,674	1,000

Tablo 66'nin devamı

Lise mezunu	Okur yazar	7,460	3,845	0,708
	Okur-yazar değil	20,516*	4,663	0,004
	ilkokul mezunu	-0,119	1,285	1,000
	Ortaokul mezunu	-0,797	1,350	0,999
	Üniversite mezunu	-1,164	1,583	0,997
	Lisansüstü eğitim	1,516	4,663	1,000
Üniversite mezunu	Okur yazar	8,624	3,946	0,573
	Okur-yazar değil	21,680*	4,747	0,002
	ilkokul mezunu	1,045	1,563	0,998
	Ortaokul mezunu	0,367	1,616	1,000
	Lise mezunu	1,164	1,583	0,997
	Lisansüstü eğitim	2,680	4,747	0,999
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	5,944	5,900	0,985
	Okur-yazar değil	19,000	6,463	0,197
	ilkokul mezunu	-1,635	4,656	1,000
	Ortaokul mezunu	-2,313	4,674	1,000
	Lise mezunu	-1,516	4,663	1,000
	Üniversite mezunu	-2,680	4,747	0,999

Tablo 66 incelendiğinde, baba eğitim durumu okuryazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu okuryazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adayları eleştirel düşünme eğilimine diğer beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından daha az yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Müzik öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 67. Müzik Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	ilkokul mezunu	6,613*	1,688	0,003
	Ortaokul mezunu	5,122*	1,382	0,006
	Lise mezunu	6,444*	0,941	0,000
	Üniversite mezunu	7,939*	1,166	0,000
	Lisansüstü eğitim	18,333	6,644	0,203

Tablo 67' nin devamı

ilkokul mezunu	Okur yazar	-6,613*	1,688	0,003
	Ortaokul mezunu	-1,491	2,130	1,000
	Lise mezunu	-0,169	1,875	1,000
	Üniversite mezunu	1,326	1,997	1,000
	Lisansüstü eğitim	11,720	6,839	0,727
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-5,122*	1,382	0,006
	ilkokul mezunu	1,491	2,130	1,000
	Lise mezunu	1,322	1,605	1,000
	Üniversite mezunu	2,817	1,746	0,813
	Lisansüstü eğitim	13,211	6,770	0,579
Lise mezunu	Okur yazar	-6,444*	0,941	0,000
	ilkokul mezunu	0,169	1,875	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,322	1,605	1,000
	Üniversite mezunu	1,495	1,422	0,994
	Lisansüstü eğitim	11,889	6,694	0,689
Üniversite mezunu	Okur yazar	-7,939*	1,166	0,000
	ilkokul mezunu	-1,326	1,997	1,000
	Ortaokul mezunu	-2,817	1,746	0,813
	Lise mezunu	-1,495	1,422	0,994
	Lisansüstü eğitim	10,394	6,729	0,823
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-18,333	6,644	0,203
	ilkokul mezunu	-11,720	6,839	0,727
	Ortaokul mezunu	-13,211	6,770	0,579
	Lise mezunu	-11,889	6,694	0,689
	Üniversite mezunu	-10,394	6,729	0,823

Tablo 67 incelendiğinde, baba eğitim durumu okuryazar olan müzik öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerinde yer alan müzik öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu okuryazar olan müzik öğretmen adayları eleştirel düşünme konusunda diğer kategorilerde yer alan müzik öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre yapılan kategorilendirmede hangi grubun istatistiksel olarak farklılaştığını belirlemek için Dunnett T3 testinin sonuçlarına bakılmıştır. Testin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 68. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Babalarının Eğitim Durumuna Göre Dunnett T3 Testi Sonuçları

(I) Bölüm	(J) Bölüm	Ortalamalar Farkı (I-J)	Standart Hata	Sig.
Okur yazar	Okur-yazar değil	6,310	7,508	0,994
	ilkokul mezunu	5,285	5,638	0,990
	Ortaokul mezunu	4,009	5,638	0,998
	Lise mezunu	5,010	5,644	0,992
	Üniversite mezunu	9,006	5,797	0,878
	Lisansüstü eğitim	17,952	6,585	0,285
Okur-yazar değil	Okur yazar	-6,310	7,508	0,994
	ilkokul mezunu	-1,025	5,239	1,000
	Ortaokul mezunu	-2,300	5,239	1,000
	Lise mezunu	-1,300	5,246	1,000
	Üniversite mezunu	2,696	5,410	1,000
	Lisansüstü eğitim	11,643	6,247	0,747
ilkokul mezunu	Okur yazar	-5,285	5,638	0,990
	Okur-yazar değil	1,025	5,239	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,276	1,694	0,997
	Lise mezunu	-0,275	1,714	1,000
	Üniversite mezunu	3,721	2,165	0,814
	Lisansüstü eğitim	12,668	3,800	0,088
Ortaokul mezunu	Okur yazar	-4,009	5,638	0,998
	Okur-yazar değil	2,300	5,239	1,000
	ilkokul mezunu	1,276	1,694	0,997
	Lise mezunu	1,000	1,714	0,999
	Üniversite mezunu	4,997	2,165	0,503
	Lisansüstü eğitim	13,943*	3,800	0,038
Lise mezunu	Okur yazar	-5,010	5,644	0,992
	Okur-yazar değil	1,300	5,246	1,000
	ilkokul mezunu	0,275	1,714	1,000
	Ortaokul mezunu	-1,000	1,714	0,999
	Üniversite mezunu	3,996	2,181	0,763
	Lisansüstü eğitim	12,943	3,810	0,076
Üniversite mezunu	Okur yazar	-9,006	5,797	0,878
	Okur-yazar değil	-2,696	5,410	1,000
	ilkokul mezunu	-3,721	2,165	0,814
	Ortaokul mezunu	-4,997	2,165	0,503
	Lise mezunu	-3,996	2,181	0,763
	Lisansüstü eğitim	8,946	4,032	0,554
Lisansüstü eğitim	Okur yazar	-17,952	6,585	0,285
	Okur-yazar değil	-11,643	6,247	0,747
	ilkokul mezunu	-12,668	3,800	0,088
	Ortaokul mezunu	-13,943*	3,800	0,038
	Lise mezunu	-12,943	3,810	0,076

Tablo 68 incelendiğinde, baba eğitim durumu ortaokul mezunu olan resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, lisansüstü kategorisinde yer alan resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile baba eğitim durumu ortaokul mezunu olan resim-iş öğretmen adayları eleştirel düşünme eğilimine baba eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4. 4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilimleri

Araştırmanın bir diğer boyutunda “Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik eğilimleri ne düzeydedir?” sorusuna cevap aranmıştır. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarına uygulanan Empatik Eğilim Ölçeği'nin her bir maddesine öğretmen adayları tarafından verilen puanların branş bazında dağılımları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 69. Öğretmen Adaylarının Empatik Düşünme Eğilimlerinin Branşlarına Göre Ortalama Dağılım Puanları

	Beden eğitimi ve spor		Müzik		Resim-iş	
	Ort.	ss.	Ort.	ss.	Ort.	ss.
Çok sayıda dostum var.	3,35	1,32	3,19	1,29	3,32	1,26
Film seyrederken bazen gözlerim yaşarır.	3,42	1,31	3,52	1,21	3,48	1,37
Sıklıkla kendimi yalnız hissederim.	2,65	1,27	2,71	1,23	2,94	1,28
Bana dertlerini anlatanlar yanımdan rahatlamış ayrılırlar.	3,77	1,02	3,74	1,04	3,77	1,10
Başkalarının problemleri beni kendi problemlerim kadar ilgilendirir.	3,46	1,13	3,48	1,14	3,57	1,18
Duygularımı başkalarına iletmekte güçlük çekerim.	3,36	1,31	3,35	1,24	3,10	1,25
İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.	4,01	1,28	4,16	1,20	4,12	1,24
Birisiyle tartışırken bazen dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevap üzerine yoğunlaşır.	2,87	1,10	3,08	1,11	2,78	1,15
Çevrede çok sevilen bir insanım.	3,81	0,98	3,63	1,02	3,70	1,04
Televizyondaki filmler mutlu sona ulaşınca rahatlarım.	3,79	1,13	3,63	1,17	3,64	1,33
Düşüncelerimi başkalarına iletmekte güçlük çektiğim olur.	3,39	1,21	3,24	1,23	3,03	1,24
İnsanların çoğu bencildir.	2,60	1,26	2,45	1,26	2,53	1,28
Sinirli bir insanım.	2,93	1,30	2,83	1,26	2,94	1,31
Genellikle insanlara güvenirim.	3,25	1,25	3,15	1,25	3,12	1,23
İnsanlar beni tam olarak anlamıyorlar.	3,04	1,19	2,92	1,16	2,85	1,21
Girişken bir insanım.	3,66	1,19	3,48	1,18	3,40	1,26
Bir yakınımaya derdimi anlatmak beni rahatlatır	3,75	1,14	3,76	1,17	3,67	1,25
Genellikle hayatımdan memnunum.	3,82	1,02	3,59	1,19	3,58	1,13
Yakınlarım bana sık sık derdini anlatırlar.	3,86	1,04	3,85	1,05	3,79	1,17
Genellikle keyfim yerindedir.	3,75	0,99	3,52	1,07	3,38	1,16
Genel	68,52	8,04	67,31	8,21	66,71	8,40

Tablo 69 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının ölçeğe verdiği cevapları ortalama puanı 68,52 (8,04) olarak belirlenmiştir. Müzik öğretmen adaylarının puanlarının genel ortalaması ise 67,31 (8,21) olarak hesaplanmıştır. Resim-iş öğretmen adaylarının ortalama puanları ise 66,71 (8,40) olarak belirlenmiştir. Empatik eğilim ölçeğinden alınabilecek en düşük puanın 20, en yüksek puanın 100 olduğu göz önünde bulundurulduğunda tüm branştaki öğretmen adaylarının ortalama puanlarının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bir başka ifade ile beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik eğilimleri orta düzeyde olduğu ifade edilebilir.

4. 5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Bazı Değişkenlere Göre Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırmanın bu bölümünde beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının empatik düşünme ölçeğinden aldığı puanların cinsiyet, yaş, sınıf, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Bahsi geçen değişkenler alt başlıklar altında tek tek ele alınarak istatistiki analizlerine yer verilmiştir.

4. 5. 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi cinsiyettir. Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre analizin sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 70. Empatik Düşünme Eğilim Puanları İle Cinsiyet Değişkeni İlişkisinin T-Testi Sonuçları

Branş	Cinsiyet	N	Ort.	ss.	sd.	t	p
Beden eğitimi ve spor	Erkek	314	67,503	7,686	529	-3,535	0,000
	Kadın	217	69,986	8,335			
Müzik	Erkek	172	65,855	7,558	452	-2,969	0,003
	Kadın	282	68,192	8,468			
Resim-iş	Erkek	177	65,152	8,063	456	-3,170	0,001
	Kadın	281	67,683	8,478			

Tablo 70 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının empatik düşünme ölçeğinden almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir ($t(529)=-3,525$;

$p=0,000<0,05$). Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre ortalama puanlarına bakıldığında kadınların daha yüksek ortalama puana sahip olduğu belirlenmiştir. Kadınların ortalama puanın yüksek olması ve cinsiyet faktöründe istatistiksel olarak anlamlı bir farkın çıkması beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından kadın olanların erkek olanlara göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğunu ortaya koymaktadır. Müzik öğretmen adaylarının empatik düşünme ölçeğinden almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($t(452)=-2,969$; $p=0,003<0,05$). Müzik öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre ortalama puanlarına bakıldığında kadınların daha yüksek ortalama puana sahip olduğu belirlenmiştir. Kadınların ortalama puanın yüksek olması ve cinsiyet faktöründe istatistiksel olarak anlamlı bir farkın çıkması müzik öğretmen adaylarından kadın olanların erkek olanlara göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğunu ortaya koymaktadır. Resim-iş öğretmen adaylarının empatik düşünme ölçeğinden almış oldukları ortalama puanların cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaştığı ortaya çıkmıştır ($t(456)=-3,710$; $p=0,001<0,05$). Resim-iş öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre ortalama puanlarına bakıldığında kadınların daha yüksek ortalama puana sahip olduğu belirlenmiştir. Kadınların ortalama puanın yüksek olması ve cinsiyet faktöründe istatistiksel olarak anlamlı bir farkın çıkması Resim-iş öğretmen adaylarından kadın olanların erkek olanlara göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğunu ortaya koymaktadır. Özetle, beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarından kadın olanlar erkek olanlara göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğu belirlenmiştir.

4. 5. 2. Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de yaştır. Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan ortalama puanların yaş değişkenine göre analizinin sonuçları aşağıdaki sunulmuştur.

Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının yaşlarına göre kategorilendirilmiştir. Yaş kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 71. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,905	2	528	0,405
Müzik	1,177	2	451	0,309
Resim-iş	0,822	2	455	0,440

Tablo 71 incelendiğinde, tüm branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle tüm branşlardaki öğretmen adaylarında puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 72. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Yaş Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	652,426	2	326,213	5,121	0,006
	Gruplar İçi	33636,154	528	63,705		
	Toplam	34288,580	530			
Müzik	Gruplar Arası	301,252	2	150,626	2,249	0,107
	Gruplar İçi	30199,191	451	66,961		
	Toplam	30500,443	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	801,078	2	400,539	5,793	0,003
	Gruplar İçi	31460,130	455	69,143		
	Toplam	32261,207	457			

Tablo 72 incelendiğinde, empatik düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{2,528}=5,121$; $p=0,006<0,05$). Benzer şekilde resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmüştür ($F_{2,455}=5,793$; $p=0,003<0,05$). Bu durumun tersine müzik öğretmen adayların yaşlarına göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{2,451}=2,249$; $p=0,107>0,05$).

Beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarının yaşlarına göre ortaya çıkan istatistiksel farklılığın hangi grupların arasında olduğu belirlemek için Scheffe testinin sonuçları incelenmiştir. Scheffe testinin sonuçları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 73. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Yaş Değişkenine Göre Scheffe Testi Sonuçları

(I) Yas	(J) Yas	MeanDifference (I-J)	Std. Error	Sig.
18-21	22-25	-2,017*	0,716	0,020
	26 ve üzeri	1,362	1,535	0,675
22-25	18-21	2,017*	0,716	0,020
	26 ve üzeri	3,379	1,550	0,094
26 ve üzeri	18-21	-1,362	1,535	0,675
	22-25	-3,379	1,550	0,094

Tablo 73 incelendiğinde, yaşları 18-21 aralığında olan grup ile yaşları 22-25 aralığında olan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık belirlendiği görülmektedir. İki grubun ortalama puanları farkından hareketle yaş aralığı 22-25 olan grubun, yaş aralığı 18-21 olan gruba göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 74. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Scheffe Testinin Sonuçları

(I) Yas	(J) Yas	MeanDifference (I-J)	Std. Error	Sig.
18-21	22-25	-2,803*	0,843	0,004
	26 ve üzeri	0,345	1,802	0,982
22-25	18-21	2,803*	0,843	0,004
	26 ve üzeri	3,148	1,865	0,242
26 ve üzeri	18-21	-0,345	1,802	0,982
	22-25	-3,148	1,865	0,242

Tablo 74 incelendiğinde, yaşları 18-21 aralığında olan grup ile yaşları 22-25 aralığında olan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık belirlendiği görülmektedir. İki grubun ortalama puanları farkından hareketle yaş aralığı 22-25 olan grubun, yaş aralığı 18-21 olan gruba göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

4. 5. 3. Sınıf Seviyesine Göre Karşılaştırma

Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre kategorilendirilmiştir. Sınıf seviyesi kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 75. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	0,149	3	527	0,931
Müzik	2,699	3	450	0,045
Resim-iş	1,471	3	454	0,222

Tablo 75 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor ve resim-iş branşlarındaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir. Bu durumun tersine müzik öğretmen adayları için 0,05'ten küçük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı heterojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Dunnett's T3 tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 76. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Sınıf Seviyesi Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	162,326	3	54,109	0,836	0,475
	Gruplar İçi	34126,254	527	64,756		
	Toplam	34288,580	530			
Müzik	Gruplar Arası	274,788	3	91,596	1,364	0,253
	Gruplar İçi	30225,655	450	67,168		
	Toplam	30500,443	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	285,557	3	95,186	1,351	0,257
	Gruplar İçi	31975,651	454	70,431		
	Toplam	32261,207	457			

Tablo 76 incelendiğinde, empatik düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,527}=0,836$; $p=0,475>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,450}=1,364$; $p=0,253>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{3,454}=1,351$; $p=0,257>0,05$). Özetle beden

eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre empatik düşünme düzeyleri istatistiksel olarak farklılaşmamaktadır.

4. 5. 4. Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma

Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının anne eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Anne eğitim durumu kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 77. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	1,222	6	524	0,293
Müzik	1,314	6	447	0,249
Resim-iş	1,448	6	451	0,195

Tablo 77 incelendiğinde, tüm branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 78. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Annenin Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	679,278	6	113,213	1,765	0,104
	Gruplar İçi	33609,302	524	64,140		
	Toplam	34288,580	530			
Müzik	Gruplar Arası	261,840	6	43,640	0,645	0,694
	Gruplar İçi	30238,602	447	67,648		
	Toplam	30500,443	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	773,326	6	128,888	1,846	0,089
	Gruplar İçi	31487,882	451	69,818		
	Toplam	32261,207	457			

Tablo 78 incelendiğinde, empatik düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=1,765$; $p=0,104>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,447}=0,645$; $p=0,694>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,451}=1,846$; $p=0,089>0,05$). Özetle beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarına göre empatik düşünme düzeyleri istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

4. 5. 5. Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırma

Empatik Düşünme Eğilim Ölçeği'nden alınan puanların öğretmen adaylarının baba eğitim durumuna göre kategorilendirilmiştir. Baba eğitim durumu kategorisinde katılım düzeylerinin istatistiksel olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için tek faktörlü varyans analizinden (One-way ANOVA) faydalanılmıştır. Analiz öncelikle varyansların homojen bir şekilde dağılıp dağılmadığını kontrolü ile başlamış ve elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 79. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre Varyans Homojenlik Testi

Bölüm	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
Beden eğitimi ve spor	3,104	6	524	0,005
Müzik	1,168	5	448	0,324
Resim-iş	0,886	6	451	0,505

Tablo 79 incelendiğinde, müzik ve resim-iş branşlardaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten büyük olarak belirlendiği görülmüştür. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı homojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Scheffe tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir. Beden eğitimi ve spor branşındaki öğretmen adayları için p değerinin 0,05'ten küçük olarak belirlenmiştir. Bu durumdan hareketle bu branşlardaki öğretmen adaylarında genel puanlarının varyansı heterojen dağıldığı, puanlarında ortaya çıkabilecek olan istatistiksel farklılık için Dunnett's T3 tekniğinden faydalanılması gerektiği söylenebilir. Öğretmen adaylarının branşları arasında istatistiksel farklılığın olup olmadığını gösteren tablo aşağıda sunulmuştur.

Tablo 80. Empatik Düşünme Eğilim Puanlarının Babanın Eğitim Durumu Değişkenine Göre ANOVA Sonuçları

Bölüm	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ort.	F	P
Beden eğitimi ve spor	Gruplar Arası	907,428	6	151,238	2,057	0,057
	Gruplar İçi	33381,152	524	63,704		
	Toplam	34288,580	530			
Müzik	Gruplar Arası	908,953	5	181,791	2,105	0,052
	Gruplar İçi	29591,490	448	66,052		
	Toplam	30500,443	453			
Resim-iş	Gruplar Arası	889,868	6	148,311	2,024	0,061
	Gruplar İçi	31371,339	451	69,560		
	Toplam	32261,207	457			

Tablo 80 incelendiğinde, empatik düşünme eğilim ölçeğinden alınan puanlar beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,524}=2,057$; $p=0,057>0,05$). Benzer şekilde müzik öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{5,448}=2,105$; $p=0,052>0,05$). Bu duruma ek olarak resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir ($F_{6,451}=2,024$; $p=0,061>0,05$). Özetle beden eğitimi ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumlarına göre empatik düşünme düzeyleri istatistiksel olarak farklılaşmaktadır.

4. 6. Beden Eğitimi, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empatik Eğilim Düzeylerinin Karşılaştırılması

Araştırma kapsamında “Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna cevap verebilmek için korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 81. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler

	Ort.	ss.	n
EL_Beden	94,371	11,401	531
EM_Beden	68,518	8,043	531

Tablo 81 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 94,371 (11,401) olarak bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte empatik eğilim ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 68,518 (%8,043) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 82. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

		EL_Beden	EM_Beden
EL_Beden	PearsonCorrelation	1,000	0,410
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	531	531
EM_Beden	PearsonCorrelation	0,410	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	531	531

Tablo 82 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r = 0,410$; $p = 0,000 < 0,05$). Müzik öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 83. Müzik Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler

	Ort.	ss.	N
EL_Müzik	91,535	12,640	454
EM_Müzik	67,306	8,205	454

Tablo 83 incelendiğinde, müzik öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 91,535 (12,640) olarak bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte empatik eğilim ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 67,306 (8,205) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 84. Müzik Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

		EL_Müzik	EM_Müzik
EL_Müzik	PearsonCorrelation	1,000	0,355
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	454	454
EM_Müzik	PearsonCorrelation	0,355	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	454	454

Tablo 84 incelendiğinde, müzik öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir .

Resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerine ilişkin bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 85. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerine İlişkin Veriler

	Ort.	ss.	N
EL_Resim-iş	94,520	13,677	458
EM_Resim-iş	66,705	8,402	458

Tablo 85 incelendiğinde, resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 94,520 (13,677) olarak bulunduğu görülmektedir. Bununla birlikte empatik eğilim ölçeğinden aldığı toplam puanların ortalaması 66,705 (8,402) olarak hesaplanmıştır.

Tablo 86. Resim-İş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Empati Kurma Düzeyleri Arasındaki Korelasyon

		EL_Resim-iş	EM_Resim-iş
EL_Resim-iş	PearsonCorrelation	1,000	0,332
	Sig. (2-tailed)		0,000
	N	458	458
EM_Resim-iş	PearsonCorrelation	0,332	1,000
	Sig. (2-tailed)	0,000	
	N	458	458

Tablo 86 incelendiğinde, resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeyleri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($r=0,332$; $p = 0,000 < 0,05$).

5. TARTIŞMA

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş – iş öğretmen adaylarının kişisel hususiyetleri hakkında bilgi toplamak ve araştırmanın incelenmesi mevzusunda olan bağımsız değişkenleri oluşturmak amacıyla araştırmacı yönünden oluşturulan kişisel bilgi formunda yer alan cinsiyeti, yaş, sınıf seviyesi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeylerini ele alarak öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerine ilişkin sonuçlar aşağıda başlıklar halinde tartışılmıştır.

5. 1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-İş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeyleri ile İlgili Tartışma

Yapılan araştırmada elde edilen neticelere göre beden eğitimi ve spor ve spor öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeyleri alt boyutları açısından beden eğitimi ve spor ve spor öğretmeni diğer bölümlere nazaran daha anlamlı eleştirel düşünme eğilimlerine sahiptir. Başka anlatım ile beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının müzik ve resim-iş öğretmen adaylarına göre daha eleştirel düşünmeye sahiptirler. Spor ile ilgili alanda Çetin (2014) tarafından sporcu sağlığı ve spor hekimliği öğrencilerine yönelik yapılan çalışmanın neticeleri, çalışmamızla paralellik göstermektedir. Benzer biçimde Demirhan ve Saçlı'nın (2008) beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile yürüttüğü çalışmada neticesinde ise benzer nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Değişik bölümlerde yapılan araştırmalarda ise Gülveren (2007), eğitim fakültelerinde beş değişik bölümde öğrenim gören öğrencisi ile; Çekiç (2007), ilköğretim matematik öğretmenliği üçüncü sınıf okuyan ve ortaöğretim matematik öğretmenliği 2. sınıf seviyesindeki öğrenciler yönelik yapılan çalışma sonuçları ile çalışmamızda ise benzer nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Shin ve diğerleri (2006) Kore'de hemşirelik önlisans, lisans ve lisans sonrası programlarında öğrenim gören öğrenciler ile, Özden (2005) aracılığıyla yapılan çalışmada eğitim fakültesi ilköğretim bölümü öğrencilerine göre birinci ve dördüncü sınıf düzeydekiler ile; Kürüm (2002) tarafından eğitim fakültesinde öğrencileri ile değişik programında eğitim gören birinci, ikinci ve üçüncü sınıf öğrencileri ile, Dayıoğlu (2003) İngilizce hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerine yönelik yapmış olduğu araştırması ile; Walsh ve Hardy (1999), Gülle (2015), Korkmaz (2009), Wangensteen, Johansson, Björkström ve Gun Nordström (2010) ve Beşoluk ve Önder'in (2010) tarafından yapılan araştırma neticeleri ile çalışmamızın sonuçları benzerlik göstermektedir.

5. 1. 1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Yapılan araştırmada elde edilen neticelere göre beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının cinsiyet değişkeninin eleştirel düşünme düzeylerine etkisi yoktur. Bulgulara paralel olarak bazı çalışmalar (Akar, 2007; Çekiç, 2007; Erdoğan, 2012; Göbel, 2013; Karademir, 2013; Karalı, 2012; Küçük ve Uzun, 2013; Kürüm, 2002; Leaver ve Dunm, 2002; Loken, 2005; McDonough, 1997; Saçlı, 2008; Tokyürek, 2001) cinsiyet değişkeninin eleştirel düşünme düzeyinde farklılık tespit edilmemiştir. Başka bir taraftan Ay ve Akgöl (2008), Beşoluk ve Önder (2010), Hazer (2011), Kökdemir (2003), Kızıldaş (2011), Torun (2011) tarafından yürütülen araştırmalarda cinsiyete göre farklılık saptanmıştır. Kızıldaş (2011) yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre erkek öğretmen adaylarının yararına sonuç bulunmuştur. Bu sonuç ile birlikte erkek öğretmen adaylarının bayan öğretmen adaylarına nazaran daha aşkınseviyede meraklılık eleştirel düşünme düzeyine sahip şeklinde yorumlanmıştır.

5. 1. 2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Yaş Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Yapılan araştırmada elde edilen neticelere göre beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının yaş değişkeninin eleştirel düşünme düzeyine etkisi yoktur. Bulgulara paralel olarak yapılan bazı çalışmalarda yaşın eleştirel düşünmeye düzeyine etkisi olmadığı görülmüştür. Gülveren (2007) ve Kürüm (2002) yaptıkları çalışmada antrenörlük eğitimi alan öğrencilerine nazaran çalışma neticeleriyaşın eleştirel düşünme düzeyi üzerinde bir etkisi bulunmadığı neticesine varılmıştır. Bu neticeler elde araştırmamızın benzerlik gösterdiği ö görülmektedir.

5. 1. 3. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Sınıf Seviyesi Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Araştırma sonuçlarında elde edilen neticelere göre beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının sınıf seviyelerine göre oluşturulan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık görülmemiştir. Bu araştırma sonucu literatürdeki bazı çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Beşoluk ve Önder, 2010; Ekinci, 2009; Erdoğan, 2012; Gürleyük, 2008; Küçük ve Uzun, 2013; Leaver ve Dunm, 2002). Korkmaz'a (2009) bakılırsa, bu sonuç lise ve üniversite seviyesinde alınan derslerin, derslerin ölçme ve değerlendirme ve derslerin aktarım şekilleri öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerine

yardım etmediğinden kaynaklanmış olabilir. Çetinkaya (2011) yaptığı çalışma neticesine göre üniversite eğitimi almış kişilerin iyi düşünebilme, doğru ve yanlış eğilimi fark edebilme, kendine güvenen, meraklı ve araştırmacı kişiler olmaları beklendiğini düşünürsek bu nedenin ders, derslerin içerikleri, derslerin öğretim süreci ve öğretmen vb. açısından daha detaylı bir araştırılma yapılması gerektiğini söylemiştir.

5. 1. 4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının eleştirel düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de anne eğitim durumudur. Anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarının almış oldukları puanlar, diğer kategorilerde yer alan resim-iş öğretmen adaylarının puanlarından istatistiksel olarak farklılaştığı görülmektedir. Bir başka ifade ile anne eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adayları eleştirel düşünme eğilimine diğer resim-iş öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bilgiyi meydana getirmek, bilgiyi dağıtmak, empati kurma ve eleştirel düşünmeye sahip olmak, araştırma ve geliştirmeye çaba harcayarak yaşama alıntı yapmak ve kaliteli insan gücü bir takım işlevleri olan lisansüstü eğitimin önemli bir kıymeti bulunmaktadır. Sevinç (2001) lisansüstü eğitimin memleketin ihtiyaç duyduğu, eleştirel ve pozitif insanların bulunmasında mühim bir görev olduğunu belirtmektedir. Aybek ve Tümkaya (2008) tarafından "California Eleştirel Düşünme Eğilimi Ölçeği'ni" uygulayarak yapılan araştırmada, annesi lisans ve lisansüstü almış üniversite öğrencilerinin yüksek eleştirel düşünme düzeyi puan ortalamalarına sahip oldukları bulunmuştur.

5. 1. 5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Araştırma sonuçlarında elde edilen neticelere göre beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının baba eğitim durumunu eleştirel düşünme eğilimine etki etmektedir. Bu farklılaşmanın görüldüğü değişkenleri şöyle değerlendirilebilir. Yapılan araştırmanın genelinde baba eğitim durumu okuryazar olmayan beden eğitimi ve spor öğretmen adayları yenilikçilik boyutunda ilkokul, ortaokul, lise ve üniversite mezun kategorisinde yer alan beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarından daha az yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır aynı zaman baba eğitim durumu okuryazar olan müzik öğretmen adayları eleştirel düşünme konusunda diğer kategorilerde yer alan müzik öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır ve baba eğitim durumu

ortaokul mezunu olan resim-iş öğretmen adayları eleştirel düşünme eğilimine baba eğitim durumu lisansüstü olan resim-iş öğretmen adaylarından daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

5. 2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeyleri ile İlgili Tartışma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik eğilimleri orta düzeyde olduğunu ifade edebiliriz. Literatüre incelediğimiz vakit ise araştırmamızı destekler çalışmaların bulunduğunu görebilmekteyiz. Bulgulara paralel olarak bazı araştırmalar; Garcia-Lopez and Gutierrez (2013) aracılığıyla yapılan İspanya spor merkezine giden sporculara yöneliktir. Araştırma ön test ve son test biçiminde uyguladıkları araştırmada spor yapan öğrencilerin empatik eğilimlerinin orta seviyede olduğu görülmüştür. Korur (2014) tarafından yapılan beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğrencilerine yönelik çalışma sonucunda öğrencilerin empatik eğilim seviyelerinin orta düzeyde olduğunu belirtmiştir. Yapılan bu araştırmalar neticesinde bulgularımızın paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz.

5. 2. 1. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Cinsiyet Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Yapılan araştırmada elde edilen neticelere göre cinsiyet parametresi gereğince empatik eğilimin üniversite okuyan kadın öğrencilerin ön planı çıktığını söyleyebiliriz. Bu bulgular yönünde erkek öğrencilerin kadınlara oranla daha düşük seviyede empatik eğilim sürecinde bulunduğunu söyleyebiliriz. Bu sonuçların bulunmasında kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla duygusallık yaşadığı, sakin ve düzenli bir yaşamlarını yürütmekte olduklarından kaynaklanıyor olabileceğini söyleyebiliriz. Dökmen (2009)'da kadınların empati eğiliminin, erkeklere oranlar daha fazla olmasının nedeni "kadın duyarlılık" kavramıyla dile getirmektedir. Çelik (2008), ilköğretim 2. seviyede öğrenim görmekte olan öğrencilerin empatik eğilim seviyeleri gereğince çatışma çözme hareketlerinin araştırılması adlı çalışmasında okul öncesi süreçte öğretmenlik yapan kişilerin cinsiyet ayrımları ile empatik eğilimlerinin arasında bir bağ olduğunu bu bağın ise okul öncesi bayan öğretmenlerinde daha fazla olduğu neticesine ulaşılmıştır. De Wied, Branje ve Meeus (2007) tarafından meydana gelen araştırma neticelerince cinsiyet farklılıklarında, erkeklerin kızlara oranda daha az empati kurdukları bulgularına ulaşılmıştır.

5. 2. 2. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Yaş Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Beden eğitimi ve spor ve resim-iş öğretmen adaylarının empatik düşünme düzeylerinin inceleneceği değişkenlerden bir tanesi de yaştır. Yaşları 18-21 aralığında olan grup ile yaşları 22-25 aralığında olan gruplar arasında istatistiksel olarak bir farklılık belirlendiği görülmektedir. İki grubun ortalama puanları farkından hareketle yaş aralığı 22-25 olan grubun, yaş aralığı 18-21 olan gruba göre empatik düşünmeye daha yatkın olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu neticenin bulunmasında öğrencilerin hayat deneyimleri ve tecrübelerinden insanlar arası bağlarının daha fazla olmasından kaynaklanıyor bulunduğu düşünülmektedir. Zira hayat deneyimleri çoğalan kişilerin yargılama zorluklarında artık meydana geldiği düşünülmektedir. Bununla birlikte bu kişilerin empatik eğilim davranışlarının da değişmesi beklenebilir. Kandemir ve Özbay (2009) "Sınıf İçinde Algılanan Empatik Atmosfer ile Benlik Saygısı Arasındaki Etkileşimin Zorbalıkla İlişkisi" araştırmasında yaşın artmasıyla aynı biçimde bilişselbecerinin olgunlaşması ve duygusal hislerin artmasıyla kişinin empatik eğilimin daha fazla olacağını söylemiştir. Akyel ve Yılmaz (2008) beden eğitimi ve spor öğretmen adayları ile yapmış oldukları araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yaşları arttıkça empatik eğilim seviyelerinin de arttığı neticesine ulaşmışlardır. Yapılan bu mevcut araştırmaların çalışma neticelerimiz ile aynı olduğu görülmektedir. Lakin Zekioğlu ve Tatar (2006) lisans seviyesinde eğitim gören aktif futbolcuların ustalıklarına yönelik yürüttükleri çalışmada, yaş ile empatik eğilim seviyelerine arasında manalı bir farklılık bulunmamıştır. Cengiz (2008) hemşireler üstümde yapmış olduğu araştırmada yaş ile empatik eğilim seviyesi arasında bir farklılık bulamamıştır.

5. 2. 3. Beden eğitimi ve spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Sınıf Seviyesi Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Empatik eğilim seviyelerinin sınıf seviyesine göre karşılaştırıldığında sınıf seviyesinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf seviyesindeki öğrencilerin empatik eğilime bir etki etmediği söylenebilir. Bu neticelerin bulunmasında üniversite öğrencilerin hangi sınıfta olmasının mühim görülmediği gibi empati kurmanın doğruyu bulmagayret içinde bulundu söylenebilir. Güllü ve Tekin (2010) beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarına yönelik çalışmasının neticesinde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfta olmalarının empatik eğilim seviyelerini açısından pozitif bir sonuca ulaşılmamıştır.

5. 2. 4. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının annenin eğitim durumu ve babanın eğitim durumu değişkenleri karşılaştırıldığında empatik düşünme düzeyleri pozitif seviyede farklılaşmadığı görülmüştür.

5. 2. 5. Beden Eğitimi ve Spor, Müzik ve Resim-iş Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumu Değişkeni ile İlişkisi Konusunda Tartışma

Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının annenin eğitim durumu ve babanın eğitim durumu değişkenleri karşılaştırıldığında empatik düşünme düzeyleri pozitif seviyede farklılaşmadığı görülmüştür.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanılarak sonuçlar özetlenmiştir.

6. 1. Sonuçlar

1. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının Eleştirel Düşünme Ölçeği'nden puanların ortalamaları aşağıda verilmiştir.
2. Cinsiyet, yaş ve sınıf seviyesi ve baba eğitim durumları incelendiğinde eleştirel düşünme düzeyleri arasında herhangi bir ilişki olmadığını yapılan analizler sonucu tespit edilmiştir.
3. Resim-iş öğretmen adaylarının anne eğitim durumu lisansütü olan öğrencilerin eleştirel düşünme düzeyleri daha çok etki ettiği tespit edilmiştir.
4. Beden eğitimi ve spor, müzik ve resim-iş öğretmen adaylarının Empatik Eğilim Ölçeği'nden puanların ortalamaları aşağıda verilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının empatik eğilimlerine verdiği cevapları ortalama puanı 68,52 (8,04) olarak belirlenmiştir. Elde edilen toplam puanı her bir maddeye göre ortalaması alındığında öğretmen adaylarının her bir madde için ortalama puanı 3,46 olduğu hesaplanmıştır. 3,46'nın değeri beni kısmen tanıyor ile beni oldukça tanıyor arasında tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde en yüksek puanın alındığı madde 4,01 ortalama ile "insanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider" ve 3,86 ile "yakınların bana sık sık derdini anlatır" anlatır maddeleri tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde en düşük puanın alındığı madde 2,65 ile "sıklıkla kendimi yalnız hissederim" tespit edilmiştir. Müzik öğretmen adaylarının puanlarının genel ortalaması ise 67,31 (8,21) olarak hesaplanmıştır. Yapılan incelemelerde en yüksek puanın alındığı madde 4,16 "insanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider" anlatır maddesi tespit edilmiştir. Yapılan incelemelerde en düşük puanın alındığı madde 2,45 ile "insanların çoğu bencildir" tespit edilmiştir. Resim-iş öğretmen adaylarının ortalama puanları ise 66,71 (8,40) olarak belirlenmiştir. Yapılan incelemelerde en yüksek puanın alındığı madde 4,12 ile "insanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider" tespit edilirken en düşük puanın ise 2,53 ile insanların çoğu bencildir" tespit edilmiştir.
5. Beden eğitimi ve spor öğretmen adaylarının cinsiyete göre vermiş oldukları ortalama puanların kadınların (69,986) erkeklere oranla (67,503) dahayüksek çıkmıştır. Müzik öğretmen adaylarının cinsiyete göre vermiş oldukları ortalama puanların kadınların (68,192) erkeklere oranla (65,855) dahayüksek çıkmıştır.

Resim-işöğretmen adaylarının cinsiyete göre vermiş oldukları ortalama puanları kadınlara (67,683) erkeklere oranla (65,152) daha yüksek çıkmıştır. Üç bölüme ait genel ortalaması hesaplandığında ise kadınların (68,62) ile vermiş oldukları puanların erkeklere (66,17) oranla daha yüksek bulunmuştur.

6. Sınıf seviyesi, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumunun empatik eğilimle arasında herhangi bir ilişki olmadığı analizler sonucu belirlenmiştir.

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Beden eğitimi ve spor ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerinin yükselmesi için program ve çalışmalar yapılmalıdır. Bu program ve çalışmalar öğretmen adaylarının ileride karşılaşabilecekleri sorunlar ile mücadele etme ve ilerleyen zamanda öğretmenlik mesleğinde öğrenciler ile iletişim sorunlarının olmaması için yardım edebilir.
2. Empati kurma ve eleştirel düşünme düzeyleri yüksek fertler yetiştirmek için eğitim ve öğretim süresince imkanların artmasıyla paralellik gösterir.
3. Üniversitelerde beden eğitimi ve spor ve spor, müzik ve Resim-iş öğretmen adaylarının empati kurma ve eleştirel düşünme düzeylerini yükseltecek faaliyetler yapılmalı ve bu bağlamda öğretmen adayların mesleklerine başladıkları zaman bu maharetlere ehil olup öğrencilerine uygulamaları sağlanır.
4. Elde edilen sonuçlarda bulguların üniversite öğrencilerine geri bildirim yoluyla bildirilmesi, yüksek ve düşük olan empati kurma ve eleştirel düşünme seviyelerinin sorgulanacağına neden olduğu gibi bilgilendirilmesinde de yarar sağlayacağı düşünülebilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Üniversitelerde vazife yapan öğretim üyelerinin Empati kurma ve eleştirel düşünmeye seviyelerini geliştirdikleri zaman öğrenim verdikleri öğrencilerinde empati kurma ve eleştirel düşünme seviyelerinden etkileneceği için öğretim üyelerinin de çalışma ekiplerinin olduğu araştırmalar planlanabilir.
2. Empati kurma ve eleştirel düşünme ile alakalı az sayıda ölçme aracı bulunmuştur. Ölçme araçları geliştirilebilir.
3. Araştırma deneysel bir yöntem kullanılarak değişik kapsam kazandırılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Akar, Ü. (2007). *Öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ve eleştirel düşünme beceri düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Akbıyık, C. (2002). *Eleştirel düşünme eğilimleri ve akademik başarı* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akbulut, E. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Akdere, N. (2012). *Türkiye’de öğretmen adaylarının eleştirel düşünme becerileri, eleştirel düşünme öğretimine yönelik tutumları ve öz yeterlik seviyeleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akinoğlu, O., Öztürk, C. ve Dilek, D. (2005). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akkoyun, F. (1987). Empatik eğilim ve ahlaki yargı. *Psikoloji Dergisi*, 21, 91-97.
- Arslanoğlu, C. (2012). *Farklı bölümlerde öğrenim gören beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve saldırganlık ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ata, B. (2001). 1924 Türk basını ışığında Amerikalı eğitimci John Dewey'nin Türkiye seyahati. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 193-207.
- Ata, S. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin bağlanma stilleri, duygusal zekâ düzeyleri ve empatik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Ataman, A. (1993). *Eğitim sürecinde yaratıcılık*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayını.
- Aybek, B. (2007). Eleştirel düşünmenin öğretiminde öğretmenin rolü. *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 15-27.
- Aydemir, Ö. (2005). Güncel psikoloji ve psikiyatri. *Bilkent Ankara: Hekimler Yayın Birliği*, 4(1), 34-36.
- Bal, M. (2011). *Okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerileri ile eleştirel düşünme eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Balcı, E. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin empatik eğilim düzeyleri: Beşiktaş ilçesi örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Balçıkanlı, S. G. (2009). *Profesyonel futbolcuların fair play'e yönelik davranışları ile empatik eğilim düzeyleri arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Batson, C. D., Fultz, J. and Schoenrade, P. A. (1987). Distress and empathy: Two qualitatively distinct vicarious emotions with different motivational consequences. *Journal of Personality*, 55(1), 19-39.
- Bebek, G. (2016). *Öğrencilerin modelleme süreçlerinin değerlendirilmesine yönelik ölçme araçlarının geliştirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Berber, F., Akbulut, F. ve Maden, H. (2002). *Düşünme ve eleştirel düşünme* (Özel Öğretim Yöntemleri Dersi Araştırma Projesi Raporu). Isparta, Türkiye: Süleyman Demirel Üniversitesi, Elektronik Bilgisayar Eğitimi Bölümü Bilgisayar Sistemleri Öğretmenliği.
- Bernadett-Shapiro, S., Ehrensaft, D. and Shapiro, J. L. (1996). Father participation in childcare and the development of empathy in sons: An empirical study. *Family Therapy: The Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, 23(2), 77-93.
- Boisvert, J. (2000). Le développement de la pensée critique au collégial: Étude de cas sur un groupe classe en psychologie. *Revue des Sciences de l'éducation*, 26(3), 601–624.
- Büküm, S. (2013). *Din görevlileri ile öğretmenlerin empatik eğilim ve beceri düzeylerinin karşılaştırılması: Fethiye örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Carr, K. S. (1990). How can we teach critical thinking. *Childhood Education*, 65(2), 69-73.
- Carrillo, M. J. C. and Benítez, M. L. (2004). Educational background, modes of discourse and argumentation: Comparing women and men. *Argumentation*, 18, 403-426.
- Ceyhan, A. A. (1994). *Ana babaların empatik eğilim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Cengiz, G. E. (2004). *Üniversite öğrencilerine yönelik eleştirel düşünme etkinliklerinin eleştirel düşünme eğilimi ve becerileri açısından değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Changeux, J. P. (2002). *Etiğin doğal temelleri* (N. Acar, Çev.). İstanbul: Doruk Yay.
- Chapman, A. (2009). *Mehrabian communication studies from the team*. Retrieved January 7, 2018 from <http://www.businessballs.com/mehrabiancommunications.html>
- Chen, W. and Cone, T. (2003). Links between children's use of critical thinking and an expert teacher's teaching in creative dance. *Journal of Teaching in Physical Education*, 22(2), 169-185.

- Costa, A. L. (1991). *Developing minds: A resource book for teaching thinking. Virginia: Revised Edition.*
- Cüceloğlu, D. (1993). *İyi düşün doğru karar ver.* İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Çelik, E. (2008). *Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çetin, M. Ç. (2014). Evaluation of the correlation between learning styles and critical thinking dispositions of the students of school of physical education and sports. *Educational Research and Reviews*, 9(18), 680-690.
- De Bono, E. (2007). *Kendine düşünmeyi öğret* (S. Arıbaş, Çev.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- De Wied, M., Branje, S. J. and Meeus, W. H. (2007). Empathy and conflict resolution in friendship relations among adolescents. *Aggressive Behavior*, 33(1), 48-55.
- Değirmenci, C. H. (2004). *Kişisel gelişim ve pozitif enerji.* İstanbul: Bilge Karınca Yayın.
- Demirel, O. (1999). *Kuramdan uygulamaya eğitimde program geliştirme.* Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Deniz, E. (2009). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme beceri düzeyleri üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Doğanay, A. ve Ünal, F. (2006). Eleştirel düşünmenin öğretimi. A. Şimşek (Ed.), *İçerik türlerine dayalı öğretim* içinde (s. 209-261). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Dorak, F. ve Vurgun, N. (2006). Takım sporları açısından empati ve takım birlikteliği ilişkisi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 73-77.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1-2), 155-190.
- Dökmen, Ü. (2006). *İletişim çatışmaları ve empati.* İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2009). *Sanatta ve günlük yaşamda iletişim atışmaları ve empati.* İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Eisenberg, N. and Mcnally, S. (1993). Socialization and mothers' and adolescents' empathy-related characteristics. *Journal Of Research On Adolescence*, 3(2), 171-191.
- Ekinci, Ö. (2009). *Öğretmen adaylarının empatik ve eleştirel düşünme eğilimlerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Elam, J. H. (2002). Assessment of critical thinking skills and disposition of optometry students. *Association of Schools and Collages of Optometric*, 28(1), 11-15.

- Ennis, R. H. (1987). A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities. In J. B. Baron & R. J. Sternberg (Eds.), *Teaching thinking skills: Theory and practice* (pp. 9-26). New York, US: W H Freeman/Times Books/ Henry Holt & Co.
- Ercoşkun, H. M. (2005). *Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin empatik eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Erçoban, S. (2003). *İlköğretim II. kademesindeki branş öğretmenlerinin empatik eğilim düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Erdoğan, I. (2012). *Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilim düzeyleri üzerine bir inceleme* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Erkal, M. E., Güven, Ö. ve Ayan, D. (1998). *Sosyolojik açıdan spor*. İstanbul: Der Yayınları.
- Erkmen, G. (2007). *Selçuk üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin empatik eğilimlerinin sporda tercih ettikleri lider davranışları ile karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Erkuş, A. ve Yakupoğlu, S. (2001). Spor ortamında empati ölçeği (S.E.M) geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 22-31.
- Facione, P. A. (2000). *Critical thinking: A statement of expert consensus for purposes of educational assessment and instruction*. Cambridge: California Academic Press.
- Facione, P. A. (2013). *Critical thinking: What it is and why it counts*. CA: Measured Reasons and the California Academic Press.
- Feshbach, N., Feshbach, S., Favre, M. and Ballard-Campbell, M. (1983). Learning to care: A curriculum for affective and social development. In J. Decety & W. Ickes (Eds.), *The social neuroscience of empathy* (pp. 85-96). London: The MIT Press
- Fisher, A. (2007). *Critical thinking: An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Fisher, S. C. and Spiker, V. A. (2000). *A framework for critical thinking research and training*. Retrieved January 7, 2018 from <http://www.anacapasciences.com/staff/emcpeters/index.html>
- Gabbard, C. and McBride, R. (1990). Critical thinking in the psychomotor domain. *International Journal for Health, Physical Education and Recreation*, 26(2), 24-27.
- Garcia-Lopez, L. M. and Gutierrez, D. (2013). The effects of sport education season on empathy and assertiveness. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 20(1), 1-16.
- Gillespie, L. and Culpan, I. (2000). Critical thinking: Ensuring the education aspect is evident in physical education. *New Zealand Physical Educator*, 33(3), 84-96.

- Goleman, D. (1998). *Duygusal zekâ neden IQ' dan daha önemlidir?*. İstanbul: Varlık/Bilim Yayınları.
- Gossett, M. and Fischer, O. (2005). Bringing together critical thinking and cooperative learning between two schools, strategies. *ProQuest Education Journals*, 19(2), 27-30.
- Göbel, D. Ş. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerisi öğretimi yeterlilikleri ve uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gülle, M. (2015). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerin bölümlerine göre eleştirel düşünme ve empatik kurma düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Gülveren, H. (2007). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin eleştirel düşünme becerileri ve bu becerileri etkileyen eleştirel düşünme faktörleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Güzel, S. (2005). *Eleştirel düşünme becerilerini temele alan ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretiminin öğrenme ürünlerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Halpern, D. F. (2003). *Thoughts and knowledge: An introduction to critical thinking*. New Jersey-London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Hançer, M. ve Tanrısevdi, A. (2003). Sosyal zeka kavramının bir boyutu olarak empati ve performans üzerine bir inceleme. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 27(2), 213-227.
- Hazer, N. (2011). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin eleştirel düşünme yeterlilik düzeyleri: Malatya ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Hoffman, M. L. (1994). Discipline and internalization. *Developmental Psychology*, 30(1), 26-28.
- Hummel, J., Huitt, W., Michael, R. and Walters, L. (1994). *What you measure is what you get*. Retrieved January 7, 2018 from <https://www.isixsigma.com/community/blogs/what-you-measure-what-you-get/>.
- Jones, E. A. and Ratcliff, G. (1993). *Critical thinking skills for college students*. The Penn State University, PA: National Center on Postsecondary Teaching, Learning and Assessment. (ERIC Document Reproduction Service No. ED358 772)
- Jones, E. A., Hoffman, S., Moore, L. M., Ratcliff, G., Tibbets, S. and Click, B. (1995). *National assessment of college student learning: Identifying college graduates' essential skills in writing, speech and listening, and critical thinking*. Washington, DC: U.S. Government Printing Office.
- Kalliopuska, M. (1992). Self-Esteem and narcissism among the most and least empathetic finnish baseball players. *Perceptual and Motor Skills*, 75(3), 945-946.

- Karademir, A. Ç. (2013). *Öğretmen adaylarının sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerinin öğretmen öz yeterlik düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Karafil, A. Y. (2014). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeylerinin çeşitli demografik faktörler açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kızıлтаş, Y. (2011). *Eğitim bilimleri ana bilim dalı eğitim programları ve öğretim bilim dalı sınıf öğretmeni adaylarının ve sınıf öğretmenlerinin eleştirel düşünce eğilimlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Van ili örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Korur, E. N. (2014). *Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme ve empatik eğilimleri* (Yayımlanmamış doktora tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kökdemir, D. (2003). *Belirsizlik durumlarında karar verme ve problem çözme* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Köksal, A. (1997). *Müzik eğitimi alan ve almayan erginlerin empatik becerilerinin ve uyum düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kürüm, D. (2002). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme gücü* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Leaver-Dunn, D., Harrelson, G. L., Martin, M. and Wyatt, T. (2002). Critical-thinking predisposition among undergraduate athletic training students. *US National Library of Medicine National Institutes of Health*, 37(4), 147-151.
- Lovelace, M. K. (2005). Meta-analysis of experimental research based on the dunn and dunn model. *The Journal of Educational Research*, 98(3), 176-183.
- Luther, A. and Hotz, A. (2004). Fairness im sport-lernen fürs leben. *Leibesübungen-Leibeserziehung*, 48(5), 4-8.
- Marzano, R. J. and Costa, A. (1988). Question: Do standardized tests measure general cognitive skills answer. *Educational Leadership*, 45(8), 66-73.
- Marzano, R. J, Brandt, R. S., Hughes, C. S., Jones, B. F., Presseisen, B. Z., Rankin, S. C. and Sohor, C. (1988). *Dimension of thinking: A framework for curriculum and instruction*. Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Mason, M. (2008). *Critical thinking and learning*. USA: Blackwell Publishing Ltd.
- McBride, R. E. (1992). Critical thinking – An overview with implications for physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 11(2), 112-125.

- McBride, R. E. and Cleland, F. (1998). Critical thinking in physical education: Putting the theory where it belongs in the gymnasium. *Journal of Physical Education, Recreation ve Dance*, 69(7), 42-46.
- McMillan, J. H. and Schumacher, S. (2006). *Research in Education: Evidence based inquir*. Boston: Brown and Company.
- Mehrabian, A. and Epstein, N. (1972). A measure of emotional empathy. *Journal of Personality*, 40(4), 525-543.
- Narin, N. (2009). *İlköğretim ikinci kademe sosyal bilgiler öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Noddings, N. (2006). *Critical lessons: What our schools should teach?*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Norris, S. P. (1992). A demonstration of the use of verbal reports of thinking in multiple-choice critical thinking test design. *Alberta Journal of Educational Research*, 38(3), 155-176.
- Öz, F. (1998). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilimleri, empatik becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2(2), 32-38.
- Özden, B. (2005). *Eğitim fakültesi ilköğretim bölümü anabilim dalı programlarının eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, N. (2006). *Hemşirelik öğrencilerinin eleştirel düşünme düzeyleri ve eleştirel düşünmeyi etkileyen faktörler* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Öztürk, F., Koparan, I., Haşıl, N., Efe, M. ve Özkaya, G. (2004). Antrenör ve hakemlerin empati durumlarının araştırılması. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 19-25.
- Paul, R. W. (1985). Critical thinking research: A response to stephen norris. *Educational Leadership*, 42(8), 46.
- Paul, R. W. and Elder, L. (2001). *The miniature guide to critical thinking: Concepts ve tools*. Tomales, CA: Foundation for Critical Thinking.
- Piette, J. (2003). Développer la pensée critique des élèves par l'éducation aux médias. *Vie Pédagogique*, 129(1), 42-46.
- Rogers, C. R. (1986). Carl Rogers on the development of the person-centered approach. *Person-Centered Review*, 1(3), 257-259.
- Ruggiero, V. R. (1988). *Teaching thinking across the curriculum*. New York: Herperd Raw.

- Saçlı, F. (2008). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük ve rekreasyon programlarında öğrenim gören öğrencilerin eleştirel düşünme düzeylerinin saptanması ve karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Saçlı, F. (2013). *Yaratıcı drama eğitiminin aday beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin eleştirel düşünme becerileri ve eğilimleri üzerine etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sargın, N. (1993). *Rehber öğretmenlerin empati düzeylerinin geliştirilmesine ilişkin bir model önerisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Schonert-Reichl, K. A., Smith, V., Zaidman-Zait, A. and Hertzman, C. (2003). Impact of the 'Roots of Empathy' program on emotional and social competence among elementary school-aged children: Theoretical, developmental and contextual considerations. *School Mental Health, 4*, 1-21.
- Selçuk, B. (2013). *Türkçe öğretmenlerinin eleştirel düşünme eğilimleri ve özel alan yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Semerci, N. (2000). Kritik düşünme ölçeği. *Eğitim ve Bilim, 25*(116), 23-26.
- Shields, D. L. L. and Bredemeier, B. J. L. (1994). *Character development and physical activity*. England: Human Kinetics Publishers.
- Siegel, H. (1992). On defining critical thinker and justifying critical thinking. *Philosophy of Education, 2*, 72-75.
- South Africa Department of Education. (2002). *National Curriculum Statements Grade 10-12*. Pretoria: Government Printer.
- Starko, A. J. (2005). *Creativity in the classroom schools of curious delight*. New Jersey London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Sternberg, R. J. and Bhana, K. (1986). Synthesis of research on the effectiveness of intellectual skills programs: Snake-Oil remedies or miracle cures. *Educational Leadership, 44*(2), 60-67.
- Streib, J. T. (1992). *History and analysis of critical thinking* (Unpublished doctoral dissertation). Memphis State University, USA.
- Sungur, N. (1997). *Yaratıcı düşünce*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Sülün, Ö. (2013). *Futbol hakemlerinin öfke ve kızgınlık düzeyleri ile empatik eğilim düzeylerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Swartz, R. J. and Perkins, D. N. (1990). *Teaching thinking: Issues and approaches*. CA: Critical Thinking Press & Software.
- Swiger, W. S. (2005). *Correlation between critical thinking skills and decision making skills in athletic training and the examination of critical thinking differences across the curriculum* (Unpublished doctoral dissertation). West Virginia University, USA.

- Tabak, C. (2011). *Müzik eğitimi öğretmenliği anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin eleştirel düşünme eğilimleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.
- Tartuk, M. (2015). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma eğilimlerinin araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tufan, D. (2008). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme beceriler: Orta Doğu Teknik Üniversitesi yabancı dil öğretmenliği örneği* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Uluçınar, U. (2012). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin demokratik değerlerini yordama düzeyi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Von Aster, E. (1994). *Bilgi teorisi ve mantık* (M. Gökberk, Çev.). İstanbul: Sosyal Yayın.
- Yavuz, Ç. (2006). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık öğrencilerinde öznel iyi olma, psikiyatrik belirtiler ve bazı kişilik özellikleri: Karşılaştırmalı bir çalışma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yeşilpınar, M. (2011). *Sınıf öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının eleştirel düşünmenin öğretimine yönelik yeterliklerine ilişkin görüşleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Yıldırım, H. (2003). *Empati ile beş faktör kişilik modeli arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Yılmaz-Özelçi, S. (2012). *Eleştirel düşünme tutumuna etki eden faktörler: Sınıf öğretmeni adayları üzerine bir çalışma* (Yayımlanmamış doktora tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Yılmaz, N. (2011). *Okul öncesi öğretmenlerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve empatik eğilim düzeyleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.
- Yiğiter, K. (2008). *Kocaeli ilinde görevli ilk ve orta öğrenim kurumlarında çalışan beden eğitimi ve spor ve spor öğretmenlerinin empati becerilerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Zayıf, K. (2008). *Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Zhang, L. F. (2003). Contributions of thinking styles to critical thinking dispositions. *The Journal of Psychology*, 137(6), 517-544.

8. EKLER

Ek.1

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 73425497-044
Konu : MİRAC AYVAZ'a Bilimsel Çalışma İzni Verilmesi Hk.

22/02/2018

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi MİRAC AYVAZ'ın, Doç.Dr.Hamit CİHAN danışmanlığında yürüteceği Yüksekokulumuz öğrencileri üzerinde, "Beden Eğitimi, Müzik ve Resim Bölümlerinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılaştırılması " isimli bilimsel çalışmayı uygulama istekleri Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica/arz ederim.

Doç.Dr.Akın ÇELİK
Müdür V.

61080 – Trabzon / TÜRKİYE
Tel: +90 (462) 248 10 83

Faks:+90(462)248 10 72

web: www.besyo.ktu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat
Ermine KÖSE
e posta: besyo@ktu.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidine <http://e-belge.ktu.edu.tr> adresinden Belge Num.:73425497-044-E.133 ve Barkod Num.:1622021 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Ek.2

TASNİF DIŐI
T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 36607105-100-E.6072
Konu : Miraç AYVAZ'ın Anket Uygulama
İsteği Hk

10/03/2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 14/02/2018 tarih ve 24129208-15 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda adı geçen Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Miraç AYVAZ'ın Üniversitemiz Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinde anket uygulama isteği uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Vedat CEYHAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Adres: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörlük Binası İdari Birimler

Telefon: 0362 312 19 19 Faks: (362) 457 60 12

Elektronik Ağ: <http://www.omu.edu.tr/>

Kep Adresi: omu@nsdl.kep.tr

Zuhal EMİROĞLU

zuhal.emiroglu@omu.edu.tr

Dahili Tel:7067

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebysorgu.omu.edu.tr> adresinden 0NLU-MR92-0TG0 kodu ile yapılabilir.

Ek.3

2018.2815

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 24519645-000-E.1800060701
Konu : MİRAC AYVAZ'a Bilimsel Çalışma
İzni Verilmesi Hk.

19.02.2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 14.02.2018 tarihli ve 25919855/044-E.15-01611323 sayılı belge.

İlgi yazınız gereği; Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü lisansüstü öğrencisi MİRAC AYVAZ'ın "Beden Eğitimi, Müzik ve Resim Bölümlerinde Okuyan Öğretmen Adaylarının Empati Kurma ve Eleştirel Düşünme Düzeylerinin Karşılanması" konulu bilimsel çalışmasını Üniversitemizde uygulamasına ilişkin izin talebiniz Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi arz ederim.

Prof.Dr. Ömer ÇOMAKLI
Rektör

Ek : Olur (1 Sayfa)

Atatürk Üniversitesi Genel Sekreterlik 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311006
Elektronik Ağ: www.atauni.edu.tr
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Murat BEKTAS
Faks: +90 442 2361014
E-Posta: ata@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
<https://ubys.atauni.edu.tr/ERMS/Record/Confirmation/Confirmation?code=027A4BB>

Ek.4

HK

Hülya ERTAŞ KILIÇ <ertashulya@gmail.com>
1.11.2017 (Çarş), 22:01

Merhaba Sayın MİRAC AYVAZ,

Uyarlamış olduğumuz UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'ni tabii ki de kullanabilirsiniz. Bu beni mutlu eder.

Elimden geldiğince yardım etmek isterim.

İyi çalışmalar dilerim...

Yrd. Doç. Dr. Hülya ERTAŞ KILIÇ

Aksaray Üniversitesi
Eğitim Fak. Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Böl.
Fen Bilgisi Eğitimi ABD

1 Kasım 2017 16:58 tarihinde MİRAC AYVAZ <mirac.ayvaz@avryasya.edu.tr> yazdı:

Merhaba Sayın Hülya ERTAŞ KILIÇ Hocam

Öncelikli olarak kendimi tanıtayım. T.C. Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü'nde öğretim elemanı olarak çalışmaktayım. Aynı zamanda Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimi görmekteyim. Yüksek lisans eğitimim kapsamında yürütmeyi planladığım tezimde yaptığım araştırmalar sonucunda Florida Üniversitesi araştırmacıları tarafından geliştirilen ve Ahmet İlhan ŞEN hocamızla beraber Türkiye'ye uyarladığımız 'UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği'ni kullanmak istiyorum. Aynı E-mail Ahmet İlhan ŞEN hocamıza da göndermiş bulunmaktayım bilginiz olsun hocam . Bu konuda deneyimlerinizi ve görüşlerinizi talep ediyorum eğer izniniz olursa da atıf vermek koşuluyla bu ölçme aracını kullanmayı talep ediyorum.

İlginiz ve yardımınız için şimdiden çok teşekkür eder ve çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Saygılarımla .

Ek.5

Yardım Destek 01 v

 Ebru EROĞLU <ebrueroglu@ustundokmen.com.tr> 👤 ⚙️ | v
23.10.2017 (Paz), 00:29

Miraç bey merhaba,

Kaynak göstererek ölçüğü çalışmalarınızda kullanmanızda sakınca yoktur.

İyi çalışmalar

 MİRAC AYVAZ 👤 ⚙️ Tümünü yanıtla | v
22.10.2017 (Paz), 19:44
ebrueroglu@ustundokmen.com.tr

 Empatik Eğilim Ölçeği.d...
12 KB

İndir OneDrive - AVRASYA konumuna kaydet.

Ek.6

Anket Formu

Sevgili Öğretmen Adayları,

Bu anket formu, empati kurma ve eleştirel düşünce düzeyinizi belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Anket sonuçları sadece bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Anket sonuçlarının güvenilir ve geçerli olabilmesi açısından hiçbir sorunun boş bırakılmaması ve sadece bir seçeneğin işaretlenmesi gerekmektedir. Çalışmaya olan katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Miraç AYVAZ
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
Yüksek Lisans Öğrencisi

- 1- Cinsiyetiniz** Erkek Kadın
- 2- Yaşınız** 18-21 yaş 22-25 yaş 26 ve üzeri
- 3- Sınıfınız** 1. Sınıf 2. Sınıf 3.Sınıf 4. Sınıf
- 4- Öğrenim gördüğünüz üniversite** Karadeniz Teknik Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi
- 5- Annenizin eğitim düzeyi** Okuryazar Okur-yazar değil İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu Lisansüstü eğitim
- 6- Babanızın eğitim düzeyi** Okuryazar Okur-yazar değil İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu Lise mezunu Üniversite mezunu Lisansüstü eğitim

Ek.7

	Eleştirel Eğilim Ölçeği					
	Aşağıda, eleştirel eğilim ile ilgili bazı ifadelere yer verilmiştir. Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bunun sizin için ne derece doğru olup olmadığını ifadenin yanındaki kutucukları işaretleyerek belirtiniz	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Benimle aynı fikirde olmasalar bile, başkalarının fikirlerini dikkatlice dinlerim.	1	2	3	4	5
2	Problemleri çözmek için fırsatlar ararım.	1	2	3	4	5
3	Pek çok konuya ilgi duyarım.	1	2	3	4	5
4	Pek çok konu hakkında bilgi edinmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
5	Çok çeşitli konuları birbiriyle ilişkilendirebilirim	1	2	3	4	5
6	Bir öğrenme ortamındayken pek çok soru sorarım.	1	2	3	4	5
7	Zor sorulara cevap aramaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
8	İyi bir problem çözücüyüm.	1	2	3	4	5
9	Sorunları çözerken, mantıklı bir sonuca ulaşabileceğimden eminim.	1	2	3	4	5
10	Bir konu hakkında iyi bilgilendirilmiş olmak önemlidir.	1	2	3	4	5
11	Problem çözmeyi severim.	1	2	3	4	5
12	Önyargılarının kararlarımı etkilemesine izin vermeden, gerçekleri göz önünde bulundurmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
13	Çeşitli sorunları çözmek için sahip olduğum bilgileri kullanabilirim.	1	2	3	4	5
14	Okulda olmadığım zamanlarda bile öğrenmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5
15	Fikirlerime katılmayan insanlarla da iyi geçinebilirim.	1	2	3	4	5
16	Anlatmak istediğimi açık ve net bir şekilde ortaya koyabilirim.	1	2	3	4	5
17	Bir çözümü açıklamaya çalışırken doğru sorular sorarım.	1	2	3	4	5
18	Sorunları açık ve net bir şekilde ortaya koyarım.	1	2	3	4	5
19	Önyargılarının düşüncelerimi etkiliyor olabileceğini göz önünde bulundururum.	1	2	3	4	5
20	Doğruya ulaşmak bana rahatsızlık verse bile, bunun için çabalarım.	1	2	3	4	5
21	Bir konuda doğruyu elde edene kadar, o konu üzerinde çalışmaya devam ederim.	1	2	3	4	5
22	Problemin doğru yanıtını bulmak için bildiğim yolların dışına çıkarırım.	1	2	3	4	5
23	Problemlere birden fazla çözüm yolu bulmaya çalışırım.	1	2	3	4	5
24	Bir karara varırken pek çok soru sorarım.	1	2	3	4	5
25	Çoğu problemin birden çok çözüm yolu olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5

Ek.8

	Empatik Eğilim Ölçeği Aşağıda, empatik eğilim ile ilgili bazı ifadelere yer verilmiştir. Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bunun sizin için ne derece doğru olup olmadığını ifadenin yanındaki kutucukları işaretleyerek belirtiniz	Beni Tanımlamıyor	Beni Çok Az Tanımlıyor	Beni Kısmen Tanımlıyor	Beni Oldukça Tanımlıyor	Beni Tamamen Tanımlıyor
1	Çok sayıda dostum var.	1	2	3	4	5
2	Film seyrederken bazen gözlerim yaşarır.	1	2	3	4	5
3	Sıklıkla kendimi yalnız hissederim.	1	2	3	4	5
4	Bana dertlerini anlatanlar yanımdan ferahlamış olarak ayrılırlar.	1	2	3	4	5
5	Başkalarının problemleri, beni kendi problemlerim gibi ilgilendirir.	1	2	3	4	5
6	Duygularımı başkalarına iletmekte güçlük çekerim.	1	2	3	4	5
7	İnsanların film seyrederken ağlamaları tuhafıma gider.	1	2	3	4	5
8	Birisiyle tartışırken bazen dikkatim onun söylediklerinden çok vereceğim cevaplar üzerinde yoğunlaşır.	1	2	3	4	5
9	Çevremde çok sevilen bir insanım.	1	2	3	4	5
10	Televizyondaki filmler mutlu sonla bitince rahatlarım.	1	2	3	4	5
11	Düşüncelerimi başkalarına iletmekte güçlük çektiğim olur.	1	2	3	4	5
12	İnsanların çoğu bencildir.	1	2	3	4	5
13	Sinirli bir insanım.	1	2	3	4	5
14	Genellikle insanlara güvenirim.	1	2	3	4	5
15	İnsanlar beni tam olarak anlamıyorlar.	1	2	3	4	5
16	Girişken bir insanım.	1	2	3	4	5
17	Bir yakınıma derdimi anlatmak beni rahatlatır.	1	2	3	4	5
18	Genellikle hayatımdan memnunum.	1	2	3	4	5
19	Yakınlarım bana sık sık dertlerini anlatır.	1	2	3	4	5
20	Genellikle keyfim yerindedir.	1	2	3	4	5

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Araştırmacı, 1990 yılında Trabzon'da doğdu. İlköğretim ve lise öğrenimini aynı şehirde tamamladı. 2010 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi Antrenörlük Bölümü'nde lisans eğitime başlayan araştırmacı, 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine hak kazandı. 2015 yılından bu yana Avrasya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü'nde öğretim elemanı olarak görev almaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu Grassroots C ve Tenis antrenörlük belgesine sahip olup, futbol antrenörlüğü de yapmaktadır.

İletişim Bilgileri : Miraç AYVAZ

E-posta : miracayvaz@gmail.com

Telefon : 534 655 05 76

